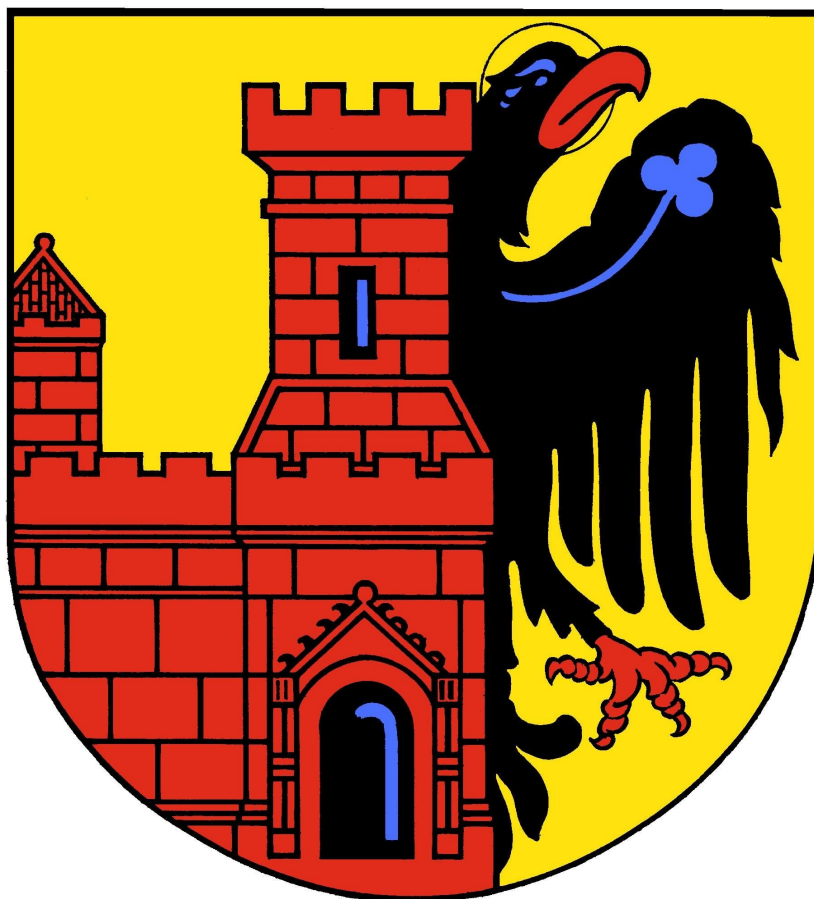

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

***Visioon: Haapsalu on Lääne-Eesti tõmbekeskus, kus on ilus elada,
huvitav õppida, hea töötada ja rõõm puhata.***

Sisukord

Sisukord.....	2
Sissejuhatus.....	5
Ajalooline taust.....	5
Üldinfo.....	6
Elanikkond.....	6
Infrastruktuur.....	7
Transport.....	9
Haapsalu linna visioon ja strateegilised eesmärgid 2015–2024.....	10
Vissioon.....	10
Strateegilised eesmärgid.....	10
Strateegiline eesmärk 1.....	11
Valdkond: valitsemine.....	11
Olukorra kirjeldus.....	11
Haapsalu linn kui omavalitsuse elu korraldaja ja juhtija.....	11
Haapsalu linn kui Lääne maakonna keskus ja maakondlik tõmbekeskus.....	12
Tegevused.....	15
Strateegiline eesmärk 2.....	17
Valdkond: veekeskkond.....	17
Olukorra kirjeldus.....	17
Tegevused.....	18
Valdkond: rohealad.....	19
Olukorra kirjeldus.....	19
Tegevused.....	20
Strateegiline eesmärk 3.....	21
Valdkond: teed ja tänavad.....	21
Olukorra kirjeldus.....	21
Tegevused.....	22
Valdkond: tänavavalgustus.....	24
Olukorra kirjeldus.....	24
Tegevused.....	24
Valdkond: heitveekäitlus.....	25
Olukorra kirjeldus.....	25
Tegevused.....	25
Valdkond: jäätmekäitlus.....	27
Olukorra kirjeldus.....	27
Tegevused.....	27
Valdkond: elamu- ja kommunaalmajandus.....	28
Olukorra kirjeldus.....	28
Tegevused.....	29
Valdkond: muinsuskaitseline tegevus.....	31
Olukorra kirjeldus.....	31
Tegevused.....	31

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

Valdkond: ettevõtluskeskkond.....	33
Olukorra kirjeldus.....	33
Tulevikusuunad.....	38
Tegevused.....	40
Strateegiline eesmärk 4.....	42
Valdkond: turism.....	42
Olukorra kirjeldus.....	42
Tulevikusuunad.....	43
Tegevused.....	45
Valdkond: kultuur.....	47
Olukorra kirjeldus.....	47
Kultuuriasutused.....	47
Kultuurikollektiivid.....	50
Kogudused.....	52
Kultuurisündmused.....	52
Tulevikusuunad.....	54
Tegevused.....	54
Valdkond: sport.....	57
Olukorra kirjeldus.....	57
Spordiklubid.....	57
Spordibaasid.....	57
Spordiüritused.....	58
Tulevikusuunad.....	58
Tegevused.....	59
Strateegiline eesmärk 5.....	60
Valdkond: üldharidus.....	60
Olukorra kirjeldus.....	60
Haapsalu haridusmaastik.....	60
Riiklikud ja eraharidusasutused.....	61
Munitsipaalharidusasutused.....	64
Lasteaiad.....	64
Tulevikusuunad.....	66
Koolid.....	66
Tulevikusuunad.....	68
Tegevused.....	71
Valdkond: Huviharidus.....	74
Olukorra kirjeldus.....	74
Huviharidusasutused.....	74
Tegevused.....	76
Strateegiline eesmärk 6.....	78
Valdkond: sotsiaalteenus.....	78
Olukorra kirjeldus.....	78
Sotsiaalhoolekande võrgustik.....	80
Toetused.....	82
Teenused.....	83

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

Tegevused.....	89
Valdkond: tervishoiuteenus.....	92
Olukorra kirjeldus.....	92
Tervisedendus.....	92
SA Läänemaa Haigla.....	92
SA Läänemaa Haigla tulevikusuunad.....	93
Tegevused.....	94
Tegevuskava 2015-2024.....	96

Sissejuhatus

Haapsalu linna arengukava on dokument, milles on omavalitsusüksuse Haapsalu linn tegevusvaldkondade ülevaated, pikemaajalise tegevuse kavandamise ning edasise arengu suunad ja eelistused.

Käesolev arengukava sisaldab järgmisi põhielemente:

- **Strateegilised eesmärgid** sõnastavad omavalitsuse pikaajalised arenguprioriteetid ja
- -eesmärgid;
- **Olukorra kirjeldused** kaardistavad ja kirjeldavad valdkondade seisukorda, tegevusi ja vajadusi.
- **Tegevused** baseeruvad olukorra kirjeldustel ja kajastavad strateegiliste eesmärkide saavutamiseks kavandatud tegevusi.
- **Tegevuskava** kajastab omavalitsuse strateegiliste eesmärkide saavutamiseks kavandatud tegevuste elluviimiseks vajalikke ressursse.

Arengukava on aluseks linna eelarvestrateegia ja eelarve koostamisele, samuti investeringute kavandamisele ning nende tarbeks rahaliste ja muude vahendite taotlemisele, samuti laenude võtmisele. Haapsalu linna arengukava käsitleb ajaperioodi 2015-2024, sest Haapsalu linnal on planeeritud varalised kohustused kuni 2024. aastani.

Haapsalu linna arengukava on vastavuses Haapsalu linna üldplaneeringuga.

Haapsalu ajalooline taust

Haapsalu linnal on pikk ja väärikas ajalugu. Ta on üks Eesti üheksast keskajal asutatud linnast. Linn asutati 1279. Aastal, kui Saare-Lääne piiskop – tollase Saaremaast, Läänemaast ja väiksemaist saartest koosnenud kirikuriigi pea – andis sellele paigale linnaõigused. Haapsalu oli ligi 300 aastat Saare-Lääne piiskopkonna keskus. Tõenäoliselt 14. sajandi lõpul rajati kivist linnamüür. Rängaks katsumuseks sai linnale Vene-Liivi sõda (1558-1583), kui Haapsalut rüüstasid kordamööda Rootsi, Vene ja Taani väesalgad. Sõjas hävis enamik linna hooneid. Keskajast on tänaseni alles piiskopilinnus, Jaani kirik ja vanalinna tänavavõrk. 1581. aastal läks Haapsalu nagu kogu Läänemaagi rohkem kui sajandiks Rootsi riigi võimu alla. 1628 ostis Haapsalu koos linna ja linnusega Rootsi riigimarssal krahv Jakob De la Gardie. 17. sajandi 90. aastail arvatakse Haapsalus elanud olevat umbes 600 inimest. 1700. aastal alanud Põhjasõda muutis tunduvalt senist Euroopa kaarti. Muutused jõudsid ka Haapsalu linnakesse. Sõda otseselt linna ei puudutanud, küll aga nälg ja katk. Aegamööda

elanikkond taastus. 1731. aastal elas linnas juba ligi 300 inimest. 18. sajandi lõpul läks linnas lahti ehitusbuum. Rajati muu seas ka suuremad riiklikud hooned – kohtumaja, tollimaja ja raekoda.

19. sajandi teisel veerandil algas Haapsalu kui mudaravi- ja suvituslinna võidukäik. Pärast piiskopkonna keskuse kui administratiivselt ja poliitiliselt olulise rolli kadumist oli Haapsalu olnud virelev väike provintsilinnake. Nüüd oli ta leidnud oma niši ja Haapsalus võis ligi sajandi näha Vene keisreid, õukondlasi, kõrgkihi daame ja härrasid koos saatjaskonnaga vastuvõtte ja pidusid pidamas, rannapromenaadil jalutamas, Paraleppa, Pullapääle ja ümberkaudsesse mõisatesse väljasõite tegemas, mudavanne võtmas ja suplussillal merevanne võtmas. 1831 alustati rannapromenaadide rajamist, sillutati Karja tänav, tähtsamatele tänavatele paigaldati gaasilaternad. 19. sajandi teisel poolel avati suvine regulaarne laevaliiklus Peterburi ja Riiaga. Suurte laevade vastuvõtuks rajati Krimmi holmile uus sadam. 19. sajandil käis linnas aktiivne ehitustegevus. Linnasüdamikuhühjad krundid hoonestati, Eriti hoogne oli ehitus suure maaga ühendatud holmidel, Kastininas ning Koplipealsel.

1902. aastal alustati raudteeliini ehitust Keila-Haapsalu vahel, mis avati 1905. aastal. 1920. aastail pikendati raudtee Rohuküla sadamani. (1994 suleti raudteetrass rongiliikluseks kuni Riisipereni.) 20. sajandi I poole lõpuni ei olnud Haapsalus peaaegu ühtki suuremat tööstust. 1930ndail arhitekt A. Soansi koostatud Randsalu linnaosa planeeringus esmamainitakse võimalust arendada Haapsalu uus keskus Tallinna ja Lihula mnt ristmiku piirkonda. Ajavahemikus 1940–1990 kasvas Haapsalu linn oluliselt, holmidel ja Lihula mnt ääres tekkisid tööstuspiirkonnad. Ehitustegevus kandus eemale Haapsalu vanalinnast, masselamuehitus laienes endistele metsaaladele Tallinna mnt ja raudtee vahel. 1970ndail kaldus linna keskus järjest enam Tallinna ja Lihula mnt ristmiku ümbrusse.

Üldinfo

Haapsalu linn asub Lääne-Eestis Läänemere rannikul (geograafilised koordinaadid: 23° 32'30" ja 58° 56'23") umbes 100 km kaugusel pealinnast Tallinnast. Haapsalu on Lääne maakonna keskus ja maakondlik tõmbekeskus. Haapsalu on kolmest küljest Haapsalu lahega piiratud 11,1 km² suurune linn.

Sellest:

- hoonestatud ala 3,8 km²;
- Paralepa mets 1,09 km²;
- Valgevälja mets 2,6 km²;
- Väike viik 0,16 km²;
- maismaapiiri pikkus 13,5 km;
- rannajoone pikkus 18,8 km;
- haldusterritooriumil asub 12 väikesaart (laiud, rahud);

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

- linna ulatus kagust loodesse 7,1 km ja edelast kirdesse 4,6 km;
- Haapsalus elab 10811 inimest (01.01.2014 seisuga);
- asustustihedus u 974 in/km²;
- naaberomavalitsus on Ridala vald, mis ümbritseb Haapsalut maismaapiiriga.

Elanikkond

Haapsalu elanike arv aastatel 2002–2014 (1. jaanuari seisuga):

I – aasta; II – elanike arv; III – kahanemine eelmise aastaga võrreldes.

I	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
II	12376	12250	12120	11966	11826	11753	11593	11435	11286	11154	11078	10811
III		-126	-130	-154	-140	-73	-160	-158	-149	-132	-76	-267

2003. a – 12376 in; 2004. a – 12250 in (-126); 2005. a – 12120 in (-130); 2006. a – 11966 in

(-154); 2007. a – 11826 in (-140); 2008. a – 11753 in (-73); 2009. a – 11593 in (-160); 2010. a – 11435 in (-158); 2011. a – 11286 in (-149); 2012. a – 11154 in (-132); 2013. a – 11078 in (-76); 2014. a – 10811 in (-267).

10aastase perioodi jooksul (2004–2014) on Haapsalu elanike arv kahanenud 1439 võrra ehk 12%.

Haapsalu linnas oli 01.01.2014 seisuga 10811 elanikku, neist naise 6002 ja mehi 4809. Elanike arvust oli kuni 18aastasi lapsi 1844 ehk 17%, tööealisi inimesi vanuses 18–63 oli 6353 ehk 58,8% ning eakaid vanuses 63 ja vanemaid 2614 ehk 24,2%. Lastega perede arv seisuga 01.01.2014 oli kokku 1193. Neist 1 lapsega 652; 2 lapsega 417; 3 lapsega 105; 4 lapsega 18 peret ja 5 lapsega 1 pere. Töötute arv seisuga 31.12.2012 oli 288, seisuga 31.12.2013 vähenes töötute arv 248ni. Puudega täiskasvanuid isikuid on Haapsalu linnas seisuga 01.01.2014 kokku 656, sh puudega lapsi 64.

Palgatöötaja keskmine brutotulu (eurodes):

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
434	488	571	697	788	752	718	740	775	829

Allikas: Rahandusministeerium, TSD-deklaratsioonid (jaan-dets).

Statistikaameti korraldatud 2011. aasta rahva ja eluruumide loendus tõendab, et kaalukas hulk inimesi on sunnitud töö tõttu pidevasse pendelrändesse.

Maakonnavälises töörändes domineerib sihtkohana Tallinn. Seal käib töö 5–9,9% Haapsalu tööealistest elanikest. Maakonnasiseses rändes on esikohal Haapsalu, kus töötab 1064 teistes omavalitsustes elavat inimest. Teisele kohale jääb Ridala vald 564 töörändajaga. Haapsalu ja Ridala valla elanikud moodustavad enam kui poole naaberomavalitsuses käivaist töörändajast. Välismaal töötavad inimesed on jäetud arvestusest välja.

Infrastruktuur

Elektrivarustus. Haapsalu linn saab elektritoite kahe 110 kV liini kaudu, linna teenindav 110/35/10 kV alajaam asub Lihula mnt viadukti lähisel. 10 kV trafoalajaamu on Haapsalu linna territooriumil 62 tk. 10 kV liinid on valdavalt maakaabelliinid, madalpingevõrk kesklinna ja suurte objektide juures valdavalt maakaabelliinidena ning aedlinnade piirkonnas õhuliinidena.

Elektrivõrk. Elektrivõrguteenust pakub Haapsalus Imatra Elekter AS, mis kuulub Kagu-Soomes asuvalle elektrienergia tootmisele, jaotamisele ja müügile keskendunud energiakontsernile Imatra Seudun Sähkö OY. Heast võrguteenuse kvaliteedist ja heal tasemel klienditeenindusest tulenevalt on klientide rahulolu väga suur. 2013. aastal tehtud uuringu põhjal oli see 84,51%. Imatra Elekter AS plaanib edaspidigi jaotusvõrku rekonstrueerida varustuskindluse tugevdamiseks ja elektrienergia kvaliteedi parandamiseks, samuti jätkuvalt investeerida kaugloetavasse arvestussüsteemidesse.

Uute objektide ehitusel pakub võrguettevõtja teoreetilise lahenduse elektrivõrguga liitumiseks välja juba detailplaneerimise ajal. Lõplikud võrgu arendamise üksikasjad sõltuvad arendaja täpsetest soovidest, maaomanikega trasside ja alajaamade asukohtade kooskõlastamise edukusest ja arendaja rahalistest võimalustest.

Vesi ja kanalisatsioon. Haapsalu linnas ning linnaga piirnevais alevikes pakub üldkasutatavat vee- ja kanalisatsiooniteenust munitsipaalettevõtte Haapsalu Veevärk AS (edaspidi HVV).

Joogiveeks kasutatakse kaht põhjavee veeladestust: ordoviitsium-kambriumi veeladestik ja kambrium-vendi veeladestik. Vee kvaliteet vastab Euroopa Liidu direktiivile EC 98/83. Kõigile Haapsalu elanikele ja ettevõtetele on tagatud veeteenuste kättesaadavus.

Haapsalu linnas on lahkvoolne kanalisatsioonisüsteem. Haapsalu reoveepuhasti asub Haapsalu linnas. Reoveepuhastusjaamas on kasutusel mehaaniline, keemiline ja bioloogiline puhastustehnoloogia. Reoveepuhasti valmis 1997. aastal. 2000. aastal laiendati puhastit bioloogilise fosfori- ja lämmastikärastuse süsteemi ja liivaeraldusega. Reoveepuhasti on projekteeritud võimsusele 22 000 inimekvivalenti ning on võimeline vastu võtma reovett kuni 7220 m³/ööp., mis tulevad Haapsalust ja linnaga piirnevaist alevikest.

Soojavarustus. Põhiline soojusenergia tootja Haapsalu linna hoonete kütteks ja sooja vee valmistamiseks on AS-ile Eraküte kuuluv keskkatlamaja (Niine t 34). Soojuse tootmise infrastruktuur koosneb ühest hakkpuidul ja põlevkiviõlil töötavast katlamajast ning ühest ühtsest soojusvõrgust. Peale keskkatlamaja on

Haapsalus ka väikseid lokaalseid katlamaju, mis oma võimsuselt ja kuuluvuselt on väga erinevad ning kasutavad eri kütust.

Keskkatlamaja installeeritud võimsus on 37 MW ja talvine tarbimine kuni 28 MW.

Katlamaja töötab temperatuurigraafikuga 95–70 °C.

Sidevarustus. Haapsalu linnas pakuvad üldkasutatavaid sideteenuseid (telefon + andmeside) mitmed operaatorfirmad. Põhivõrk (telefonijaamad ja sidekanalisatsioon) kuulub Elion Ettevõtte AS-ile.

Haapsalu linnas on võimalik kasutada järgmisi mobiilsidevõrke: EMT, Elisa ja Tele2.

Sideliinidena kasutatakse maakaabelliine (osaliselt sidekanalisatsioonis) ja õhuliine.

Haapsalut läbib fiiberoptiline kaugsideliin. Ka jaamadevahelised ühendused toimivad üle optiliste sideliinide. Optilisi kaableid paigaldab Elion Ettevõtte AS kõigile selle teenuse soovijale.

Transport

Sadamad. Lähim sadam on 10 km kaugusel Eesti riigile kuuluv Rohuküla sadam. Rohuküla sadama põhiülesanne on liiniparvlaevade vastuvõtt ja teenindamine, samuti on sadamas tingimused kauba- ja reisilaevade teenindamiseks. Sadamas on seitse kaid laevade vastuvõtuks; neli kaid on varustatud kaldarampidega; sadam võib vastu võtta laevu pikkusega kuni 100 m ja süvisega kuni 4,0 m. Tallinna sadamasse on Haapsalust umbes 120 km; Virtsu sadamasse umbes 80 km; Paldiski sadamasse umbes 90 km.

Ühistransport: ainult bussiliinid. Maakonnasiseselt korraldab ühistransporti Lääne Maavalitsus. Haapsalut läbivate kaugbussiliinide sihtkohad väljaspool maakonda on Tallinn, Tartu, Pärnu. Haapsalut läbivad Tallinna–Hiiumaa bussiliinid.

Haapsalus on 3 linnaliinimarsruuti, millest 2 ühendavad Haapsaluga Ridala vallas asuvaid asulaid Uuemõisat, Kiltset ja Rohukülat, pühapäeviti on käigus ka kalmistuliin Metsakalmistuni. Linnaliinivedu korraldab Lääne Maavalitsus.

Haapsalu linna visioon ja strateegilised eesmärgid 2015-2024

Visioon

Haapsalu on Lääne-Eesti tõmbekeskus, kus on ilus elada, huvitav õppida, hea töötada ja rõõm puhata.

Haapsalu linna juhtimise peaesmärgid on:

1. kvaliteetne elukeskkond;
2. töökohtade loomine;
3. elanike juurdekasv.

Peaesmärkidest lähtuvalt on sõnastatud pikaajalised arenguprioriteedid ja – eesmärgid ehk strateegilised eesmärgid.

Strateegilised eesmärgid

1. Haapsalu on Lääne maakonna keskus ja maakondlik tõmbekeskus, mida valitsetakse jätkusuutlikult majandades ning kus viiakse eesmärgipäraselt ellu arengudokumentides planeeritud tegevusi.
2. Haapsalu on atraktiivsete ranna- ja rohealadega mereäärne kuurortlinn.
3. Haapsalu on nüüdisaegse ökonoomse infrastruktuuriga miljöövärtuslik linn, mis tagab kvaliteetse elu- ja ettevõtluskeskkonna.
4. Haapsalu on ajaloolise kuurortlinnana Lääne-Eesti turismi tõmbekeskus, millele on iseloomulikud aastaringsed mitmekülgsed kultuurisündmused ja sportimisvõimalused ühes neid toetava nüüdisaegse ja atraktiivse taristuga.
5. Haapsalu on laste- ja noortekeskne linn, kus on nüüdisaegne ja kaasav õpikeskkond ning arvukad võimalused üldharidust toetavate eri huvialade harrastamiseks, kutseoskuste omandamiseks ja elukestvaks õppeks.
6. Haapsalu on turvaline ja tervist edendav linn, kus on tagatud kvaliteetne tervishoiuteenus ja toetav hoolekandeteenuste võrgustik.

Strateegiline eesmärk 1

Haapsalu on Lääne maakonna keskus ja maakondlik tõmbekeskus, mida valitsetakse jätkusuutlikult majandades ning kus viiakse eesmärgipäraselt ellu arengudokumentides planeeritud tegevusi.

Valdkond: valitsemine

Olukorra kirjeldus

Haapsalu linn kui omavalitsuse elu korraldaja ja juhtija

Haapsalu linnal kui kohalikul omavalitsusel on põhiseaduses sätestatud õigus, võime ja kohustus seaduste alusel iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, lähtudes linnaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades linna arengu iseärasusi. Haapsalu linn kui omavalitsus rajaneb riigi territooriumi haldusjaotusel ja teostub demokraatlikult moodustatud esindus- ja võimuorganite kaudu. Samuti täidab Haapsalu linn kui kohalik omavalitsus riiklikke kohustusi, mis tulenevad kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest (lühend KOKS) (vt RT I 1993, 37, 558) jt seadustest.

Haapsalu linna esindusorgani linnavolikogu ja Haapsalu linna võimuorgani linnavalitsuse ülesanne on korraldada Haapsalu linnas sotsiaalse ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, territoriaalplaneerimist, linnasisest ühistransporti ning omavalitsuse teede ja tänavate korrashoidu. Samuti on Haapsalu linna ülesanne korraldada omavalitsuse omanduses olevate asutuste ülalpidamist. Haapsalu linn on teenuste osutamiseks asutanud linnavalitsuse hallatavaid asutusi – allasutusi ja äriühinguid – ning on liige linna arengu seisukohast olulistes sihtasutustes ja mittetulundusühingutes.

Haapsalu linn rajaneb riigi territooriumi haldusjaotusel ja tema ülesanne on muu hulgas korraldada territoriaalplaneerimist. Linna territoriaalse seisundi ja arengu tähtsaim alusdokument on Haapsalu üldplaneering, mis kehtestati 24.11.2006. Haapsalu linnavalitsuse ehitus- ja planeerimisosakond, linnakeskkonnaosakond ja maakorraldusosakond teevad planeerimis-, töökorraldus- ja järelevalvetööd, samuti teenindavad era- ja juriidilisi isikuid linna loodus- ja tehiskeskonda käsitlevais valdkondades.

Tähtis roll avalike teenuste pakkumise kvaliteedi tagamisel on omavalitsuse personalipoliitikal (sh infovahetus ja töökorraldus, teenusepakkujate kvalifikatsioon, motiveeritus ja töötingimused). Avalike teenuste tarbimise lihtsustamiseks on oluline infotehnoloogia võimaluste aktiivne rakendamine e-teenuste arendamisel: peale dokumentide digitaalse esitamise ja vastuvõtmise võimaluse arendada ka üle interneti kasutatavaid e-registreid, Haapsalu linna digitaalsed geodeetilist ja kartograafilist andmete kogumikku. Tähtis on avalikkusega operatiivne ja avatud suhtlemine: linnavalitsuse ja volikogu tegevuste ja plaanide kajastamine, linnakodanike ettepanekute ja arvamustega arvestamine, kasutades selleks mitmesuguseid infokanaleid, sh järjest arenevat sotsiaalmeediat.

Üks peamisi tingimusi Haapsalus elamiseks on turvalisus. Haapsalu linn teeb koostööd Lääne prefektuuri Haapsalu politseijaoskonnaga. Toimuvad jooksvad infovahetused ja regulaarsed koosolekud. 2012. aastal sõlmisid Haapsalu linn ja Lääne prefektuur koostöölepingu abipolitseinike kaasamiseks turvalisuse tagamiseks. Abipolitseinike tööd korraldab Haapsalu politseijaoskond, Haapsalu linn toetab igal aastal rahaliselt abipolitseinike kaasamist.

Oluline on ka osalemine koostöövõrgustikes, nii linnalistes, maakondlikes, üleriigilistes kui ka rahvusvahelistes, samuti koostöösidemetega arendamine Haapsalu sõpruslinnadega. Haapsalu sõpruslinnad on Rendsburg (Saksamaa) aastast 1989; Hanko (Soome) aastast 1992; Haninge (Rootsi) aastast 1998; Loviisa (Soome) aastast 2000; Eskilstuna (Rootsi) aastast 2001; Uman (Ukraina) aastast 2003; Fundão (Portugal) aastast 2004; Greve in Chianti (Itaalia) aastast 2004; Petleem (Palestiina Rahvuslik Omavalitsus) aastast 2010.

Haapsalu linna ja Ridala valla ühisomavalitsuse loomise vajadus

Haapsalut ümbritseb 13,5 km maismaapiiriga Ridala vald. Haapsalu linna ja Ridala valla elanike igapäevane elukorraldus on tihedalt omavahel põimunud. Uuemõisa ja Paralepa alevik on sisult Haapsalu eeslinnad. Haapsalu ja Ridala valla elanikud moodustavad Lääne maakonnas enam kui poole naaberomavalitsuses käivaist töörändajaist. Haapsalu põhikooli 898 õpilasest 151 on pärit Haapsalu lähivaldadest, enamik neist on Ridala vallast. 49 Haapsalu last õpib Ridala valla koolides. Haapsalu viis lasteaeda pakuvad teenust ka Ridala lastele, samuti ostab Ridala vald juurde laste päevahoiuteenust Haapsalu linnas eraettevõtjalt. Ridala valla õpilased käivad Haapsalus huviringides. Suurel hulgal Haapsalu elanikel on suvekodu Ridala vallas. Haapsalu ja Ridala vald mõlemad on huvitatud Kiltsi ja Uuemõisa ettevõtluskeskkonna arendamisest. Haapsalu ja Ridala valla taristu on mitmes valdkonnas tihedalt lõimunud, näiteks Haapsalu linna, Uuemõisa ja Paralepa aleviku vee- ja kanalisatsioonivõrk. Loetelu linna ja valla ühisosast on väga pikk. Haapsalu linna ja Ridala valla areng on teineteisest sõltuvad. Haapsalu linn toetab Haapsalu linna ja Ridala valla ühinemist. Selle tulemusel kasvaks omavalitsuse haldussuutlikkus, paraneks avalike teenuste kättesaadavus ja omavalitsusüksuste koostöövõime, korrastuks territooriumi haldusjaotus.

Haapsalu linn kui Lääne maakonna keskus ja maakondlik tőmbekeskus

Riigiasutused Haapsalus

1.01.2014. a seisuga asuvad Haapsalus järgmised kogu maakonnale riiklikke teenuseid osutavad ja Haapsalus töökohti omavad riigiasutused:

- Lääne Maavalitsus (Lahe 8, Ehte 9);
- Eesti Tőtutukassa Läänemaa osakond (Jaama 13);
- Tőoinspeksiooni Lääne inspeksiooni tőoinspektor (Jaama 13);
- Sotsiaalkindlustusameti Pärnu büroo Haapsalu klienditeenindus (Jaama 17);
- Maa-ameti Lääne regioon (Ehte 9);
- Põllumajandusameti Lääne keskus (Jaani 10);
- Veterinaar- ja Toiduameti Läänemaa Veterinaarkeskus (Jaani 8);
- Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (PRIA) Läänemaa teenindusbüroo (Jaani 10);
- Keskkonnaameti Hiiu-Saare-Lääne regiooni Läänemaa kontor (Kiltsi tee 10);
- Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) Läänemaa esindus (Nurme 2);
- Keskkonnainspeksiooni Läänemaa büroo (Lahe 38);
- Veeteede Ameti Läänemaa navigatsioonimärgistuse talitus (Uus-Sadama 2);
- Veeteede Ameti laevade järelevalve osakonna vaneminspektor (Uus-Sadama 2);
- Maksu- ja Tolliameti Haapsalu teenindusbüroo (Jaama 17);
- Päästeameti Lääne päästekeskuse Läänemaa päästeosakond (Tőöstuse 19);
- Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri Haapsalu politseijaoskond (Lossiplats 4);
- Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri piirivalvebüroo Haapsalu kordon (Kaluri 37);
- Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuuri kodakondsus- ja migratsioonibüroo teeninduspunkt Haapsalus (Jaama 14);

- Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja (Sadama 21);
- Pärnu Maakohtu maksekäsuosakond (Sadama 21);
- Prokuratuuri Lääne Ringkonnaprokuratuuri Rapla osakonna Haapsalu prokurörid (Sadama 21);
- Muinsuskaitseameti Põhja-Eesti järelevalveosakonna Läänemaa vaneminspektor (Kooli 5);
- Kaitseliidu Läänemaa malev (Lahe 17);
- SA Läänemaa Haigla koos PERH-ile alluva kiirabiga (Vaba 6);
- SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus (Sadama 16);
- Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž (Lihula mnt 12);
- Läänemaa Ühisgümnaasium (Wiedemanni 15);
- Haapsalu Viigi Kool (Suur-Mere 17, Kastani 9);
- Lääne Maakonna Keskraamatukogu (Posti 3);
- Riigiarhiivi Haapsalu osakond (Lihula mnt 22);
- SA Läänemaa Arenduskeskus (Arenduskeskuse tegevus toimub EAS-i ja Läänemaa Omavalitsuste Liidu baasfinantseerimisel) (Lihula mnt 3);
- SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid (SA tegevus toimub Kultuuriministeeriumi ja Haapsalu linna baasfinantseerimisel) (Kooli 5, Kooli 2, Lossiplats 3, Raudtee 2);
- Rannarootsi Muuseum (Sadama 31/32);
- SA Innove Läänemaa Rajaleidja keskus (alates 01.09.2014).

Maakondlikud asutused ja teenused Haapsalus

Maakondliku organisatsioonina pakub teenuseid Läänemaa Omavalitsuste Liidu büroo (Nurme 2).

Samuti pakuvad üle maakonna teenuseid: 4 hambaravikabinetti; 2 silmaarsti; 2 notarit; apteegid; Imatra Elekter AS-i klienditeenindus; SEB Haapsalu kontor; Swedbanki Haapsalu kontor ; mitmesuguseid teenuseid ja kaupu pakuvad eraettevõtted ja -firmad.

Kogu maakond, eriti Haapsalu lähivallad kasutavad samuti järgmisi Haapsalu linnale kuuluvaid objekte ja teenuseid:

- Haapsalu linna spordibaasid: staadion, veekeskus, spordihoone, universaalne spordihall, Wiedemanni spordihoone, jõusaal, lasketiir, Tuksi spordibaas;
- suplusrannad;
- Haapsalu kultuurikeskus ja selle pakutavad teenused;
- Läänemaa keskraamatukogu ja selle pakutavad teenused;
- Haapsalu piiskopilinnus ja Lossiplats;
- Bussijaam ja selle pakutavad teenused.

Haapsalus on maakonna suurim avalike ja erateenuste mitmekesisus. Viimaste aastate arengu tulemusel on vähenenud maakonnakeskuste roll, sest mitmed riigiasutused on maakondades oma esindused sulgenud. Nii on ka Haapsallu jäänud riigiasutuste peamiselt klientide otsese teenindusega seotud struktuuriüksused. Maakonnakeskuse rolli säilitamiseks tuleb töötada selle nimel, et riigiasutuste maakonnakeskusest väljaviimise protsess peatada.

Aastate jooksul on katsetatud ebaõnnestunud eksperimente Pärnu muutmiseks Lääne-Eesti regiooni tõmbekeskuseks. Lääne maakonna tõmbekeskus oli ja on Haapsalu, Lääne maakonna maakonnaväline tõmbekeskus oli ja on Tallinn. Seda tõendab ka maakonna töörande statistika. Kõige enam tullakse maakonnasiseselt tööle Haapsallu ja väljaspool maakonda minnakse enim tööle Tallinna.

Haapsalu on ka tõmbekeskus, kus on kõige enam töökohti maakonnas, kus osutatakse mitmesuguseid riiklikke ja erateenuseid, kus on maakonna suurim kaubandusvõrk, kus on võimalik veeta kvaliteetselt vaba aega, kus toimuvad suurimad maakondlikud tähtsündmused.

Et Haapsalu oleks edaspidigi maakondlik tõmbekeskus, on vajalikud alljärgnevad tingimused:

- Haapsalul peab olema hea sõiduühendus maakonna kõigi piirkondadega;
- Haapsalus peab paiknema ühistranspordisõlm;
- Haapsalu on kergliiklusteede kaudu seotud oma tagamaaga;
- Haapsalul on head ühendused oma tagamaaga;
- Haapsalus peavad olema kõik inimesele elu jooksul vajaminevad esmatasandi teenused;
- Haapsalusse peab jääma maakondlik üldhaigla;

- Haapsalus peavad olema parimad võimalused spordi ja kultuuriga tegelemiseks;
- Haapsalus peavad paiknema kesksed nõustamis- ja infokeskused;
- Haapsalus peab olema võimalik ellu viia maakonnaüleseid esindus-, spordi-, kultuuri- jm suurüritusi.
- Haapsalu algatab maakondlikke ühistegevusi ja teeb koostööd valdade ning erinevate partneritega.

Ühistransport

Ülalloetletud punktidest on kõige probleemsem valdkond praegu ühistransport. Maakonnasisene ühistranspordina on kasutusel bussiliinid, mis on hõreda graafikuga, kuna teenuse kasutajaid on vähe. Teenuse kasutajaid jääb järjest vähemaks, kuna ühistransport on hõreda graafikuga. Üks probleem tingib teise ja vastupidi. Ühistransporti korraldab maakonnas Lääne Maavalitsus.

1905. a avati Haapsalu-Keila vaheline raudtee. 1920. aastail pikendati raudteed Rohuküla sadama basseinidevahelisele kaile. 1994. a raudteetrass kuni Riisipereni suleti rongiliikluseks (Haapsalu-Riisipere vahemaa 50 km). Haapsalu linn taotleb Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteeühenduse taastamist. Koostamisel on maakonna teemaplaneering, millega määratakse Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi asukoht. Planeering on aluseks raudteeliikluse taastamisele. Et Haapsallu kujuneks transpordisõlm, mis ühendab maakonda pealinnaga, on vaja taastada reisirongiliiklus trassil Haapsalu-Riisipere. Haapsalu peab olema busi- ja rongiliikluse maakondlik sõlmpunkt, kus busside, rongide ja praamide sõidugraafikud on omavahel koordineeritud, et tekiks terviklik ja sujuv liikumislogistika maakonna kõigi piirkondade, maakonnakeskuse ja riigi pealinna vahel.

Haapsalus on võimalused maakonnaülestes spordi-, kultuuri- jm suurüritustes pidamiseks. Peamised suurürituste pidamise asukohad on kultuurikeskus, staadion ja piiskopilinnuse õu. Kitsaskoht on keskse esindusväljaku puudumine, kus saab aasta ringi pidulikke väliüritusi korraldada. Lossiplats koos muuseumi (endise raekoja) pargiga vajab rekonstrueerimist maakonnakeskuse esindusväljakuks, kus on loodud tingimused ja mis on kujundatud maakonnaülestes, vajadusel riiklike esindusürituste elluviimiseks.

Tegevused

1. Omavalitsuse juhtimine

1.1. Arengudokumentides planeeritud tegevuste ja seadustega ettenähtud ülesannete elluviimine.

1.2. Pidev linnavalitsuse ja allasutuste töötajate kompetentsi ja kvalifikatsiooni arendamine.

1.3. Järjepidev sisekontrolli meetmete arendamine.

1.4. E-teenuste arendamiseks ja nende töökindluse tagamiseks linnavalitsuse ja allasutuste järjepidev infotehnoloogilise baasi täiustamine.

1.5. Mitmesuguste e-registrite kasutamise arendamine.

1.6. Ühtse digitaalse geodeetiliste ja kartograafiliste andmete kogumiku väljaarendamine, mida on võimalik vaadelda ja töödelda veebibrauseri kaudu internetis.

1.7. Osalemine omavalitsuslikul, maakondlikul ja riiklikul tasemel eri ühiskomisjonides ja liitudes.

1.8. Abipolitsei toetamine.

2. **Haapsalu linna ja Ridala valla ühisomavalitsuse loomine**

2.1. Ühinemisega seotud uuringute, analüüside ja konsultatsioonide teostamine.

2.2. Linna elanike arvamuse väljaselgitamine.

3. **Maakondliku tõmbekeskuse arendamine**

3.1. SA Läänemaa Haigla baasil maakondliku tervisekeskuse loomine.

3.2. SA Läänemaa Haigla haiglahoone funktsionaalsuse ja tehnoloogilise baasi parandamine vastavalt maakondliku tervisekeskuse ja võrgustunud üldhaigla vajadustele.

3.3. Haapsalu Kultuurikeskuse kino digitaliseerimine.

3.4. Lossiplatsi ja muuseumiesise pargi rekonstrueerimine maakonna esindusväljakuks.

3.5. Haapsalu Universaalhalli juurdeehituse rajamine invaspordi, vehklemise, lauatenise ja kergejõustiku treeningutingimuste parandamiseks.

3.6. Haapsalu staadioni kergejõustikuradade ja hüppepaikade rekonstrueerimine.

3.7. Rohuküla-Haapsalu-Riisipere raudteeühenduse

taastamisele kaasa aitamine. Koostöös Lääne Maavalitsusega uue raudteetrassi ja selleks vajaliku taristu planeerimine.

- 3.8. Haapsalu maakondliku ühistranspordisõlme, mis koondab maakonnasisese ja maakonnavälise ühistranspordi, kujundamises osalemine.
 - 3.9. Bürgermeistri holmi merekeskuse rajamine mereteenuste osutamiseks, sh Haapsalu-Österby vahelise igapäevase reisijate- ja sõidukiteveo korraldamiseks.
 - 3.10. Maakonnatasandi turismi arendus- ja turundustegevustes juhtivaks partneriks olemine.
 - 3.11. Uute linnakodanike elamaasumise ja töökohtade loomise soodustamine Haapsalus.
-

Strateegiline eesmärk 2

Haapsalu on atraktiivsete aktiivses kasutuses olevate ranna- ja rohealadega heakorrastatud mereäärne kuurortlinn

Valdkond: veekeskkond

Olukorra kirjeldus

Haapsalu linna ümbritseb kolmest küljest Haapsalu laht (kuulub Väinamere hoiualasse), mis jaguneb Eeslaheks, Suureks viigiks ja Tagalaheks. Peale selle on ka Väike viik – merest eraldunud lahesopp, mis on lüüside abil merega ühenduses. Eeslahe ääres asuvad Paralepa supelrand ja Vasikaholmi supelrand; Väikese viigi ääres supluskoht; Tagalahe ääres asuvad Aafrika rand, Promenaadi paadisild, Rannarootsi Muuseumi lautrikoht Vanasadam, Veskiviigi jahisadam, Grand Holm Marina jahisadam (2014. a seisuga suletud ja müügis), Westmeri jahisadam ja kalasadam.

Bürgermeistri holmile Suure viigi äärde on planeeritud rajada munitsipaalomandusse kuuluv väikelaevade sadam ajalooliste puupaatide ja purjespordikooli baasiks. Bürgermeistri holmile planeeritavat puupaadisadamat eristab tavapärastest sadamatest peale puupaatide ka n-ö elava ajaloo atraktsioonina osavõtuelamuse pakkumine laevaehitusest laevasõiduni. Puupaadisadama ala vastaks Skandinaavia ja Põhja-Euroopa parimatele standarditele, sidudes omaaegse Läänemaa puitlaevaehituse, -sõidu ja -kaubanduse ning 21. sajandi kultuuri-, puhke-, huviõppe- ja turismiäri. Bürgermeistri holmi puulaevasadama rajamine on planeeritud teha koostöös MTÜ-ga Puulaevaselts Vikan.

Haapsalus on olemasoleva seisuga ainult erasadamad. Kuna Haapsalu piirivalvekordon lõpetas tegevuse ja senine riigikaitsemaa koos sadamaga jääb kasutusesta, siis soovib Haapsalu Linn riigikaitsemaad taotleda munitsipaalomandisse, et Haapsalu linnal oleks munitsipaalsadama, mille baasil saab luua mereteenuste osutamiseks, merekultuuri säilitamiseks ja arendamiseks Bürgermeistri holmi merekeskuse. Munitsipaalsadam on vajalik järgmistel otstarvetel: 1) Haapsalu-Österby vahelise igapäevase reisijate- ja sõidukiteveo korraldamine; 2) riigiasutuste (Päästeamet, Keskkonnaamet, Veeteede Amet jt) laevadele sadamateenuste tagamine; 3) vabatahtliku merepäästevõimekuse edasiarendamine; 4) kohalike kutseliste ja hobikalurite jaoks vajaliku taristu välja ehitamine; 5) vesilennukite sildumiskoha loomine; 6) Haapsalu pikaajaliste traditsioonidega veespordialade (purjetamine, jääpurjetamine) ja uudsete veespordialade (lohesurf, kajakisõit jne) harrastamis- ja õppetingimuste

parandamine. Munitsipaalsadam annab omavalitsusele võimalused otseselt mereteenuste arendamisega ja merekultuuri säilitamise ning arendamisega tegeleda.

Veeliikluse arengut pidurdab kõige enam lahe madalus ja taimestikurohkus. Haapsalu laht on madal ja mudase põhjaga. Grand Holm Marina sadamani kulgeva süvendatud faarvaatri sügavus on kuni 2,5 m. Haapsalu lahe vee sügavus väheneb aastast aastasse, mis on eeskätt tingitud looduslikest protsessidest – maakerkest ning veetaimestiku arengust, mille tagajärjel koguneb lahte ulatuslikke mudaseteid. Mudasetted tarbivad lagunemisel hapnikku, halvendades seega hapnikurežiimi lahe madalaveelises osas. Mudasetted ummistavad ka faarvaatreid ja neid on vaja järjekindlalt süvendada, et säilitada Haapsalu avamerejahtide sihtkohana.

Haapsalu lahe veeseisund vajab pidevat seiret ja uuringuid ning lahe veekeskkonnaseisundit parandavate meetmete rakendamist. Üks olulisi meetmeid, mida on võimalik rakendada, on taimestiku areaali järjekindel pidev piiramine, eelkõige Tagalahes ja Väikeses viigis. Mittekinnikasvamisele aitab kaasa ka veevahetus, mida soodustaks senisest intensiivsem veeliiklus. Veeliikluse arengut võivad looduslike tegurite kõrval hakata pidurdama ka Silma Looduskaitseala Tagalahe-Sutlepa lahe sihtkaitsevööndile seatavad piirangud.

Haapsalus on küll üle 18 km mereäärset rannajoont, kuid suur osa sellest on roostunud ala. Linnas on kaks ametlikku supelranda: Paralepa ja Vasikaholmi. Ka Väikese viigi ääres on supluskoht. Plaanis on arendada Paralepa ja Vasikaholmi supelrannad aktiivseteks puhkealadeks, arendada Väikese viigi supluskohta, k.a. invasupluskohta, luua uus supluskoht Bürgermeisteri holmil. Peaaegu linnasiseseks järveks muutunud Väike viik on atraktiivne ala, kus on võimalik välja arendada aastaringne tegevus.

Tegevused

1.	Veekeskkond
1.1.	Haapsalu lahe veeseisundi uuringute tellimine.
1.2.	Vee- jm keskkonnaseirete tellimine.
1.3.	Haapsalu lahe ja Väikese viigi veekeskkonda parandavate tegevuste toetamine.
2.	Sadamad
2.1.	Bürgermeisteri holmile väikesadama rajamine ja sinna koostöös MTÜ-ga Puulaevaselts Vikan osaluselamust pakkuva ajalooliste puulaevade ehituse teemakeskuse väljaarendamine.
2.2.	Rannarootsi Muuseumi Vanasadama

väljaarendamine.

2.3. Faarvaatrite süvendamine sadamateni.

2.4. Bürgermeistri holmi merekeskuse rajamine mereteenuste osutamiseks ja merekultuuri säilitamiseks ning arendamiseks.

3. **Supelrannad ja supluskohad**

3.1. Paralepa supelranna arendamine.

3.2. Vasikaholmi puhkeala koos supelrannaga väljaarendamine (Vasikaholmi-Kastinina piirkond).

3.3. Väikese viigi supluskoha arendamine.

3.4. Bürgermeistri holmi supluskoha arendamine.

3.5. Invasupluskoha arendamine.

3.6. Väikese viigi aastaringse puhkeotstarbelise tegevuse väljaarendamine ja sellekohase arendustegevuse toetamine.

3.7. Rannaalade igapäevase korrashoiu tagamine.

Valdkond: rohealad

Olukorra kirjeldus

Haapsalu linn on heakorrastatud keskkonnahoidlik parkiderohke metsaga külgnev mereäärne kuurortlinn. Haapsalu linn hooldab iga päev u 120 000 m² rohealaid (peale selle ka 2,6 km² Valgevälja metsa, mis ei ole veel püsihoolduses); 271 381 m² kalmistuid.

Haapsalu linnas kuulub Natura 2000 kaitsealasse Krahviaed ja piiskopilinnuse hoov. Haapsalust kirde pool asub Silma looduskaitseala. Haapsalu asub seega looduslikult rikkas ja tundlikus piirkonnas.

67% Haapsalu linna territooriumist on kaetud rohealadega. Piiskopilinnuse hoov, Krahviaed, Raekoja park, Aafrika rand, Promenaad ja väiksemad pargid moodustavad eriilmelise rohealade võrgustiku. Linna lõunaküljel asub Paralepa parkmets ja idaküljel Valgevälja mets. Eesmärk on parkide, parkmetsa ja metsa pidev korrashoid, atraktiivsuse ja kasutusintensiivsuse suurendamine, eelkõige rekreatsiooni, kultuuri- ja loodusturismi huvides. Ideaalis võiks rohealad seotud olla nn rohekoridoridega.

Kitsaskoht on linna keskse esindusväljaku puudumine, kus saab aasta ringi korraldada pidulikke väliüritusi. Kasutatakse raudteejaama esist väljakut, kuid see jääb linnasüdamest välja ega ole linna siduv keskne väljak. Linnasüdames asub piiskopilinnus, kuid selle murukattega õu ja piiratud läbilaskega väravad seavad kasutusele piirangud. Ajalooline linnaväljak (Lossiplats), kus asub Vabadussõja ausammas, mille taga omakorda asub algne linna turuplats (13. sajandist), mis on praegu kujunenud muuseumi (endine raekoda) pargiks, on amortiseerunud ega vasta maakonnakeskuse esindusväljaku ootustele. Lossiplats koos muuseumi (endise raekoja) pargiga vajab rekonstrueerimist maakonnakeskuse esindusväljakuks, kus on loodud tingimused ja mis on kujundatud maakonnaüleste, vajadusel riiklike esindusürituste korraldamiseks. Esindusväljak peab olema multifunktsionaalne, mida on võimalik peale tseremooniate kasutada ka laatade, kontsertide jm ürituste pidamiseks, samuti jõulukuuse püstitamiseks, aga ka autode parkimiseks üritustevälisel ajal. Eesmärk on luua rekonstrueeritud linnaväljaku näol Haapsalu vanalinna esinduslik, kuid vana uuega siduv linnaruum, mis on eeskujuks ja impulsiks uute inimmõõtmeliste kvaliteetsete linnaruumide kavandamisel, mis omakorda mõjutab kogu linna ja piirkonna edasist arengut, samuti maakonna positiivset kuvandit.

Haapsalu linn väärtustab linnakodanike aktiivsust avalike ja erakinnistute arendamisel, andes välja iga-aastasi auhindu – aasta parim ehitis; Hans Alveri nimeline auhind ja „Värvilise Haapsalu“ auhind – ning viies ellu kampaaniaid „Värviline Haapsalu“, „Lilled linna“ ja „Linn särama“.

Linna elanike arv väheneb järjest. Seega peab pidevalt vähenev elanikkond ülal pidama järjest enam heakorrastatud ja välja arendatud linnakeskkonda. Praeguse praktika järgi on iga heakorrastatud piirkond toonud juurde halduskulude kasvu. Kvaliteedis ja arengus tagasilangust lubada ei saa. Seega on vaja leida võimalusi püsikulude optimeerimiseks: haljastuses kasutada vähe hooldust nõudvaid püsikuid jm pikas perspektiivis efektiivsed meetmed.

Tegevused

1.	Pargid
1.1.	Haapsalu Lossiplatsi ja muuseumiesise pargi (endise raekojapargi) rekonstrueerimine maakonna esindusväljakuks.
1.2.	Krahviaia korrastamise jätkamine.
1.3.	Linnusemüüri äärse jalutustee rajamine Vaba t parklast Lõunaväravani Karja tänaval.
1.4.	Haljasaladele skulptuuride ja väikevormide paigaldamine.
1.5.	Wiedemanni skvääri pargi ehitamine.
1.6.	Parkide jt rohealade igapäevase korrashoiu tagamine.
2.	Parkmetsad
2.1.	Paralepa parkmetsa terviseradade ja puhkealade väljaarendamine.
2.2.	Linnale kuuluvate metsade majandamine metsade majandamiskavade (hoolduskavade) kohaselt.
3.	Ühiskondlik tegevus
3.1.	Linna keskkonnakaitse, heakorrastuse ja kaunistamisega tegelevate vabaühenduste ja teemakohaste kampaaniate toetamine.

Strateegiline eesmärk 3

Haapsalu on nüüdisaegse ökonoomse taristuga miljööväärtuslik linn, mis tagab kvaliteetse elu- ja ettevõtluskeskkonna

Valdkond: teed ja tänavad

Olukorra kirjeldus

Haapsalus on: 1 000 000 m² tänavaid; u 30 000 m² parklaid; u 48 000 m² kergliiklusteid ja kõnniteid; u 60 bussipeatust.

Haapsalu linna läbib kaks riigi põhimaanteed: 1) Haapsalu-Laiküla mnt, nr 31; 2) Ääsmäe-Haapsalu-Rohuküla mnt, nr 9. Neist viimase maantee puhul on Tallinna mnt, Jaama t, Kiltsi tee Haapsalu linna läbiva maanteetrassi osad. Et Haapsalut vaid transiitena kasutavad autod linna sisse ei peaks sõitma, on Haapsalu linn taotlenud ümber linna suunduva ringtee ehitamist. Haapsalu üldplaneeringus on määratletud ka soovituslik teetrassi kulg. Kuna Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ringtee ehitust ei toeta, aktsepteerib Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium vajadust toetada riigi poolt Ääsmäe-Haapsalu-Rohuküla maanteetrassi läbi Haapsalu kulgeva maanteelõigu rekonstrueerimist. Tallinna mnt – Jaama tänav – Kiltsi tee on Ääsmäe-Haapsalu-Rohuküla maanteetrassi osa. Haapsalut läbiv maantee osa vajab põhjalikku rekonstrueerimist, eriti tuleb rõhutada kahe sõlme – Tallinna mnt – Metsa / Tamme t ristmik ja Tallinna mnt / Posti t – Jaama t ristmik – rekonstrueerimist. Kumbki ristmik ei vasta vajalikele teeohutusnõuetele.

Haapsalu vanalinna tänavavõrk on kujunenud juba 13. sajandil. Tänavad on kitsad ja käänulised, palju on ühesuunalist liiklust. Suvel on autode koormus vanalinnale väga suur ja parkimiskohtade vähesus on siis väga terav probleem. Vanalinna ümber on elurajoonid ja puudub võimalus rajada suvist parkimisvajadust täiesti rahuldavaid parklaid vanalinna lähedusse. Parkimiskohtade defitsiidi lahendamiseks ja liikluse toimivuse tagamiseks suurürituste ajal kasutatakse spetsiaalseid liikluskorraldusskeeme. Eri liikluskorraldusskeeme kasutatakse ka edaspidi. Vaja on leida võimalusi rajada vanalinna ja selle ümber olevasse piirkonda rohkem parkimisalasid.

Tõsine probleem on kõnniteeolud. Suur hulk kõnniteid vajab rekonstrueerimist, et tagada nõuetekohased tingimused mh ratastooli ja lapsevankriga liikumiseks.

Haapsalu tööstusettevõtted on koondunud Tööstuse ja Oja t piirkonda ning holmidele. Kõigi nimetatud piirkondade tööstusalade juurdepääsuteed vajavad rekonstrueerimist.

Vaja on jätkata kergliiklusteede rajamist. Terviklik kõvakattega kergliiklustee peaks ulatuma jahisadamatest üle Promenaadi kuni Uuemõisani, samuti ümber Väikese viigi.

Haapsalus on 3 linnaliinimarsruuti, lisaks on pühapäeviti käigus kalmistuliin Metsakalmistuni. Bussiliinide marsruudid ja sõiduajad ei vasta sõitjate vajadustele, eriti hommikul kui kooliõpilased kooli lähevad. Parema ühistransporditeenuse pakkumise eesmärgil tuleb koostöös maavalitsuse ja Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži liiklusohutuse eriala tudengitega uurida Haapsalu linnastu ja lähipiirkonna elanike ning tööandjate sõiduvajadusi. Uuringuga tehtavad muudatusettepanekud viiakse ellu koostöös ühistranspordi korraldajaga.

Loodussäästliku, turvalise ja kõrge kvaliteedistandardiga elukeskkonna tagamiseks on vajalik nüüdisaegne ja kvaliteetne taristu. Kuna taristu amortiseerub ja elukvaliteedi standard pidevalt kasvab, on taristu nüüdisajastamine pidev protsess. Taristu arendamisel arvestatakse elamu-, haridus-, tööstus- ja turismi piirkondade olemasolu ja arenguperspektiivi.

Linna elanike arv aga järjest väheneb. Seega peab pidevalt vähenev elanikkond ülal pidama järjest enam heakorrastatud ja välja arendatud linnakeskkonda. Kvaliteedis ja arengus tagasilangust lubada ei saa. Vaja on leida võimalusi püsikulude optimeerimiseks: efektiivsem tänava- ja pargivalgustus, vähe hooldust nõudvad ja aeglaselt amortiseeruvad teede, taristu jm valdkondade ehitusmaterjalid jm pikas perspektiivis efektiivsed meetmed.

Tegevused

1.	Tänavad
1.1.	Sõidu- ja kõnniteede ning parklate aastaringne korrashoid.
1.2.	Tallinna mnt – Jaama t rekonstrueerimine koostöös riigiga.
1.3.	Tööstus- ja sadamaalade juurdepääsutänavate rekonstrueerimine.
1.4.	Metsa tänava rekonstrueerimine.
1.5.	Posti tänava rekonstrueerimine.
1.6.	Haapsalu teede muutmine tolmuwabaks kõvakattega teid rajades.

- 1.7. Kortermajade vahelise teedevõrgu planeerimisele ja korrastamisele kaasa aitamine.

- 1.8. Lihula mnt viadukti rekonstrueerimine koostöös riigiga.

2. Parklad

- 2.1. Raudteejaama esise parkla rekonstrueerimine vastavalt Raudteemuuseumi, bussijaama ja võimaliku raudteejaama arenguvajadustele.

- 2.2. Lihula mnt spordikompleksi ümbruse parkimisalade rekonstrueerimine.

- 2.3. Vanalinna piirkonnas parkimisalade arendamine.

3. Kõnniteed

- 3.1. Kava alusel igal aastal vähemalt 0,5 km kõnniteede rekonstrueerimine.

- 3.2. Ülekäigukohtade nõuetekohane ehitamine.

- 3.3. Paremate tingimuste loomine liikumiseks ratastooli ja lapsevankriga.

- 3.4. Jaama oja jalakäijate silla renoveerimine.

4. Kergliiklusteed

- 4.1. Promenaadi – Veskiviigi sadama kergliiklustee.

- 4.2. Kergliiklustee rajamine ümber Väikese viigi koos kaldakindlustuste ehitusega.

- 4.3. Kergliiklustee Haudejaama tee – Randsalu – Aafrika rand rajamine koostöös Ridala vallaga.

5. Linna ühistransport

- 5.1. Linnaliinibusside marsruutide ja sõidugraafikute analüüs koostöös Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledžiga.

- 5.2. Linnaliini marsruutide ja graafikute ümberkorraldamine vastavalt analüüsi tulemustele.

Valdkond: tänavavalgustus

Olukorra kirjeldus

28.12.2012 linnavolikogu otsusega võõrandati peaaegu kogu Haapsalu linnavalitsuse bilansis olev tänavavalgustus Haapsalu Linnamajanduse AS-ile. Haapsalu Linnavalitsuse bilansis on endiselt Euroopa Liidu toetusprogrammide rahastusel paigaldatud välisvalgustus: Promenaadi ja piiskopilinnuse pargivalgustus, kultuurikeskuse tänavavalgustus ja staadioni valgustus, mille hooldusteenust ostetakse sisse hankepõhiselt. Haapsalu linn tasub linna tänavaja pargivalgustuse elektri- ja hoolduskulud.

Haapsalu linnavalitsus plaanib munitsipaal- ja riigimaal mitte olevad tänavavalgustid 2015. a Haapsalu Linnamajanduse AS-i bilansist välja arvata. Edaspidi haldab ja tasub eelnimetatud välisvalgustusega kaasnevad kulud erakinnistu omanik.

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, Haapsalu Linnamajanduse AS ja Haapsalu Linnavalitsus sõlmisid 30.11.2012 lepingu nr 3-10/419-4 „Haapsalu välisvalgustussüsteemide rekonstrueerimine“ elluviimiseks. Projekti osana asendatakse munitsipaalomanduses olev amortiseerunud välisvalgustussüsteem nüüdisaegse LED-tehnoloogial baseeruva tänavavalgustusega. Eesmärk on 60% elektrienergia kokkuhoid. Projektist jäid välja munitsipaalomandusse mitte kuuluvad ja munitsipaalmaal mitte asuvad tänavavalgustid. Moodsa LED-tehnoloogiaga nüüdisajastatakse 60–80% praegusest tänavavalgustusest. Nimetatud projektiga muutub suurem osa linna tänavavalgustusest säästlikuks ja operatiivselt hallatavaks. Projekt on planeeritud lõpule viia 2015. a. Haapsalu tänavavalgustuse rekonstrueerimiskava korraldab Haapsalu Linnamajanduse AS.

Vaja on välja arendada tänavavalgustus piirkondades, kus seda seni ei ole, näiteks Oja ja Aida tänaval, kus asuvad mitmed tööstus- ja ärihooned. Piirkondade tänavavalgustuse arendus sõltub arendatavate elu- ja tootmismaaade vajadustest. Perspektiivikad planeeritud alad on: Bürgermeistri holmi elamu- ja puhkepiirkond; Paralepa elamupiirkond, Kastani t elamupiirkond, Tööstuse t tootmispiirkond.

Tegevused

1.	Tänavavalgustuse hooldamine.
2.	Praeguse tänavavalgustuse rekonstrueerimine.
3.	Ülekäiguradade nõuetekohane valgustamine.
4.	Tänavavalgustuse väljaarendamine piirkondades,

kus seda seni ei ole.

Valdkond: heitveekäitlus

Olukorra kirjeldus

Haapsalu linnas pakub üldkasutatavat vee- ja kanalisatsiooniteenust omavalitsustele kuuluv Haapsalu Veevärk AS (edaspidi HVV). Joogiveeks kasutatakse kaht põhjavee veeladestust: 1) ordoviitsiumi-kambriumi veeladestik; 2) kambriumi-vendi veeladestik. Vee kvaliteet vastab Euroopa Liidu direktiivile EC 98/83. Kõigile Haapsalu elanikele ja ettevõtetele on tagatud veeteenuste kättesaadavus.

Haapsalu linnas on lahkvoolne kanalisatsioonisüsteem. Haapsalu reoveepuhasti asub Haapsalu linnas. Reoveepuhastusjaamas on kasutusel mehaaniline, keemiline ja bioloogiline puhastustehnoloogia. Reoveepuhasti valmis 1998. aastal. 2000. aastal laiendati puhastit bioloogilise fosfori- ja lämmastikärastuse süsteemi ja liivaeraldusega. Reoveepuhasti on projekteeritud võimsusele 22 000 inimekvivalenti ning on võimeline vastu võtma reovett kuni 7220 m³ ööpäevas. Tavapärane vajadus on u 3500 m³ ööpäevas.

Ühisveevärk ja kanalisatsioon on üldjoontes valmis ehitatud. Lõppfaasis on muda komposteerimise arendamise projekt. Jätkub trasside laiendamine uutesse elamu- ja tööstuspiirkondadesse ning amortiseerunud trasside kavapõhine rekonstrueerimine vastavalt ühisveevärgi ja kanalisatsiooni (ÜVK) arengukavale.

Haapsalu probleem on vähene kaetus sademeveekanaliseerimisega ning olemasoleva sademeveekanaliseerimise ja sademevee lahtiste kulgemisalade puudulik hooldamine. Haapsalu linnal on sademeveekanaliseerimise arendamise kava, aga see ei vasta enam nüüdisaja vajadustele. Vajalik on sademeveekanaliseerimise ja sademevee avatud kulgemisalade süsteemi seisukorra hinnang ning sellele vastavalt koostada sademeveesüsteemide arendamise ja hooldamise kava. Kava järgi tuleb määratleda ka sademeveesüsteemidega liitumise tingimused ja süsteemide hooldamise rahastustingimused.

Eesmärk on sademevee suletud ja lahtiste süsteemide kavapärane hooldamine. Kaugem eesmärk on kõigi sademeveete suunamine sademeveekanaliseerimisele. Sademevee süsteemi arendatakse praegu samal ajal teede remondi ja uute teede väljaarendamisega, sest puudub finantsvõimekus eraldi sademeveesüsteeme välja arendada. Sademeveekanaliseerimise praegune võrgustik on kavas üle anda Haapsalu Veevärk AS-ile.

Tegevused

1.	Veetorustike rekonstrueerimine ja laiendamine vastavalt ühisveevärgi ja kanalisatsiooni (ÜVK) arengukavale.
2.	Reoveekanaliseerimise rekonstrueerimine ja laiendamine vastavalt ühisveevärgi ja kanalisatsiooni (ÜVK) arengukavale.
3.	Muda komposteerimise arendamine vastavalt ühisveevärgi ja kanalisatsiooni (ÜVK) arengukavale.
4.	Sademeveesüsteemide arengukava koostamine.
5.	Sademeveesüsteemide hooldamine vastavalt hoolduskavale.
6.	Sademevee süsteemide rekonstrueerimine ja väljaarendamine.

Valdkond: jäätmekäitlus

Olukorra kirjeldus

Haapsalu linnas toimub jäätmekäitlus kooskõlas jäätmeseadusega. Seaduse kohaselt peab igal omavalitsusel olema jäätmehoolduseeskiri ja jäätmekava. Jäätmehoolduseeskiri sätestab jäätmekäitluse korraldamise alused, jäätmekava sätestab jäätmekäitluse arengusuunad. Praegune jäätmekava on aegunud. Vaja on koostada uus jäätmekava.

Haapsalu linnas kehtib korraldatud jäätmevedu. Segaolmejäätmete jäätmeveoteenust hangitakse jäätmeveoga tegelevailt ettevõtetelt. Kontsessiooni andmiseks jäätmeveoga tegelevale ettevõttele on korraldatud koos Ridala vallaga ühishange aastaiks 2013–2016.

Haapsalu linn tagab kõigile elanikele võimaluse taaskasutatavate jäätmete tasuta äraandmiseks. Selleks on üks linna hallatav kompleksne mehitatud keskkonnajaam Lihula mnt viadukti juures, samuti taaskasutatavate pakendite kogumiskastid linna eri kohtades, mille haldust korraldavad taaskasutusorganisatsioonid.

Vähendada tuleb biojäätmete sattumist üldjäätmetesse. Selleks otstarbeks on vaja rajada biolagunevate jäätmete kogumiskoht ning luua ja rakendada töösse biolagunevate jäätmete kogumise süsteem.

Tegevused

1.1.	Haapsalu linna jäätmekava koostamine.
1.2.	Haapsalu linna keskkonnajaama arendamine.
1.3.	Biolagunevate jäätmete kogumiskoha rajamine.
1.4.	Biolagunevate jäätmete kogumise süsteemi töölerakendamine.

Valdkond: elamu- ja kommunaalmajandus

Olukorra kirjeldus

Munitsipaalomand on linnale kuuluv vara. Munitsipaalomanduses võivad olla kinnistamata maa, kinnistud, elu-, sotsiaal- ja äriruumid. Munitsipaalomandi kaudu saab omavalitsus viia ellu kavandatud poliitikaid – planeerida eri võimalusi pakkuvaid avalikke linnaruume, tööstuspiirkondi, sotsiaal- ja äriruume jne. Munitsipaalmaa, mis pikaajalises perspektiivis on plaanis välja arendada puhkealaks koos väikelaevasadama ja elamupiirkonnaga, on Bürgermeistri holm. Bürgermeistri holmi riigikaitsemaad (kinnistu reg nr 1718132; koha aadress Kaluri tn 37; pindala 55501 m², sihtotstarve riigikaitsemaa) taotleb linn munitsipaalomandisse Haapsalu linna arenguks vajaliku maana eesmärgiga rajada Bürgermeistri holmi merekeskus. Samuti taotleb linn munitsipaalomandiks avaliku puhkeala otstarbeks Männiku tee ääres olevat metsaala. Sotsiaalmaana avaliku hoone tarbeks taotleb linn munitsipaalomandusse Niine t 49 kinnistut. Haapsalu linnale kuulub ka munitsipaalmaad, mis on planeeritud tootmismaaks. Linn on huvitatud tootmismaa müümisest või hoonestusõiguse võõrandamisest investoritele, kes soovivad Haapsalus käivitada tootmistegevust. Tootmismaaks on arvestatud Tööstuse t ja planeeritava raudteetrassi vaheline ala vastavalt linna üldplaneeringule. 2014. a toimub nimetatud ala detailplaneeringu menetlus.

Seisuga 12.06.2014 on Haapsalu linnal 55 korterit, neist 34 munitsipaalkorterit ja 21 sotsiaalkorterit. Aastail 2004–2007 osteti KredExi abiga sundüürnikele 27 munitsipaalkorterit. Linn on huvitatud, et munitsipaalkorterite omanikud oma korterid välja ostaksid. Seega, kui üürnikul on huvi, võimaldatakse tal korter ära osta. Aastas müüb linn otsustuskorras u 3–5 munitsipaalkorterit. Sotsiaalkortereid on soovitusel vähem. Neid ei ole seni juurde ostetud. Kui vabaneb munitsipaal- või sotsiaalkorter, on järjekorras olijal võimalus sotsiaalne elamispind saada. Seisuga 12.06.2014 on eluruumi üürimist taotlevate isikute nimekirjas 16 leibkonda. Munitsipaaletamufondi korrashoid on pidev tegevus ja selle elluviimine oleneb linnavalitsuse rahalistest võimalustest.

Plaanis on algsatada eluasemeprogramm Paralepa elamupiirkonnas. Valmistada ette linnale kuuluvad kinnistud koos vajaliku taristuga, et soodustada pereelamute rajamist Haapsallu.

Haapsalu linnal on kaks kalmistut – Vana kalmistu (kinnistu 25 655 m²) ja Metsakalmistu (kinnistu 245 726 m², kasutuses u 86 000 m²). Haapsalu Vana kalmistu on tervikuna ajaloomälestisena riikliku kaitse all (mälestise reg nr 4047). Ajaloomälestisena on riikliku kaitse all: Ernst Enno (1875–1934) haud (reg nr 4048), Cyrillus Kreegi (1889–1962) haud (reg nr 4049), Carl (Karl) Abraham Hunniuse (1797–1851) haud (reg nr 4050). Kalmistul on ka palju teisi aja- ja kultuurilooliselt oluliste isikute haudu. Arhitektuurimälestisena on riikliku kaitse

all: Haapsalu Nevski õigeusu kirik (reg nr 15421). Vanal kalmistul on matuseid vaid paar korda aastas. Vaja on kujundada seisukoht Vana kalmistu tuleviku suhtes: aktiivne kalmistu või kalmistupark või mõlemad ühtaegu. Metsakalmistu on aktiivkalmistu, kus on loodud kvartalite süsteem. Kogu andmestik on sisestatud kalmistuportaali Haudi. Probleemiks hauaplatside andmisel on liiga märg ala. Vaja on rajada sademeveekraavid.

Haapsalus puudub lemmikloomade matmiskoht. Plaanis on rajada lemmikloomade matmiskoht Valgeväljale linna üldplaneeringus ettenähtud asukohta.

Tegevused

1. Munitsipaalomandusse taotlemine

1.1. Bürgermeistri holmi riigikaitsemaa. Eesmärk: Bürgermeistri holmi merekeskuse rajamine mereteenuste osutamiseks ja merekultuuri säilitamiseks ning arendamiseks.

1.2. Niine t 49. Eesmärk: sotsiaalmaa ühiskondliku hoone tarbeks.

1.3. Männiku tee äärne metsaala. Eesmärk: avalik puhkeala.

2. Munitsipaalomandi arendamine

2.1. Munitsipaalalamufondi korrastamine.

2.3. Jaani 2 äri- ja elumaja renoveerimine avalikuks otstarbeks.

2.4. Linnavalitsuse hoone nüüdisajastamine.

2.5. Paralepa eluasemeprogrammi kuuluvate kinnistute taristu väljaarendamine.

3. Eraomandusse müümine või hoonestusõiguse võõrandamine

3.1. Tööstuse t piirkonna munitsipaalmaa: eraomandusse müümine või hoonestusõiguse võõrandamine tootmise arendamise otstarbel.

3.2. Otsustuskorras munitsipaalaluruumide müümine üürnikele, kes on ostust huvitatud.

3.3. Bürgermeistri holmi elamupiirkonna elumumaa kinnistute müümine või hoonestusõiguse võõrandamine eraomanikele.

3.4. Paralepa elamupiirkonna elumumaa kinnistute

osaline müümine eraomanikele.

4. Kalmistud

4.1. Vana kalmistu korrastamine.

4.2. Metsakalmistu detailplaneeringujärgne
väljaehitamine.

4.3. Lemmikloomade matmiskoha rajamine
Valgeväljale.

Valdkond: muinsuskaitseline tegevus

Olukorra kirjeldus

Haapsalu unikaalsus on ajaloolise hoonestuse rikkalikkus ja terviklikult välja kujunenud puitasumite piirkonnad. Riikliku kaitse all olevad objektid jagunevad mälestisteks ja muinsuskaitsealal olevaiks ehitisteks. Haapsalu piiskopilinnus ja selle ümber ajalooliselt kujunenud linnatumik koos mereäärse kuurordialaga moodustab Haapsalu vanalinna muinsuskaitseala (Vt Haapsalu vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus. Vabariigi Valitsuse 14.07.2005 määrus nr 181). Ehitismälestistena on riikliku kaitse all raudteejaama hoonetekompleks (Kultuurimälestiste riikliku registri objektid nr 15396–15419). Muinsuskaitse all olevaid mälestisi ja muinsuskaitsealale jäävaid ehitisi tohib arendada vastavuses muinsuskaitseseadusega.

Peale riikliku kaitse all olevate mälestiste ja muinsuskaitse alal olevate ehitiste on linna üldplaneeringuga (kehtestatud 24.11.2006) määratletud ka miljööväärtuslikud piirkonnad: 1) holmidepealne; 2) Õhtu kallas, 20. sajandi alul rajatud kaldapuiestee; 3) Endla – Kreutzwaldi t ümbruse puitasum; 4) Uue – Koidula t ümbruse puitasum; 5) Paralepa parkmets; 6) Õpetaja – Staadioni tänava elamurajoon. Miljööväärtuslikke alasid peab arendama vastavuses linna üldplaneeringus määratletud tingimustega.

Eesmärk on säilitada Haapsalu piiskopilinnuse ja selle ümber kujunenud vanalinna, raudteejaama hoonetekompleksi, samuti miljööväärtuslike alade terviklikkus ja selle üksikosade ilme ja vaadeldavus. Haapsalu linna omandusse kuuluvad riikliku tähtsusega mälestised piiskopilinnuse kompleks, raudteejaama kompleks ja kuursaal, samuti on linnas hulgaliselt monumente, mis kõik on linna sümbolid ja identiteedi kandjad. Haapsalu linna eesmärk on linna sümbol-ehitiste ja sümbol-monumentide säilitamine ja regulaarne korrastamine vastavalt muinsuskaitseseadusele.

Tegevused

1.	Haapsalu toomkiriku katuse restaureerimise jätkamine koostöös Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid SA-ga.
2.	Piiskopilinnuse müüride konserveerimise jätkamine koostöös Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid SA-ga.
3.	Haapsalu toomkiriku küttesüsteemi vahetamine

koostöös Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid SA-ga.

4. Jaani kiriku unikaalse kivialtari restaureerimise lõpuleviimise toetamine.
 5. Raudteejaama kompleksi restaureerimise jätkamine koostöös Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid SA-ga.
 6. Monumentide regulaarne hooldamine.
 7. Säästva renoveerimise ja muinsuskaitsega tegelevate vabaühenduste ja teemakohaste kampaaniate toetamine.
 8. Muinsuskaitse all olevate rajatiste korrastamisele kaasa aitamine.
-

Valdkond: ettevõtluskeskkond

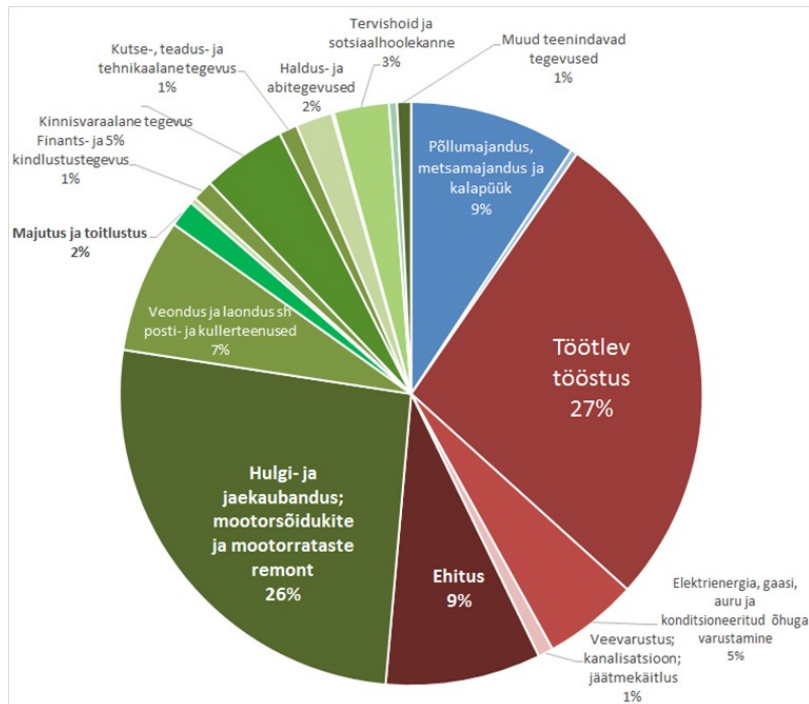
Olukorra kirjeldus

1. jaanuari 2014 seisuga oli Läänemaal äriühinguid kokku 2890, neist 946 FIE-t. 37,6% ettevõtete koguarvust on registreeritud Haapsalu linnas, 14,76% Ridala vallas, 13,95% Lääne-Nigula vallas ning 9,45% Lihula vallas. Enim Haapsalu linnas registreeritud ettevõtteid tegeleb hulgi- ja jaekaubanduse valdkonnas. Töötleva tööstuse ettevõtted on registreeritud enamasti Haapsalu linna, Lääne-Nigula ja Ridala valda (arvuliselt vastavalt 58, 36 ja 26).

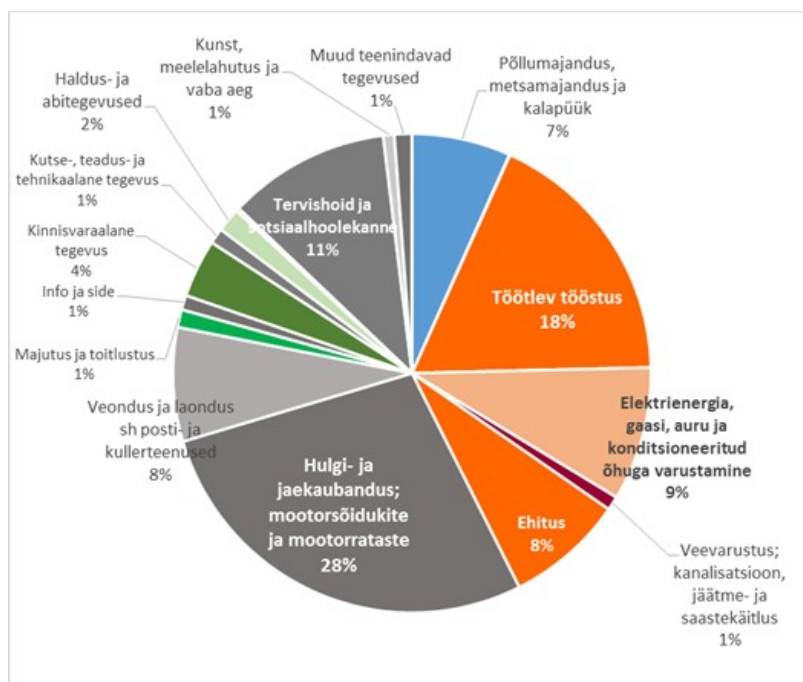
Ajalehe Äripäev koostatud nimekirja „Läänemaa edukad ettevõtted aastal 2013“ (2012. a majandusnäitajate põhjal) 10 parimast ettevõttest 6 asub Haapsalus. Kogu Läänemaale olulisemad ning rahvusvahelisele ja Eesti turgudele tootvad suuremat tööhõivet tagavad ettevõtlusvaldkonnad on puidu-, toiduainete- ja kergetööstus ning puhkemajandus ja kuurort.

Haapsalu atraktiivsus ja teadvustamine seostub eelkõige turismi ja kuurortlinna mainega. Terviseteeenus ja turism on nii Haapsalule kui ka kogu Läänemaale oluline arenev sektor, mille ettevõtete investeeringud on viimaseil aastail üsna suured ja mis on suurendanud nende konkurentsivõimet. Selle majandussektori eripäraks on tugev sesoonsus, mis kandub mõningal määral edasi ka kaubandusse, teenindusse ning muudesse valdkondadesse.

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

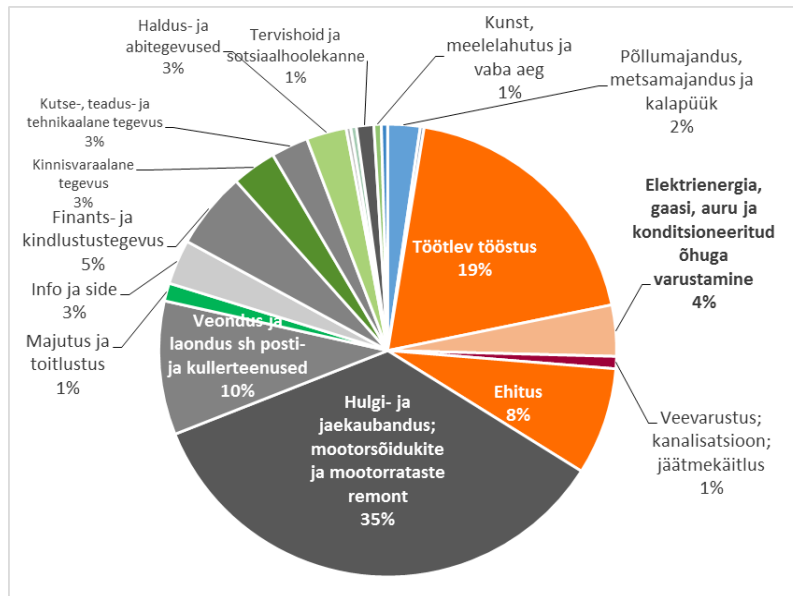

Joonis 1. Läänemaa majanduse profiil ettevõtlusvaldkondade kaupa 2013. (allikas: MTA)

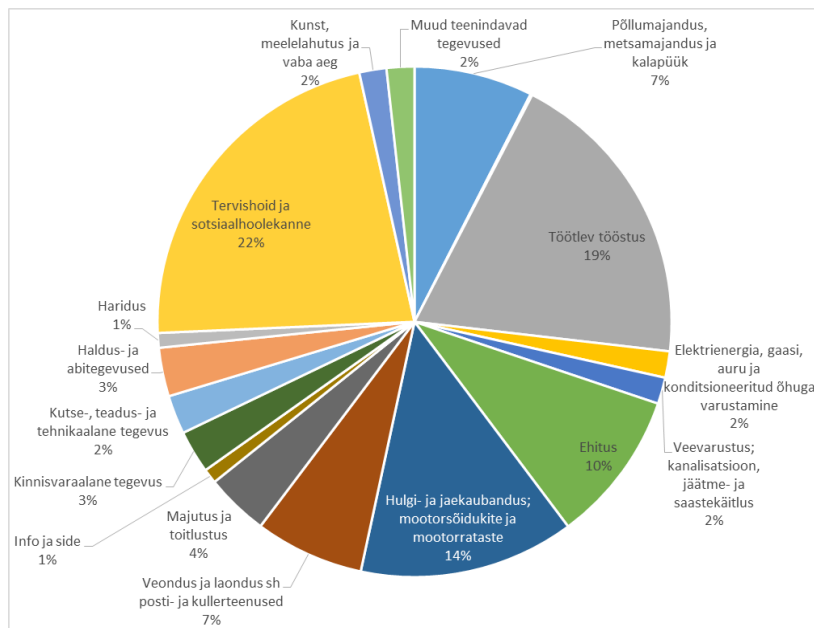

Joonis 2. Haapsalu majanduse profiil, äriühingute müügitulu jagunemine ettevõtlussektorite viisi 2013. a (allikas: Äriregister)

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

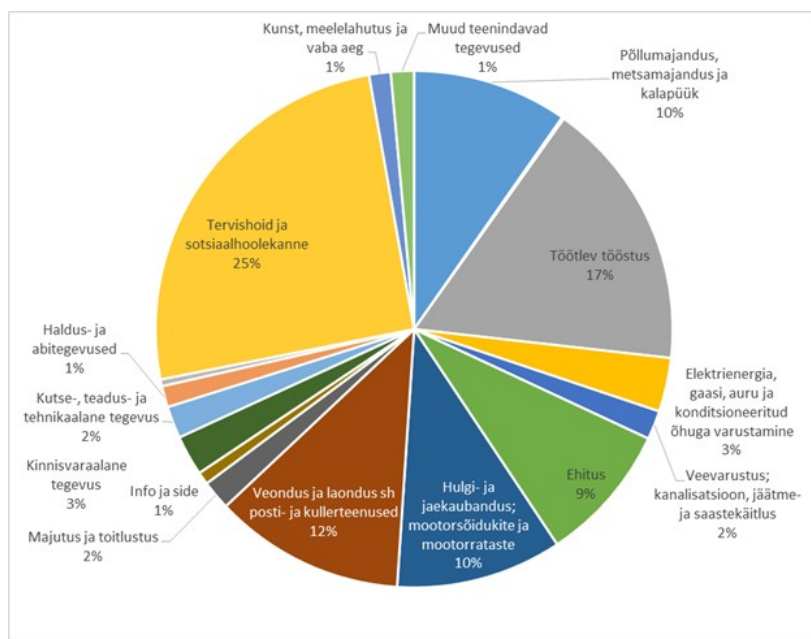

Joonis 3. Eesti majanduse profiil, müügitulude täpsem ettevõtlussektorite lõikes 2013. a. (allikas: MTA)

Joonis 4. Haapsalu äriühingute tööhõive jaotus sektorite kaupa 2012. a (allikas: Äriregister)

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

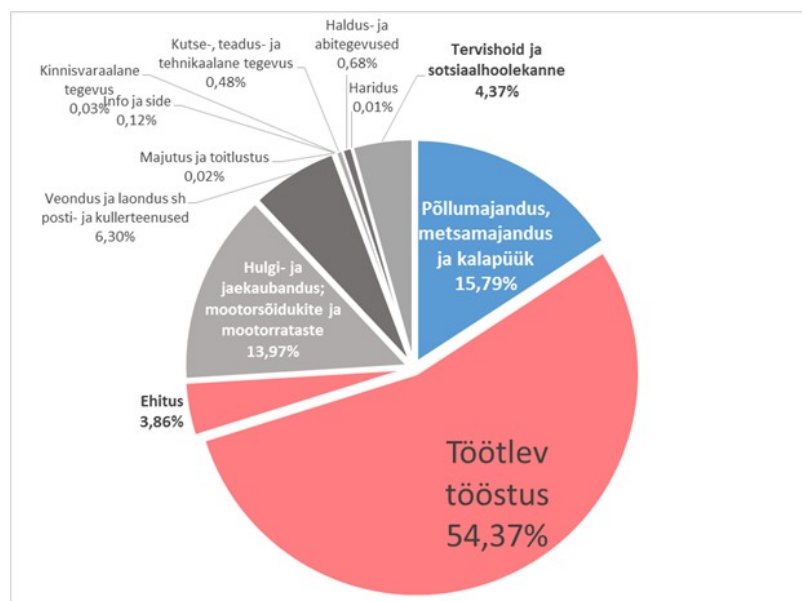

Joonis 5. Haapsalu äriühingute palgakulude jaotus 2012. a. (allikas: Äriregister).

Tööhõive sektordiagrammi (joonis 4) vaadates on näha, et suurim tööandja on tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenuste valdkond, millega seoses on igati õigustatud, et just Haapsallu on rajatud riikliku tähtsusega Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskus, mille peamine idee on valdkonna arendus ning koostöö suurendamine piirkonna ettevõtetega, tagades valdkonnas teadmiste mahukama ettevõtluse arendamise. Suurimad tervishoiu valdkonna teenusepakkujad olid 2012. aastal SA Läänemaa Haigla 180 töötajaga, SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus 118 töötajaga, viimane on riigis ainus omalaadne ning seetõttu riikliku tähtsusega tervishoiuasutus. Mõnevõrra väiksema töötajate arvuga on eraäriühingud AS Haapsalu kuurort 74 töötajaga ja AS Heal 72 töötajaga. Suurim hoolekande teenuseid pakkuv asutus oli 2012. aastal 44 töötajaga Sihtasutus Haapsalu Hoolekandekeskus.

Hindamaks, millistes valdkondades töötamine on kohalikule elanikule tulusam, tuleb võrrelda tööhõive jaotust palgakulude jaotusega (vt joonis 4 ja 5). Iga sektor, mille palgakulu protsent on suurem kui hõive protsent, on töövõtjale atraktiivsem ning võimaldab saada pisut paremat palka teiste sektoritega võrreldes. Sellised ettevõtlusvaldkonnad on Haapsalus veondus, tervishoid, merekalapüük ning elektrienergiaga varustamine. Madalamaile palkadele vihib aga hõivest madalam palgakulu protsent – need valdkonnad on näiteks majutus ja toitlustus, hulgi- ja jaekaubandus; kunst, meelelahutus ja vaba aeg, aga ka haridus, ehitus ja töötlev tööstus. Tervishoiu ja sotsiaalhoolekande valdkond jaguneb tegelikult kaheks – tervishoid ja sanatooriumid ning hooldusravi ja hoolekande teenused. Viimases alamsektoris teenitav lisandväärtus jääb Läänemaal Eesti keskmisele lisandväärtusele ligi kolm korda alla, mis lubab oletada, et ka valdkonnas pakutavad palgad ei saa kõrged olla.

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

Joonis 6. Haapsalu ekspordi detailsem struktuur 2012. a. (allikas: äriregister)

Läänemaa ekspordib teenuseid suhteliselt vähe. Haapsalu äriühingute ekspordi maht oli 2012. aastal ligi 51 miljonit eurot, mis moodustas maakonna ekspordist ligi 60%. 2012. aasta ekspordi mahud:

Ettevõtlusvaldkond	Haapsalu % valdkonna ekspordist Läänemaal	Ekspordi maht mln eurot
Merekalapüük	100	7,2
Rõivatööstus	90	19,6
Puidutööstus	64	6,4
Tööpinkide ja sõidukite osade/lisaseadmete tootmine	68	1,7
Ehitus	56	1,9
Jae- ja hulgimüük	92	7
Transport	35	3,2
Sanatooriumid (tervishoid)	100	2,2

2014. aastal ilmnunud ohud

Haapsalu ettevõtlus on olnud stabiilne. Langus oli 2007–2008 majanduskriisi ajal, kuid see mõõnaaeg elati üle ilma pankrotilaineteta ja suuremate koondamisteta. Suurim tagasilöök töökohtade arvus on 2014. a, mil aasta lõpuks suletakse PKC Eesti Haapsalu tehas. See tehas oli seni Haapsalu suurim tööandja, kus töötas 7. augusti 2014 seisuga 347 inimest, neist 210 on Haapsalu elanikud. Tagasilööke majanduses võib tulla ka Venemaa poolt Euroopa Liidule ja USA-le kehtestatud majandussanktsioonide tõttu.

Tulevikusuunad

Et Haapsalus elavneks äritegevus, pidurduks elanike lahkumine, kasvaks linnaelanike sissetulekud ning neist sõltuv linna tulubaas, peab tegema tihedat koostööd ettevõtjate, haridusasutuste, omavalitsuste, ministeeriumide, erialaorganisatsioonide jt-ga.

Haapsalu linnavalitsus teeb koostööd organisatsioonide ja ettevõtetega eri ettevõtlusvaldkondade arendamiseks.

1. Lisaks üldisele stabiilsele linna eri tegevusvaldkondade arendamisele ja arengu planeerimisele tehakse ka ühekordseid ettevõtluskeskkonda parendavaid tegevusi, mis on olulised konkreetsele ettevõttele: teederekonstrueerimine ja parendused, tänavavalgustuse ehitus jms.
2. Suur osa Haapsalu ettevõtluse tööhõivest (vt joonis 4) on rohkem või vähem seotud tervise- ja turismiteenusega: terviseteenuse-, majutus-, toitlustus-, kultuuri-, kaubandus-, transpordi jm teenuseid pakkuvad asutused. 2013. a sügisel alustati vanalinna ettevõtjatega kohtumiste sarja. Kokkusaamised on muutunud regulaarseteks igakuisteks koosolekuteks, kus vahetatakse ettevõtjate ja linnavalitsuse vahel informatsiooni ja saadakse tagasisidet. Ettevõtjate ring on laienenud ja kohtumistel osalevad ka vanalinna ettevõtlusega mitte otseselt seotud ettevõtjad. Aktiivne infovahetus toimub ka elektroonilise kirjalisti kaudu. Kavas on regulaarset ja aktiivset suhtlust jätkata. (Turismisektori tegevuse kohta vt lähemalt: Valdkond: turism.)

3. Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskus (TERE KK) käivitati 2012. a EASi põhirahastusel ja TLÜ Haapsalu Kolledži, SA Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsioonikeskuse ja Haapsalu linna kaasrahastusel. TERE KK peamine idee on tervisedenduse ja taastusravi valdkonna arendus ning koostöö suurendamine piirkonna ettevõtetega, tagades valdkonnas teadmistemahukama ettevõtluse arendamise. Kompetentsikeskuse eesmärk on kujuneda rahvusvaheliselt tunnustatud uurimise, arendamise, rakendamise ja teabe vahendamise keskuseks, keskendudes kahele kitsamale fookusele: 1) Ravimuda uurimine, selle mõjude hindamine, tervisedenduse ja taastusravi kompetentsikeskuse oskusteabel põhineva ettevõtluse arendamine; 2) Elanikkonna liikumis- ja tegevusvõime hindamine, arendamine (preventsioon ja taastamine), nõustamine, oskusteabe ettevõtlusse rakendamine. Haapsalu linn osaleb TERE KK juhtimises nõukogu töös osalemise kaudu.
4. Väikeettevõtlusel on oluline koht Haapsalu turul, kus maaettevõtjad saavad pakkuda kohalikku toidukaupa. Haapsalu turg on amortiseerunud ja vajab nüüdisaegsemaid tingimusi. Turukompleksi halduskorralduse muutmine ja rekonstrueerimine on oluline lähiperioodi ülesanne.
5. Haapsalu linn on huvitatud tootmistegevuse arendamisest. Tootmismaaks on arvestatud Tööstuse t ja planeeritava raudteetrassi vaheline ala vastavalt linna üldplaneeringule. 2014. a toimub nimetatud ala detailplaneeringu menetlus. Linn on huvitatud tootmismaa müügist või hoonestusõiguse võõrandamisest investoritele, kes soovivad Haapsalus käivitada tootmistegevust.
6. Haapsalu linn osaleb SA Läänemaa Arenduskeskuse (LAK) nõukogu töös ja viib koostöös LAKiga ellu koostööprojekte. Haapsalu linn on ühinenud LAKi kureeritava investorprogrammiga „Invest in Läänemaa“, mille olulisim eesmärk on ettevõtlust arendavate investorite leidmine.
7. 28. mail 2010 sõlmisid Ridala Vallavalitsus, Haapsalu Linnavalitsus, Kaitseliit ja SA Läänemaa Arenduskeskus koostöölepingu Kiltsi lennuväljale tööstusala loomiseks. Leping sõlmiti lähtudes osapoolte ühistest huvidest eesmärgiga tagada Kiltsi külas Ridala vallas Kiltsi lennuvälja ja temaga piirnevate alade arendamine, sh ala kasutuselevõtt tööstus- ja logistikaalana, ettevõtluseks sobiva keskkonnana; arendustegevuseks rahastuse kaasamine; sobiva organisatsioonilise mudeli väljatöötamine ja rakendamine ala haldamiseks. Esimese etapina rahastati ühiselt EASile esitamiseks koostatud eeluuringute rahastamistaotlust ja selle tulemina valmis 2011. aastal Kiltsi tööstuspargi teostatavus- ja tasuvusanalüüs. 01.01.2014 seisuga ei ole Ridala vallal tööstusalaks planeeritud maa-ala riigi omandusest munitsipaalomandusse õnnestunud saada. Haapsalu linn toetab endiselt Kiltsi tööstuspargi loomise kavatsust ja soovib teha koostööd Kiltsi tööstusala loomisest huvitatud osapooltega.
8. Haapsalu Linnavalitsus toetab Haapsalu kolledži ja Haapsalu Kutsehariduskeskuse plaani Haapsalu kolledži juurde asutada

loomeinkubaator, mis toetaks looverialade vilistlastel Haapsalus oma ettevõtluse alustamist.

9. Kutse- ja täiendõppe alane koostöö Haapsalu Kutsehariduskeskuse, TLÜ Haapsalu Kolledži, Haapsalu Rahvaülikooli, Töötukassa. Läänemaa Arenduskeskuse ja ettevõtjatega.

2014. a valmis „Regionaalarengu strateegia 2014–2020“. Strateegia ja selle 2014.–2017. aasta rakendusplaan kinnitati Vabariigi Valitsuses 20. märtsil 2014. Strateegia oluline ülesanne on muu hulgas kavandada lähtekohad aastail 2014–2020 ELi ühtekuuluvuspoliitika fondidest rahastatavate regionaalarengu meetmete kujundamiseks. Regionaalarengu strateegias on ühe olulise eesmärgina välja toodud „Piirkonnaspetsiifiliste ressursside oskuslikum ärakasutamine“. Esmane meede eelnimetatud eesmärgi täitmiseks on sõnastatud järgmiselt: „Piirkondade tark spetsialiseerumine ettevõtete ja kohaliku avaliku sektori koostöös – see ergutab kõigi toimepiirkondade kõrgema lisandväärtusega majandustegevust ja töökohtade teket, fokuseerides tegevusi suurima piirkondliku kasvupotentsiaaliga valdkondade eelisarendamisele. Selleks lepitakse piirkondlike arengudokumentide kaudu riigi ja maakondade vahel kokku eri piirkonnaspetsiifilistes kasvuvaldkondades ja nende arendamise tegevusplaanides ning toetatakse nende arengut, sh toimepiirkondade omavahelises koostöös. Piirkondlike kasvuvaldkondade ja nende arendamise tegevusplaanid on ühtlasi edasine sisend riikliku tööturukoolituse ja kutseõppe ning piirkondlike tööturu arendamise algatuste kavandamiseks. Meetme elluviimisel on oluline osa piirkondlike kompetentsikeskuste edasise arengu toetamisel, sidustades seda piirkonna ettevõtlusvõrgustike, tööturu ning haridus- ja teadusala tegevuse arendamisega.“ Läänemaa võimaliku eelisarendatava kasvuvaldkonnana, millele on mõistlik spetsialiseeruda, nähakse regionaalarengu strateegias tervisedendust ja taastusravi.

Tegevused

1.	Regulaarne infovahetus ettevõtjatega.
2	Tööstus- ja sadamaalade juurdepääsutänavate rekonstrueerimine.
3.	Koostöös ettevõtete ja avaliku sektoriga piirkonna

targale spetsialiseerumisele kaasa aitamine vastavalt „Eesti regionaalarengu strateegiale 2014-2020“.

4. Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskuse (TERE KK) arengu toetamine.
 5. Turukompleksi rekonstrueerimine.
 6. SA Läänemaa Arenduskeskuse ettevõtlust arendavais koostööprojektides osalemine.
 7. Tööstuse t tootmisala tootmiseks planeerimine.
 8. Kiltsi tööstusala loomise toetamine koostöös Ridala valla jt osapooltega.
 9. Haapsalu loomeinkubaatori asutamine ja seeläbi loomemajanduse arengu toetamine.
 10. Kutse- ja täiendõppealane koostöö Haapsalu Kutsehariduskeskuse, TLÜ Haapsalu Kolledži, Haapsalu Rahvaülikooli, Töötukassa, Läänemaa Arenduskeskuse ja ettevõtjatega.
 11. Arendada edasi Linnamajanduse AS-i kui linna strateegilist ettevõtet, mis hoiab ja loob kohalikke töökohti, laiendab ja arendab oma teenuseid ning toob linna uudseid lahendusi, mis tõstavad kohalike elanike heaolu.
 12. Bürgermeisteri holmi merekeskuse rajamine mereteenuste osutamiseks ja merekultuuri säilitamiseks ja arendamiseks.
-

Strateegiline eesmärk 4

Haapsalu on ajaloolise kuurortlinnana Lääne-Eesti turismi tõmbekeskus, millele on iseloomulikud aastaringsed mitmekülgsed kultuurisündmused ja sportimisvõimalused ühes neid toetava nüüdisaegse ja atraktiivse taristuga.

Valdkond: turism

Olukorra kirjeldus

Turism on arenev ja kasvav majandusharu nii Haapsalus, Eestis, Euroopas kui ka kogu maailmas. Puhkaeestis.ee andmebaasi põhjal on Haapsalus 46 turismiobjekti, 8 seminarikohta, 31 toitlustusettevõtet, 2 spaad. Eri kategooria majutuskohti on 34, neist 5 hotelli, 2 külalistemaja, 5 hostelit, 7 puhkemaja, 6 kodumajutust, 8 külaliskorterit ja 1 puhkeküla. Kokku on eri kategooriate majutusasutustes 913 voodikohta.

Haapsalus on omavahel väga tihedalt põimunud turism ja kultuur, turism ja (tervise)sport. Suurimad linnale kuuluvad kultuuri ja sporti kureerivad asutused on SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid, Haapsalu Kultuurikeskus ja Haapsalu Spordibaasid OÜ.

Haapsalu linn kuulub üle-eestilisse turismikoordineerimisvõrgustikku MTÜ Läänemaa Turismi ja MTÜ Lääne-Eesti Turismi kaudu. MTÜ Läänemaa Turism on maakondlik katusorganisatsioon, mis koordineerib Haapsalu ja kogu Läänemaa turismitegevust ning pakub turismi valdkonnas koostöö-, arendus- ja turundusvõimalusi. Läänemaa Turism koordineerib ka EASi rahastatava Haapsalu Turismiinfokeskuse tööd, mille eesmärk on piirkonna turismiinfo kogumine, säilitamine ja levitamine. Läänemaa Turism omakorda on regionaalse katusorganisatsiooni MTÜ Lääne-Eesti Turism liige, kuhu kuuluvad Läänemaa, Pärnumaa, Hiiumaa ja Saaremaa turismiarenduskeskused. MTÜ Lääne-Eesti Turism on üks kolmest suurest regionaalsest turismiarenduskeskusest kõrvuti MTÜ Lõuna-Eesti Turismiga ja MTÜ Põhja-Eesti Turismiga, mis alluvad EASi Turismiarenduskeskusele, kes korraldab riiklikku turismiarendust.

Haapsalu kuulub võrgustikku „Euroopa kultuurilinnad Eestis“, mille kutsus ellu 2009. aastal Tallinn „Euroopa kultuuripealinn 2011“ raames. Võrgustiku loomise eesmärgid olid: 1) teadvustada end kultuurilinnadena Eestis ja väljaspool Eestit; 2) kinnistada Eesti linnad Euroopa ja maailma kultuurikaardile; 3) edendada ja elavdada Eesti linnade omavahelist kultuurisuhtlust; 4) võimalikult laiemini levitada arusaama Eesti linnade omavahelisest erinevusest ja samaaegsest kultuurilisest ühtsusest; 5) läbi mõtelda Euroopa kultuurilinnade võrguna

toimimist praegu häirivad ja takistavad asjaolud ja leida teed nende probleemide lahendamiseks; 6) realiseerida Euroopa Liidus omavalitsustele ja nende ühendustele antud initsiatiivi õigust. Võrgustikku kuuluvad peale Tallinna ja Haapsalu ka Tartu, Pärnu, Narva, Rakvere, Viljandi, Paide, Võru, Põlva, Elva, Otepää, Valga, Jõhvi, Narva-Jõesuu, Sillamäe, Suure-Jaani, Tõrva, Türi, Rapla ja Kohtla-Järve.

Lääne maakonna külastatavus koos ööbimistega Statistikaameti andmebaasi põhjal

Aasta	Jaan	Veeb	Märts	Apr	Mai	Juuni	Juuli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dets	KOKKU
2012	6603	10548	9482	12219	12939	18637	28954	26041	14521	14962	13088	10483	178477*
	3276	4317	4018	3237	4109	9093	16397	15063	5693	5693	4372	4375	79660**
2013	7788	7731	11054	13642	16040	21319	31865	27660	14172	13764	12412	9577	187024
	4267	3735	4824	4541	5962	11786	19256	16283	5242	4766	4626	4989	90277

* Ülemine rida: kõik külastajad kokku

** Alumine rida kursiivis: Eesti külastajad

Eeltoodud statistika toob esile turismisektori suurima probleemi, mis ei ole küll iseloomulik mitte ainult Haapsalule ja Läänemaale, vaid enamikule Eesti turismisektorist: hooajalisus. Külastatavus on suur kolmel kuul aastas (juuni, juuli, august). Ülejäänud kuudel on külastatavus umbes 2/3 väiksem.

Tulevikusuunad

Suur osa turismisektori ettevõtluse käibest koondub suveperioodi ja sõltub Haapsalut suvel külastavate sise- ja välituristide arvust. Haapsalu linn aitab kaasa Haapsalu külastajate arvu kasvule, hoides linnakeskkonda ja rannaala korras, muutes seda järjest atraktiivsemaks, korrastades ja nüüdisajastades Haapsalu turismiobjekte, toetades Haapsalus korraldatavaid üritusi ja neid ise korraldades, Haapsalut aktiivselt tutvustades Eestis ja välismaal. Kultuuriturism on Haapsalule oluline valdkond ja eesmärk on selle valdkonna suurem rahvusvahelistumine, mis tähendab rahvusvahelistele sihtturgudele, eelkõige Skandinaavia ja Balti riikidesse ning Venemaale suunatud ühisturundustegevusi.

Haapsalul on palju potentsiaali arendada sihipäraselt ka laste- ja pereturismi. Seda arengusuunda toetavad laste hulgas populaarne Iloni Imedemaa, lastele põnev Haapsalu piiskopilinnus, linna eri kohtades paiknevad atraktiivsed mänguväljakud, supelrannad, aga ka raudteemuuseum ja rong „Peetrike“, mille marsruutide hulka kuuluks sõit lastele huvipakkuvate külastuspaikade vahel. Lisaks omab Haapsalu UNICEFi poolt omistatud laste- ja noortesõbraliku linna tiitlit. Arendades terviklikku lastele suunatud turismitoodet, seda aktiivselt

turustades, oleks Haapsalu tulevikus veelgi populaarsem külastuspaik lastega peredele.

Turismisektori arengu põhiküsimus on külastatavuse kasv üheksal mittesuvekuul. Haapsalu linn püüab madalhooaja elavdamisele kaasa aidata, toetades ettevõtjaid ja vabaühendusi kontsertide jm ürituste korraldamisel ning ise üritusi korraldades. Kavas on madalhooaja tegevuste pidev toetamine, madalhooajal üle-eestilise kõlapinnaga ürituste korraldamine ja nende laiem tutvustamine väljaspool Haapsalut. Näiteks Haapsalu linnavalitsuse eestvõttel korraldati Haapsalus 2013. a märtsis koostöös Šotimaa Sõprade Klubi, Suurbritannia Suursaatkonna, Viskiklubi ja Eesti Šoti Kultuuriseltsiga Šoti päevad. Plaan on üritust jätkata ja arendada, muuta üritus üheks madalhooaja üle-eestiliselt populaarseks Haapsalu kultuurisündmuseks. Oluline eesmärk on turismihooja pikendamine maist septembrini, see tähendab ka mais ja septembris üle-eestilise kõlapinnaga ürituste korraldamist. Vaja on senisest paremat ja tihedamat koostööd omavalitsuse ja turismisektorist huvitatud ettevõtjate vahel ürituste korraldamisel ja uute ürituste käivitamisel.

Sesoonsuse tasandamiseks on vaja luua juurde turismitooteid ja -teenuseid, mis ei sõltu ilmastikust. Vaja on veelgi tugevamalt eristuda teistest turismi sihtkohtadest. Selleks tuleb turismiettevõtjail, ürituste korraldajail, kultuuri- ning spordiasutustel jt turismisektorist huvitatud ettevõtetel teha senisest enam ja aktiivsemalt koostööd inspireerivate ja eristuvate sündmuste ning huvipakkuvate atraktsioonide loomisel ja turundamisel, et Haapsalu muutuks senisest enam aasta ringi rahvusvaheliselt atraktiivseks turismissihtkohaks.

Haapsalule, enam kui 700 aasta vanusele linnale on iseloomulik muuseumide ja ajalooliste objektide rohkus. Seega on ajaloo- ja kultuuripärand Haapsalu oluline turismiressurss. 2013. a moodustasid Kultuuriministeerium ja Haapsalu linn SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid (SALM), mille alla koondati riigile kuulunud Läänemaa Muuseum koos filiaalidega: Iloni Imedemaa, Sidemuuseum, Ants Laikmaa Majamuuseum ning Haapsalu linnale kuuluvad Haapsalu piiskopilinnus ja Raudteemuuseum. Ühtlasi toetab SALM 2013. a asutatud Haapsalu Pitsikeskust vajalike ruumidega. Haapsalus on ka rannarootsi kultuuripärandit tutvustav riigile kuuluv Rannarootsi Muuseum.

Peale muuseumide on ka mitmeid riikliku kaitse all olevaid ajaloolisi vaatamisväärsusi: kogu piiskopilinnuse kompleks koos toomkirikuga, raudteejaama kompleks, promenaadi kompleks, Jaani kirik jt. Vaatamisväärsuste seas on hulk ausambaid, hooneid jm ajalooliselt olulisi kohti, mis on seotud mitmesuguste ajaloosündmuste ja kultuurilooliste isikutega. Haapsalus on olnud palju filmivõtteid, mille asukohad pakuvad turistidele suurt huvi. Seega on Haapsalus palju ajalooliselt ja kultuurilooliselt huvitavaid kihistusi, mis vajaksid põhjalikumalt kaardistamist, jäädvustamist ja tähistamist, et Haapsalu rikast aja-, kultuuri- ja ehituslugu veelgi paremini eksponeerida ning selle baasil uusi turismiteenuseid luua ja turistide külastusaega pikendada.

Esmaseks toeks oluliste kohtade ülesleidmisel linnas on infoviidad. Haapsalus on infoviitade süsteem, kuid see on kohati nii välimuselt kui ka sisult vananenud ja puudulik. Kui objekti puhul on tegemist eraettevõttega, on viida tellimine ettevõtja enda kohus. Objekti kaupa ja vaid omaniku huvi korral teeb viida paigaldamine terviku hoomamatuks. Vaja on süsteemselt läbi töötada viitadele vajalik turismiinfo, töötada välja viitade paigaldamise juhend ning paigaldada uus ja senisest paremini nähtav infoviitade või muude infokandjate süsteem.

Peale ajaloo- ja kultuuripärandihuviliste on Haapsalu suur potentsiaal elustiili- ja huvipõhised sihtrühmad: tervise(spordi)-, käsitöö-, kokandushuvilised jts. Seda suunda toetavad Haapsalus rohe- ja rannaalad, spordibaasid, kunsti- ja käsitöögaleriid ja -keskused, eripärased kohvikud jm. Elustiili- ja huvipõhised sihtrühmad on turismipotentsiaal, kelle baasil on võimalik suurendada külastatavust madalhooajal.

Palju arenguvõimalusi annab Haapsalu mereline asukoht. Haapsalu üks omapärasid on rannarootsi kultuuriruum ja rannarootsi puulaevatüüpide taaselustamine, mis on suure turismipotentsiaaliga tugevalt eristuv teemavaldkond. Haapsalu linn loodab, et rannaäärset meresõitu aitab populariseerida 2014. a soetatud ajalooline aurulaev, mis on praeguse seisuga Eestis ainus huvireise tegev aurulaev. Madalate veesõidukitega rannaäärset meresõitu takistab oluliselt veetaimestik, mida on vaja järjepidevalt niita. Niitmise aeg aga on seotud keskkonnapiirangutega (maist augustini niita ei tohi).

MTÜ Lääne-Eesti Turismi raamdokumentis 2010–2015 on määratletud, et Lääne-Eesti turismiarendustegevus on orienteeritud turuosa suurendamisele nii sise- kui ka välisturistide külastuste poolest. Lääne-Eesti turismiarengu üks edu pante on tugev ja selgelt eristuv sihtkoha profiil. Lääne-Eesti sihtkoha profiil on: Lääne-Eesti positsioneerib end tervise-, lõõgastus-, loodus-, ajaloo- ja kultuuriturismi baasil külastuselamusi ning kvaliteetseid vaba aja veetmise võimalusi pakkuva regioonina, mille eripäraks on saared ja merelisu.

Oluline dokument, millest tuleb tegevuse planeerimisel lähtuda, on Eesti riiklik turismiarendukava 2014–2020, mis on aluseks Euroopa Liidu toetusmeetmete suunamisel turismisektori arendustegevusse. Riikliku turismiarendukava läbiv põhimõte on lähtumine külastaja teekonnast, mille kohaselt peab külastuselamus olema kvaliteetne, külalislahke ja turvaline ning igas vanuses ja erivajadustega inimestele ligipääsetav. Riikliku arengukava kohaselt on Eesti turismi kõige iseloomulikud põhiteemad ja neile tuginevad turismivormid linnaturism, kultuuriturism (sh toidu- ja sporditurism), loodus- ja mereturism ning terviseturism. Neist turismivaldkondadest on Haapsalule kõige iseloomulikud kultuuri-, tervise- ja mereturism, millele on mõistlik ka edaspidises tegevuses panustada.

Eelnimetatud raamdokumentidega seostub TERE KK kompetentsidele tugineva terviseturismi arengupotentsiaal, samuti eraettevõtte Solid Union OÜ plaan rajada Haapsalu linnale kuuluva üldkasutatava Tagalahe äärde Vaba t 9 kinnistule

spaakompleks. Haapsalu on vanim Eesti kuurortlinn, kus on praeguse seisuga kaks aasta ringi töötavat spaad. Haapsalus on terviseturismi kompetents, sobiv looduskeskkond ja mitmesugused vaba aja veetmise võimalused. Kolmanda spaa lisandumine Haapsallu tooks juurde aasta ringi pakutavaid teenuseid ja tooteid tarbivaid turiste, aitaks vähendada külastatavuse sesoonsust ja sellega seoses aitaks kaasa uute aastaringsete töökohtade loomisele. Haapsalu linnavolikogu on algatanud Vaba t 9 kinnistule spaakompleksi rajamise vajadusest lähtuvalt uue detailplaneeringu ja linna üldplaneeringu muudatuse. Lõpliku hinnangu spaakompleksi sobivuse kohta Tagalahe äärde roostikku annab strateegiline keskkonnamõjude hinnang, mille on samuti algatanud Haapsalu linnavolikogu.

Tegevused

1.	Kultuuriturism
1.1.	SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumide taristu väljaarendamine aastaringse turismiettevõtluse vajaduste kohaselt.
1.2.	Piiskopilinnuse õueala kontserdialal külastajaile ja esinejaile nüüdisaegsete olmetingimuste loomine.
1.3.	Haapsalu piiskopilinnuse rahvusvaheliselt atraktiivseks teemakeskuseks väljaarendamine.
1.4.	Sidemuuseumi ja raudteemuuseumi rahvusvaheliselt atraktiivseks tehnikaalaseks teemakeskuseks väljaarendamine.
1.5.	Erivajadusega inimestele ligipääsu tagamine turismiobjektidele.
1.6.	Uue infoviitade süsteemi väljatöötamine ja uute infoviitade paigaldamine.
1.7.	Traditsiooniliste Haapsalu kultuurisündmuste korraldamine ja toetamine.
1.8.	Madalhooajal Haapsalu külastatavust suurendavate sündmuste toetamine.
2.	Mereturism
2.1.	Bürgermeistri holmile väikesadama rajamine ja sinna koostöös MTÜ-ga Puulaevaselts Vikan osaluselamust pakkuva ajalooliste puulaevade ehituse teemakeskuse väljaarendamine.
2.2.	Faarvaatrite süvendamine.
2.3.	Veeturismiteenuste arendamise toetamine.
2.4.	Bürgermeistri holmi merekeskuse rajamine

mereteenuste osutamiseks ja merekultuuri säilitamiseks ning arendamiseks.

3. Spordi- ja terviseturism

3.1. Paralepa tervise-, spordi- ja matkakeskuse ning Paralepa tervisepargi väljaarendamine.

3.2. Sporditurismiteenuste arendamise toetamine.

3.3. Tagalahe äärde (Vaba t 9) spaakompleksi rajamise toetamine.

3.4. Teisaldatava liuvälja rajamine.

4. Turundus

4.1. Kultuuri- ja spordisündmuste ühitamine aastaringseks terviklikuks Haapsalu kultuuri- ja spordisündmuste kavaks.

4.2. Haapsalut ja Haapsalus toimuvaid sündmusi tutvustav turundustegevus.

4.3. Läänemaa Turism MTÜ tegevuse toetamine.

4.4. Osalemine turismisektori koostöövõrgustikes.

Valdkond: kultuur

Olukorra kirjeldus

Aastal 1279 asutatud Haapsalu linnal on pikaajaliste traditsioonidega, mitmekesine ja ajaloopärandilt rikkalik kultuurimaastik.

Kultuuriasutused

Haapsalu Kultuurikeskus (Posti 3) on polüfunktsionaalne Haapsalu linna asutus, mis teenindab kogu Lääne maakonda ja mille põhikirjalised eesmärgid on:

- 1) professionaalse kultuuri vahendamine, festivalide, massipidustuste, kontsertide, teatrietenduste, seminaride, kursuste, konverentside, näituste, näitusmüükide ja teiste kultuuriprojektide korraldamine;
- 2) paikkondliku kultuuri edendamine, klubide ja huviringide tegevuse korraldamine ja nende nõustamine, kultuurialane koostöö linnas asuvate mittetulundusühingute, seltside, sihtasutuste, koolide huviringide ning äriühingutega, vähekindlustatud elanike kultuuriprotsessis osalemise võimaldamine;
- 3) Haapsalu eripära ja ajaloo uurimine ning propageerimine, kohaliku kultuuritarbija huvitatavuse ja nõudlikkuse kasvatamine, kultuurimälu säilitamine (kultuuritegevuse kroonika).

Aastail 2008–2010 toimus kultuurikeskuse hoone põhjalik renoveerimine. Selle tulemusel muutus kultuuriteenuse osutamise keskkond tunduvalt kvaliteetsemaks, ohutumaks ja külastajasõbralikumaks, sh puuetega inimestele. Toimub arvukalt teatrite külalisetendusi ja kinoseansse, kontserte, näitusi jt kultuuriüritusi, samuti seminare ja konverentse. Huviringidele on võimaldatud nüüdisaegsed tingimused. Väga suur edasimineku on konverentsi-, seminariteenuse vallas. Oluliselt on suurenenud teatrikülastuste ja etenduste arv, sest teatrisaali moderniseerimisega laienesid ja paranesid võimalused professionaalse kultuuri tarbimiseks, suurenes kutseliste teatrite ja kultuurikollektiivide huvi tulla Haapsallu.

2013. a oli Haapsalu Kultuurikeskuses 11 442 kinokülastust; 8560 kontsertikülastust; 8801 teatrikülastust; 6837 konverentsikülastust; 64 472 raamatukogulaenukut; u 3000 Linnagalerii külastust. Haapsalu Kultuurikeskuses tegutsevad 2014. a alguse seisuga järgmised kultuurikollektiivid: Haapsalu Kammerkoor, tütarlastekoos Canzone, Gaudeo Musicum; Haapsalu Poistekoos, Laulustuudio DO-RE-MI, puhkpilliorkester Haapsalu, Haapsalu Big Band,

segarahvatantsurühm West, T-Stuudio, segarahvatantsurühmad Tõrvik Seeniorid ja West Vilistlased, kõhutantsuring ja kõhutantsurühm Iiriseõied, naistantsurühm Kalurineid, tantsurühm Black Coffee, seltskonnatantsuring, Pilatese rühm. Huviringides käib kokku umbes 500 inimest. Kultuurikeskuse ansambliruumi kasutab nädalas keskmiselt neli ansamblit. Peale selle käivad keskmiselt kaks korda nädalas koos trummimängu harjutajad.

Hädavajalik on kultuurikeskuse kui maakonna ainsa kino digitaliseerimine. Praegune kultuurikeskuse kinotehniline seis ei võimalda näidata kõiki soovitavaid filme. Filmitehnika arenguga tuleb paratamatult kaasas käia, et Haapsalus saaks jätkuda filminäitamine.

Vajalik on ka kultuurikeskuse projektijärgsete ehitustööde lõpetamine. Sisetöödest on paigaldamata hoone heli- ja turvakaamerate süsteemid, õuealal on tegemata projektijärgne haljastus koos veekaskaadi, pargiinventari, välisvalgustuse ja invateedega.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu on Haapsalu linna asutus. Raamatukogu eesmärk on tagada elanikele vaba ja piiramatu juurdepääs informatsioonile, teadmistele, inimõtte saavutustele ning kultuurile, toetada elukestvat õppimist ja enesetäiendamist. Rahvaraamatukogu seaduse kohaselt täidab igas maakonnas üks rahvaraamatukogu täiendavalt raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid ja Lääne maakonnas on selleks Haapsalus asuv raamatukogu. Keskraamatukogu koos laenutuskoha ja lugemissaaliga asub kultuurikeskuse hoones. Eraldi hoones asub lasteosakond (Wiedemanni 11).

2013. a seisuga oli Lääne Maakonna Keskraamatukogul teavikuid kogudes 124 256 eksemplari, sellest ilu- ja lastekirjandust 65 238 eksemplari, võõrkeelset kirjandust 11 428 eksemplari, venekeelset kirjandust 8893 eksemplari. Lugejaid 3734, sh kuni 17aastasi 990; külastusi 64 472 (päevas 224), sh laste külastusi 17 373 (päevas 60); laenutusi 89 513 (päevas 311), sh laenutusi lastele 19 290 (päevas 67). Üks täiskasvanud lugeja külastas raamatukogu keskmiselt 17 korda aastas, laenates koju keskmiselt 26 raamatut. Üks laps-lugeja käis raamatukogus keskmiselt 18 korda aastas, laenutades koju keskmiselt 19 raamatut.

Muuseumid

Sihtasutus Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid (SALM) moodustati Eesti Vabariigi ja Haapsalu linna poolt 2013. aastal. Sihtasutusse ühendati järgmised objektid:

1. Haapsalu piiskopilinnus;
2. Eesti Raudteemuuseum;
3. Läänemaa Muuseum;
4. Iloni Imedemaa;
5. Sidemuuseum;
6. Ants Laikmaa Majamuuseum.

Sihtasutuse peamine eesmärk on tutvustada Lääne maakonna ja Haapsalu linna kultuuri- ja looduspärandit ning Eesti side ja raudtee ajalugu. Sihtasutus korraldab näituse- ja arendustegevusi Haapsalu raekoja hoones, Haapsalu piiskopilinnuses, Haapsalu raudteejaama hoonekompleksis ja välialal, Iloni Imedemaa galeriis ja teemakeskuses, Ants Laikmaa Majamuuseumis ja Sidemuuseumis ning vastutab ruumide kasutamise eest Haapsalu Pitsikeskuses. Haapsalu piiskopilinnuses asub ka üks Eesti vanimaid kirikuid (Haapsalu Toom-Niguliste kirik, EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse halduses) ja piiskopilinnuse õuel toimub enamik Haapsalu suurüritusi.

2013. aastal oli külastusi alljärgnevalt: piiskopilinnuse muuseum 16 976; Iloni Imedemaa 12675; raudteemuuseum 4815; Laikmaa majamuuseum 3382; raekoda 2869; sidemuuseum 3382. 2013. a kokku 40 861 külastust. Põhikohaga töötajaid on 28. Eesmärk 2016. aastaks on kokku 50 000 külastust ja 2018. aastal kokku 80 000 külastust.

Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid SA-l on suur potentsiaal olla Haapsalu turismisektori eestvedaja, sest sihtasutuse hallata ja arendada on Haapsalu tähtsaimad ja külastatavaimad sümbolid-objektid – piiskopilinnuse ja raudteejaama kompleks. Haapsalu piiskopilinnus on küll linna keskne vaatamisväärsus ja peamine suviste suurürituste toimumispaik, kuid linnuse ruumide ja välialade tehniliste ruumide (avalikud käimlad, esinejate ruumid jm) amortiseerunud tehniline seisund ei võimalda linnuse kogu potentsiaali ära kasutada Lääne-Eesti turismimagnetina. Kavas on piiskopilinnuse kompleks välja arendada aastaringseks muuseum-teemakeskuseks. Amortiseerunud on ka raudteejaama taristu, kuid see on kavas Eesti Raudteemuuseumi ja Sidemuuseumi baasil ehitada tehnikakeskuseks ühes ajaloolise veeremipargiga.

Mõlemal nimetatud objektil on suur potentsiaal saada rahvusvaheliselt atraktiivseks oma valdkonna teemakeskuseks. Aasta ringi pakutava atraktiivse ja aktiivse tegevuse kaudu suudaksid piiskopilinnuse ja raudteejaama teemakeskus kasvatada Haapsalu külastuste ja korduvkülastuste hulka.

Rannarootsi Muuseum on riigimuuseum, mis tegeleb Lääne-Eesti saarestikul ja mandriosal asunud eestirootslaste ajaloo ja kultuuripärandi uurimise, säilitamise ja tutvustamisega. Rannarootsi kultuuripärand on unikaalne nähtus ja sel on Haapsalu kuvandis oluline koht.

Haapsalu Pitsikeskus on uus omalaadne nähtus, mis on kasvanud välja MTÜ Haapsalu Käsitööseltsi aktiivsest tegevusest. Pitsikeskus avati uutes avarates ruumides (Karja 25) 2014. a kevadel ja selle tegevust korraldab MTÜ Haapsalu Käsitööselt. Pitsikeskus on käsitöökeskus, kus asub Haapsalu pitside püsiekspositsioon ning saab tutvuda nende valmistamisega ja ka osta Haapsalu sälle, rätte ja muid pitsilisi esemeid ning käsitöövahendeid. Keskuses toimuvad mitmesugused töötoad, üritused ja käsitöönäitused. Pitsikeskus on suure arengupotentsiaaliga, mille sihtrühm on peale kohalike käsitööhuviliste ka aasta ringi aktiivselt liikuvad elustiili- ja huvipõhised turismirühmad.

Jaani kirikut, mis kuulub EELK Haapsalu Püha Johannese kogudusele, võib käsitleda elava muuseumina. Riikliku kaitse alla kuuluvat kirikut on esmamainitud 1524. a ja kirikuinventari vanimad osad pärinevad 16.-17. sajandist: hauaplaadid, unikaalne kivialtar, kellad, kantsel jne). Suveperioodil on kirik turistidele avatud, talveperioodil avatakse ettetellimisel.

Galeriid

Haapsalus on mitmeid omanäolisi kunstigaleriisid:

Haapsalu Linnagalerii (Posti 3) on loodud professionaalse kunsti eksponeerimiseks ja propageerimiseks. Tegemist on *nonprofit* galeriipinnaga, mis ei tooda rahalist kasumit. See võimaldab eksponeerida näitusi, millel puudub kommertsiaalne suunitlus. Näitusepind on kunstnikele tasuta ning kõik kulud tulevad linna ja Haapsalu Kultuurikeskuse eelarvest. Aasta ringi tegutsev galerii asub Haapsalu Kultuurikeskuse hoones.

Ilon Wiklandi galerii (Kooli 5) tutvustab Astrid Lindgreni raamatute illustraatori Ilon Wiklandi mitmekülgset loomingut: illustratsioone, pisiplastikat, mälestusesemeid, raamatuid, tarbegrافیkat jm. Galerii teisel korrusel on nii Eestist kui ka välismaalt pärit illustraatorite ja kunstnike rändnäitused. SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid halduses tegutsev galerii on avatud aasta ringi.

Evald Okase Muuseum (Karja 24) on eramuuseum, mis tegutseb Haapsalu linnas 2003. aastast. Muuseumi tegevust korraldab MTÜ Evald Okase Muuseum. Muuseumi missioon on koguda, säilitada ja eksponeerida kunstnik Evald Okase ning tema pereliikmete loomingut, mida suvekuudel näitustena eksponeeritakse. Peale Evald Okse ja tema perekonda kuuluvate kunstnike tööde on suvises näituste programmis väljapanekuid ka teistelt kunstnikelt. Näitusetevõuse kõrval toimuvad muuseumis ka kunstikursused ning kultuurisündmused. Muuseum on külastajaile avatud vaid suvekuudel.

Epp Maria Galerii (Kalda 2) on ühe perekonna eragalerii, kus tegutseb kolm põlvkonda kunstnikke: Imbi Lind ja tema abikaasa Luulik Kokamägi, nende tütar Epp Maria Kokamägi ja tema abikaasa Jaak Arro ning nende kolm last Liisu Arro, Anni Arro ja Johannes Arro. Galerii on müügil perekonnaliikmete kunstilooming.

Kuke galerii (Karja 6) on eragalerii, mis tegutseb koos kujutava ja tarbekunstipoega. Kuke Galerii on tänu üliaktiivsele omanikule Aita Mölderile aasta ringi oluline linna kultuuri- ja kunstielu elavdaja.

Haapsalu Kunstikooli Galerii (Karja 6) tegevust korraldab Haapsalu Kunstikool. Galerii toimuvad aasta ringi enamasti kunstikooli õpilaste ja õpetajate näitused. Kunstikooli galerii saavad õpilased oma esimese näitusekogemuse.

Kultuurikollektiivid

Haapsalus on palju mitmesuguseid kultuurikollektiive. Haapsalu linn toetab neid projektitoetuste kaudu, mille rahastamise üle otsustab linnavalitsuse juurde moodustatud kultuurikomisjon.

Kultuurivaldkonnaga aktiivselt tegelevad kollektiivid ja vabaühendused

Muusikavaldkonnas:

MTÜ Haapsalu Kontserdiühing; puhkpilliorkester Haapsalu; Haapsalu Big Band; Haapsalu Muusikakooli rahvapilliansambel Pille; neidudekoor Canzone; Haapsalu kammerkoor; Haapsalu poistekoor; laulustuudio DO-RE-MI ; laulustuudio Gaudeo Musicum; naiskoor Kaasike; naiskoor Netty; EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse toomkoor; EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse segakoor; EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse lasteansambel.

Ansamblid: Klots; Shoot the Piano Player; Rene Paul Blues Band; Jats; Dethvipera; Noorukesed; Heikki Sool ja ansambel; Alex ja Rainis; 3L Purk jt.

Teatrivaldkonnas:

Teater Randlane; SEE Teater; Kojateater; Läänemaa Ühisgümnaasiumi ja Haapsalu Põhikooli näiteringid.

Kunsti- ja käsitöövaldkonnas:

MTÜ Läänemaa Kunstivara; MTÜ Haapsalu Kunstiklubi; MTÜ Haapsalu Käsitööselts; MTÜ Ehte Käsitöö- ja Kunstikoda; MTÜ Loomakeskus; Keraamikakoda Tigukass; Fotoklubi; Läänemaa Käsitöö Liit.

Rahvusvähemuste valdkonnas:

MTÜ Lääne-Eesti Ingerisoomlaste Selts; MTÜ Böliina; MTÜ Eesti-Vene Rahvakultuurikeskus Bereginja.

Ajaloovaldkonnas:

MTÜ Rotelevik; MTÜ Puulaevaselts Vikan.

Tantsuvaldkonnas:

Rahvatantsurühmad Lustlik, Tõrvik, West, Tõrvik Seeniorid ja West Vilistlased, Kalurineiu, Tantsusõtsed, Läki Tantsule, N. Öpsid; seniortantsurühmad Susanna ja Margareta; tantsurühmad Black Coffee, Sirius, T-Studio; JJ-Street Tantsukool; võimlemisrühm Haapsalu võimlejad.

MTÜ Puulaevaselts Vikan väärrib eraldi tähelepanu. MTÜ Puulaevaselts Vikan loodi 2003. A eesmärgiga parandada Eesti kui mereriigi mainet, propageerida ja tutvustada laiale avalikkusele meresõitu ja traditsioonilist puupaadiehitust. Seltsil on praegu üle 30 aktiivse liikme. Kümne aasta jooksul on Vikan ehitanud ja taastanud mitmeid eritüübilisi puulaevu, mitme koolitusprogrammi kaudu õpetanud lastele meretarkusi, tutvustanud Haapsalut ja Läänemaa merereisidel, mitmel aastal viinud ellu töötute ümberõppe projekte jne. Ilmselt on Vikani tegevus mõjutanud ja mõjutab positiivselt kogu Läänemaa mainet ja identiteeti, samuti kogu Eesti kui mereriigi kuvandit. Rannarootsi ja Läänemaa traditsiooniline puupaadiehitus, mis 20. sajandi 40ndail aastail hävitati, on uuesti taastumas.

Puhkpilliorkester Haapsalu väärrib eraldi tähelepanu seetõttu, et on maakonna ainuke puhkpilliorkester. Kahjuks on orkester kriitilises seisus, sest orkestri liikmete arv kahaneb ja järelkasv väheneb. Vaja on teha koostööd eri organisatsioonide vahel, et tagada maakonna ainukese puhkpilliorkestri tegevuse jätkamine.

Kogudused

Haapsalus on üheksa kogudust:

- Eesti Evangeelse Luteri Kiriku Haapsalu Püha Johannese kogudus (Kooli 6);
- Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku Haapsalu Maria-Magdaleena kogudus (Linda 2);
- Eesti Metodisti Kiriku Haapsalu metodisti kogudus (Endla 6);
- Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Haapsalu baptistikogudus (Metsa 24);
- Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse AKEL Haapsalu kogudus (Endla 4);
- Eesti Evangeelsete ja Vabakoguduste Liidu Haapsalu kogudus (Raudtee 12);
- Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Haapsalu Püha Neeva Aleksandri kogudus (Surnuaia 16);
- Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Haapsalu kogudus (Raudtee 12);
- Jehoova tunnistajad (Metsa 34).

Haapsalu pühakodadest on riiklike kultuurimälestistena kaitse all Toom-Niguliste kirik, Jaani kirik, Püha Neeva Aleksandri kirik, Maria-Magdaleena kirik.

Kõige tihedam koostöö on linnal EELK Haapsalu Püha Johannese kogudusega, sest koguduse eestvedamisel toimuvad paljud traditsioonilised esindus- ja mälestusüritused (27. detsember – johannesepäev kui linna kaitsepühaku päev; advendiküünla süütamine; küüditatute mälestuspäevad jms). Toomkirikus ja Jaani kirikus on arvukalt kontserte ja mitmeid muusikafestivale. EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus pakub Jaani kirikus iseseisvalt ning toomkirikus koostöös

Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid SA-ga turistidele külastusteenust. Avalikke kontserte korraldatakse regulaarselt ka EAÕK Maria-Magdaleena kirikus.

Kultuurisündmused

Haapsalus on tihe kultuurikalender, eriti suvekuudel. Kultuurisündmuste korraldamisel on mitu eesmärki:

- 1) pakkuda Haapsalu elanikele kultuurilisi eneseteostus- ja arenguvõimalusi;
- 2) sisustada kultuuriliselt Haapsalu ja Lääne maakonna elanike vaba aega;
- 3) pakkuda Haapsalu ja Lääne maakonna elanikele kõrgetasemelisi kultuurielamusi;
- 4) kultuurielamuste abil kasvatada Haapsalu külastuste ja korduvkülastuste hulka ning suurendada Haapsalus veedetava aja pikkust.

Peamine kultuuriürituste korraldaja Haapsalus on Haapsalu Kultuurikeskus. Haapsalu traditsioonilised kõrgetasemelised kultuurisündmused, millel on potentsiaali veelgi kasvada, on:

- Vene laat (madalhooajal)
- Haapsalu fantaasia- ja õudusfilmide festival HÖFF (madalhooajal)
- Haapsalu graafilise disaini festival (enne kõrghooaega)
- Itaalia veinipidu Haapsalus (enne kõrghooaega)
- Nargenfestivali Cyrillus Kreegi päevad (enne kõrghooaega)
- Haapsalu vanamuusikafestival (kõrghooajal)
- Haapsalu rahvusvaheline keelpillifestival (kõrghooajal)
- American Beauty Car Show (kõrghooajal)
- Joogafestival (kõrghooajal)
- Haapsalu klaasipäevad (kõrghooajal)
- Haapsalu rahvuslik koertenäitus (kõrghooajal)
- Augustibluus (kõrghooajal)
- Valge Daami aeg koos Valge Daami vabaõhulavastusega (kõrghooajal)
- Haapsalu pitsipäev (kõrghooajal)
- Rannalõõts (kõrghooajal)
- Rock Nektar (kõrghooaja lõpus)
- Nostalgiapäevad (madalhooajal)
- Matsalu loodusfilmide festival (madalhooajal)

Enamik kultuuriüritusi on koondunud suvehooajale. Madalhooaja üritusi on suhteliselt vähe. Haapsalu linn püüab madalhooaja elavdamisele kaasa aidata, toetades ettevõtjaid ja vabaühendusi kontsertide jm ürituste korraldamisel ning ise üritusi korraldades. Kavas on madalhooaja tegevuste jätkuv toetamine,

madalhooajal üle-eestilise kõlapinnaga ürituste korraldamine ja nende laiem tutvustamine väljaspool Haapsalut. Näiteks Haapsalu linnavalitsuse eestvõttel korraldati Haapsalus 2013. a märtsis koostöös Šotimaa Sõprade Klubi, Suurbritannia Suursaatkonna, Viskiklubi ja Eesti Šoti Kultuuriseltsiga Šoti päevad. Kavas on üritust jätkata ja arendada, muuta see üheks madalhooaja üle-eestiliselt populaarseks Haapsalu kultuurisündmuseks.

Kontserdipaigad

Haapsalu on rikas mitmesuguste esinemispaikade poolest, mis on oluline põhjus, miks on siin nii palju eriilmelisi kultuurisündmusi.

Väli(suur)ürituste põhilised esinemispaigad:

- Piiskopilinnus (suur õu ja konvendihoone õu)
- Promenaad (kõlakoda ja kuursaal)
- Raudteejaam
- Karja tänava Kodaniketorni esine plats
- Veskiviigi sadam
- Rannarootsi muuseumi õu

Siseürituste olulisimad esinemispaigad:

- Kuursaal (suvehooajal)
- Kultuurikeskuse saalid
- Ühisgümnaasiumi saal
- Toom-Niguliste kirik
- Jaani kirik
- EAÕK Maria-Magdaleena kirik
- Raudteejaam
- Galeriid
- Kohvikud

Kontserdipaikade olmetingimused on üldjoontes head. Kõige probleemsem on piiskopilinnuse kui suurimate massiürituste toimumispaiga olme: käimlad on amortiseerunud ning puuduvad esinejate ettevalmistus- ja olmeruum. Kuna piiskopilinnuses toimuvad rahvusvahelised suurüritused, on kesised olmetingimused tõsine probleem ja see kahandab Haapsalu mainet.

Tulevikusuunad

1. Haapsalu mitmekesise, pikaajaliste traditsioonidega ja ajaloopärandilt rikkaliku kultuurimaastiku säilitamine, arendamine ja tutvustamine.
2. Kultuuriteenuste ja -taristu järjepidev nüüdisajastamine.

3. Haapsalu traditsiooniliste kõrgetasemeliste kultuurisündmuste jätkamine ja arendamine ning madalhooaja rikastamine uute kultuurisündmustega.

Tegevused

1. SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid

- 1.1. SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid tegevuse toetamine.
- 1.2. Haapsalu piiskopilinnuse rahvusvaheliselt atraktiivseks teemakeskuseks väljaarendamine.
- 1.3. Sidemuuseumi ja raudteemuuseumi rahvusvaheliselt atraktiivseks tehnikaalaseks teemakeskuseks väljaarendamine.
- 1.4. Iloni Imedemaa kõrval Ilon Wiklandi loomingu keskuse väljaarendamine.
- 1.5. Piiskopilinnuse õueala kontsertalal külastajatele ja esinejatele nüüdisaegsete olmetingimuste loomine.

2. Kultuurikeskus ja raamatukogu

- 2.1. Haapsalu Kultuurikeskuse kino digitaliseerimine.
- 2.2. Haapsalu Kultuurikeskuse omaürituste korraldamise toetamine.
- 2.3. Haapsalu Kultuurikeskuse projektijärgsete ehitustööde lõpetamine.
- 2.4. Läänemaa Keskraamatukogu tegevuse toetamine.

3. Kohalike traditsioonide arendus

- 3.1. Haapsalu salli traditsioonide järjepidevuse tagamise ja Haapsalu Pitsikeskuse arendamine rahvusvahelise kõlapinnaga käsitöökeskuseks.
- 3.2. Bürgermeisteri holmile väikesadama rajamine ja sinna Koostöös MTÜ-ga Puulaevaselts Vikan osaluselamust pakkuva ajalooliste puulaevade ehituse teemakeskuse väljaarendamine.
- 3.3. Haapsalu aja-, kultuuri- ja ehitusloo kaardistamine ja jäädvustamine.
- 3.4. Eraalgatuslike muuseumide, galeriide ja loomekeskuste tegevuse toetamine.

3.5. Bürgermeistri holmi merekeskuse rajamine mereteenuste osutamiseks ja merekultuuri säilitamiseks ning arendamiseks.

4. Kultuurikollektiivid ja -üritused

4.1. Traditsiooniliste Haapsalu kultuurisündmuste korraldamine ja toetamine.

4.2. Madalhooaja ürituste toetamine.

4.3. Kultuurikollektiivide tegevuse toetamine.

4.4. Rahvusvähemuste kultuuritegevuse toetamine.

4.5. Kultuurikollektiivide omaürituste korraldamise toetamine.

4.6. Kultuuri- ja spordisündmuste ühitamine aastaringseks terviklikuks Haapsalu kultuuri- ja spordisündmuste kavaks.

4.7. Kultuurialastes üle-eestilistes ja rahvusvahelistes koostöövõrgustikes osalemise toetamine.

4.8. Sõpruslinnadega kultuurikoostöö arendamine.

Valdkond: sport

Olukorra kirjeldus

Eesti spordivaldkonda reguleerib „Spordiseadus“, mis sätestab spordikorralduse üldised organisatsioonilised ja õiguslikud alused, sportlase ja treeneri õigused ja kohustused, spordi finantseerimise alused ning spordiürituste korraldamise nõuded jms. „Liikumisharrastuse arengukava 2011–2014“ peaeesmärk oli, et aastaks 2014 tegeleb 45% elanikkonnast regulaarselt liikumisharrastusega.

Spordiklubid

Haapsalus tegutseb väga palju spordiklubisid, mis tänu linna korrastatud ja nüüdisajastatud sporditaristule pakuvad linlastele mitmekülgseid võimalusi spordiga tegelemiseks. (Haapsalus tegutsevate spordikoolide kohta vt strateegiline eesmärk 5, valdkond huviharidus) Haapsalu linn toetab klubisid projektitoetuste kaudu, mille rahastamise üle otsustab linnavalitsuse juurde moodustatud spordikomisjon. Kord aastas käib koos spordi ümarlaud, kus arutletakse linna spordielu toimimise ja arendamise teemadel.

Haapsalu ja Lääne maakonna spordiklubisid koondab spordiliit Läänela. Spordiregister.ee andmetel tegutsevad Haapsalus järgmised registreeritud spordiklubid (28):

Haapsalu Golfklubi; Haapsalu Jahtklubi; Haapsalu Kergejõustikuklubi; Haapsalu Lauatenniseklubi; Haapsalu Ujumisklubi; jalgrattaklubi Paralepa; jooksuplubi Tempo; autospordiklubi „Kiired ja Õlised Selts“; Läänemaa Jalgpalliklubi; Läänemaa Kabeklubi; Läänemaa Kergejõustikuklubi; maadlusklubi Dünamo; võrkpalliklubi Hani; motoklubi Lääne; ekstreemspordiklubi EX-Sapiens; kardisõitjate klubi Gear Racing; Haapsalu Bowlinguklubi; Haapsalu Tenniseklubi; Petanque Klubi WICIA; võimlemisklubi Mursilka; Silma Laskurklubi; võrkpalliklubi Ferri; korvpalli ja laskmise valdkonna spordiklubi Haapsalu; spordiklubi Läänemaa Invasport; tennise valdkonna spordiklubi Topten; tenniseklubi Promenaad; Tuulberg.eu Liiga; vehklemisklubi En Garde.

Haapsalu linnavalitsuse teenistujate koosseisus puudub inimene, kes koordineeriks sporditegevust, abistaks ja kontrolliks kehalise kasvatus ja treeningtundide läbiviimist, nende taset ja vastavust õppekavadele, korraldaks linna meistrivõistlusi, koostaks linna võistkonnad Eesti linnade ja Läänemaa mängudele, abistaks klubisid sidemete loomisel Haapsalu sõpruslinnadega, talletaks Haapsalu spordilugu ning fotosid meie teenekatest sportlastest, treeneritest ja eestvedajaist.

Spordibaasid

Enamikku Haapsalu spordibaase haldab, arendab ja turundab Haapsalu Linna Spordibaasid OÜ, mis kuulub 100% Haapsalu linnale. Haapsalu Linna Spordibaasid OÜ halduses on:

- staadion;
- Wiedemanni spordihoone;
- Lihula mnt spordihoone;
- veekeskus;
- fitnessstreeningute saal (Veekeskuses, MTÜ FITCLUB WEST korraldab rendipinnal terviseklubi tegevust);
- universaalhall;
- jõusaal (ACH Trainings MTÜ korraldab rendipinnal jõusaali tegevust);
- Tuksi Tervise- ja Spordikeskus (Noarootsi vallas).

Samuti on Haapsalus järgmised spordibaasid:

- Paralepa terviserajad;
- Skatepark;
- Haapsalu Põhikooli võimla (mh vehklemistreeningute baas);
- Nikolai Kooli ja Haapsalu Linna Algkooli võimla;
- lasketiir (Kaitseliidu omand, Haapsalu Linna Spordibaasid OÜ pakub haldusteenust);
- Veski viigi jahisadam Bürgermeistri holmil (purjetamistreeningute baas)
- Westmeri ja Grand Holm Marina jahisadam Bürgermeistri holmil;
- tenniseklubi Promenaad väljakud Krahviaias.

Spordiüritused

Spordiklubid on põhilised spordiürituste korraldajad. Kõige aktiivsemad spordiürituste korraldajad on Haapsalu tenniseklubi, spordiliit Läänela, Läänemaa spordikool, Haapsalu lauateniseklubi, Haapsalu kergejõustikuklubi. Spordiklubide üritustekalender on eriti tihe veebruarist augustini. Keskmiselt on 15 üritust kuus. Üritused on eelkõige kohalikele spordiharrastajatele. Tuntumad ja rahvusvahelise osalejaskonnaga traditsioonilised spordiüritused Haapsalus:

- Haapsalu triatlon;
- Haapsalu rattaralli;
- Valge Daami vehklemisturniir;
- Põhja-Euroopa noorte meistrivõistlused lauatenises;
- korvpalliturniirid Muda Cup ja Sauna Cup;
- tenniseturniir „Krahviaia paarikas“;
- Ilmar Randma karikavõistlused laskmises;
- A. Kanepi memoriaal lauatenises;
- Rannarootsi regatt, Kessu regatt;
- Haapsalu maraton (esimest korda 2014. a, soov on muuta traditsiooniliseks ürituseks).

Tulevikusuunad

1. Invaspordi, vehklemise, lauatenise ja kergejõustiku treeningutingimuste parandamiseks ehitada valmis universaalhalli kõrvale planeeritud juurdeehitus.
2. Paralepa amortiseerunud rannahoone ümber ehitada Paralepa tervise-, spordi- ja matkakeskuseks, mis pakub teenuseid Paralepa terviseradade, Skatepargi ja ranna kasutajaile, samuti seljakoti-, ratta- ja autoturistidele.
3. Paralepa terviseradade, rannaala ja spordiväljakute baasil välja arendada terviklik aastaringse kasutusega Paralepa tervisepark.

Tegevused

1.	Spordibaasid
1.1.	Universaalhalli juurdeehituse rajamine invaspordi, vehklemise, lauatenise ja kergejõustiku treeningutingimuste parandamiseks.
1.2.	Paralepa tervise-, spordi- ja matkakeskuse väljaarendamine.
1.3.	Paralepa tervisepargi väljaarendamine.
1.4.	Tuksi spordibaasi väljaarendamise jätkamine.
1.5.	Staadioni kergejõustikuradade ja hüppepaikade rekonstrueerimine.
1.6.	Bürgermeisteri holmile rajatava väikesadama juurde purjespordikooli baasi rajamine.
1.7.	Teisaldatava liuvälja rajamine.
2.	Sporditegevus
2.1.	Spordiklubide tegevuse toetamine.
2.2.	Spordiürituste korraldamise toetamine.
2.3.	Sportimisvõimaluste ja -ürituste aktiivne turundamine.
2.4.	Spordialastes üle-eestilistes ja rahvusvahelistes koostöövõrgustikes osalemine.
2.5.	Sõpruslinnadega spordikoostöö arendamine.
2.6.	Treenerite ja sportlaste tunnustamine.
2.7.	Taastada linnavalitsuse koosseisus spordinõuniku/-

spetsialisti ametikoht.

Strateegiline eesmärk 5

Haapsalu on laste- ja noortekeskne linn, kus on nüüdisaegne ja kaasav õpikeskkond ning arvukad võimalused üldharidust toetavate eri huvialade harrastamiseks, kutseoskuste omandamiseks ja elukestvaks õppeks.

2007. aastal omistati UNICEFi poolt Haapsalule laste- ja noortesõbraliku linna tiitel. Tiitli taotlemisel võttis Haapsalu linn kohustuseks kujundada linnas lastesõbralikku suhtumist, arendada sihipäraselt laste turvalisust ja tervist, võimaldada lastele head haridust ning mitmekülgset huvitegevust. Noori kaasatakse oluliste küsimuste aruteludesse ja linnaelu üle otsustamisel seatakse esikohale laste huvid. Lapsi ja noori puudutavate valdkondade arendamisel juhindutakse laste- ja noortesõbraliku linna põhimõtetest.

Valdkond: haridus

Olukorra kirjeldus

Haridusvaldkonna esmaeesmärk on Eesti Vabariigi seadustest tulenevate eesmärkide täitmine. Üldhariduse valdkonnas lähtutakse üldharidusvaldkonna seadustest ja teistest selle valdkonna Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu õigusaktidest. Olulisimad üldharidust reguleerivad seadused on:

- Eesti Vabariigi haridusseadus
- Koolieelsete lasteasutuste seadus
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus
- Erakooliseadus
- Kutseõppeasutuste seadus

Riik ja kohalik omavalitsus peavad tagama Eestis igaühe võimalused koolikohustuse täitmiseks ja pidevõppeks õigusaktides ettenähtud tingimustel ja korras.

Ülesannetest johtuvalt liigitatakse haridus üld-, kutse- ja huvihariduseks. Haridusel on järgmised tasemed: 1) alusharidus; 2) põhiharidus (hariduse I tase); 3) keskharidus (hariduse II tase); 4) kõrgharidus (hariduse III tase). Igale haridustasemele kehtestatakse nõuded, mida nimetatakse riigi haridusstandardiks. Riigi haridusstandardid esitatakse riiklikes õppekavades.

Haapsalu haridusmaastik

Haapsalu linnas on mitmekesine haridusmaastik, mis hõlmab valdkonda alusharidusest täiskasvanute koolituseni. Haapsalus asuvad järgmised haridusasutused vastavalt tegutsemisvormile ja haridusasutuste liigitamise kategooriatele.

Alusharidus

5 lasteaeda: Pääsupesa, Päikesejänku, Tareke, Tõruke, Vikerkaar. Päevahoiuteenust pakub eralastehoid MTÜ Lepatriinu Mängumaa.

Põhiharidus (hariduse I tase): Haapsalu Linna Algkool (1.–6. kl); Haapsalu Põhikool (1.–9. kl); Haapsalu Nikolai Kool (1.–9. kl); Haapsalu Viigi Kool (1.–9. kl); Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium (8.–9. kl).

Keskharidus (hariduse II tase): Läänemaa Ühisgümnaasium (10.–12. kl); Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium (10.–12. kl). Kutsekeskhariduse annab Haapsalu Kutsehariduskeskus Uuemõisas Ridala vallas.

Kõrgharidus (hariduse III tase): Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž.

Täiskasvanute koolitus: Haapsalu Kutsehariduskeskus (Ridala vald); MTÜ Haapsalu Rahvaülikool.

Vastavalt omandivormile jagunevad Haapsalus tegutsevad haridusasutused riiklikeks ning munitsipaal- ja eraharidusasutusteks.

Riiklikud haridusasutused: Läänemaa Ühisgümnaasium; Haapsalu Viigi Kool; Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž; Haapsalu Kutsehariduskeskus.

Munitsipaalharidusasutused: lasteaiad Pääsupesa; Päikesejänku; Tareke; Tõruke; Vikerkaar. Koolid: Haapsalu Linna Algkool; Haapsalu Põhikool; Haapsalu Nikolai Kool; Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium.

Eraharidusasutused: MTÜ Haapsalu Rahvaülikool.

Riiklikud ja eraharidusasutused

Riiklikud haridusasutused

Haapsalu Viigi Kool (Suur-Mere 17) loodi 01.09.2013 Haapsalu Sanatoorse Internaatkooli ja Vidruka kooli ühendamisel. Haapsalu Viigi kool annab üldharidust

hariduslike erivajadustega õpilastele. Kooli tegevuse eesmärk on olla kõrgeima kompetentsi taseme ja sobivaima füüsilise õppekeskkonnaga kool Eestis tugi- ja liikumisaparaadi talitlushäirete, liitpuudega ja intellektipuudega õpilastele. Kooli ülesanne on tagada võimalused lähtuvalt iga haridusliku ja füüsilise erivajadusega õpilase individuaalsusest tema igakülgseks võimetekohaseks arenguks ning elus toimetulekuks. Koolis omandatakse põhiharidust statsionaarses õppes. Koolis antakse lihtsustatud, toimetuleku- ja hooldusõpet. Õppetöö toimub esialgu kõigil ühendatud kooli hoonetes: Vidrukas ja Haapsalus (Suur-Mere 17), samuti SA Haapsalu Hoolekandekeskuses (Kastani 9). Koolil on õpilaskodu (Suur-Mere 17).

Läänemaa Ühisgümnaasium (F. J. Wiedemanni 15). 2013. aastal reorganiseeriti kahe gümnaasiumi (Wiedemanni Gümnaasium ja Haapsalu Gümnaasium) baasil Wiedemanni Gümnaasiumi hoones Läänemaa Ühisgümnaasium ja Haapsalu Gümnaasiumi hoonesse loodi Haapsalu Põhikool. Umbes 300 õpilasele planeeritud Läänemaa Ühisgümnaasiumi hoonekompleks renoveeriti täiesti ja vastab kõigile nüüdisaja nõuetele. Kooli aula on Haapsalu linna parim kammersaal, kus toimuvad ka avalikud kontserdid. Koolil on võimalus õpilaskoduna kasutada Haapsalu Linna Spordibaasid OÜ hallatavat noortehostelit (Kuuse 1). Kehalise kasvatuse tundideks võimaldab linn koolil kasutada oma spordibaase (Wiedemanni spordihoone, staadion ja ujula).

Läänemaa Ühisgümnaasium alustas õppetööd 1. septembril 2013. Kooli eesmärk on pakkuda head üldkeskharidust õppija individuaalset arengut toetavas koolikeskkonnas. Läänemaa Ühisgümnaasiumis saab õpilane oma huvidest lähtuvalt valida valikainete õppimiseks ühe õppesuuna kuue hulgast. Need on reaal-, loodus-, majandus-, humanitaar-, sotsiaal- ning spordi ja tervise suund. Kool pakub ka ülekoolilisi valikkursusi, mille õppimise kaudu saavad õpilased arendada oma tugevamaid külgi. Praktilised ja uurimistööd, suunapäevad ning aineprojektid mitmekesistavad igapäevast õppetööd. Aineõpet toetavad ning ettevõtlikkust edendavad õpilasesinduse VÕLV toimetamine ja huviringid – rahvatants, draamaringid, noortekoor, vokaal-instrumentaalansambel, Kooli TV, võrkpall ja korvpall. Majandussuunale on juba tuntust toonud õpilasfirmad.

Koolis on rajamisel koolimuuseum, mille tegemist toetab ka linn. Muuseum koondab Haapsalu linna eestikeelse gümnaasiumihariduse ajaloo. Kooli õppetöö mitmekesistamiseks tehakse koostööd teiste riigigümnaasiumitega, Tartu Ülikooli Teaduskooliga, TLÜ Haapsalu Kolledžiga, Haapsalu Kutsehariduskeskusega, Innovatsioonikeskusega, huvikoolide jm asutustega.

Haapsalu Kutsehariduskeskus (HKHK) (Ridala vald, Uuemõisa, Ehitajate tee 3) on kutseõppeasutus, mille ülesanded on: 1) tasemeõppe võimaldamine info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, ehituse, äriteenuste, puitmaterjalide töötluste, tervishoiu ja sotsiaalteenuste, turismi-, toidlustus- ja majutusteeninduse ning disaini ja käsitöö õppekavarühmades; 2) täiendusõppe korraldamine õppekavarühmades ja võtmepädevuste alal, kus koolil on õppe korraldamiseks vajalik õppekeskkond ja vajaliku kutseoskusega õpetajad; 3) õppekasvatustöö

toetamiseks majutus-, toitlustus-, paljundus-, konverentsi-, kommunaal-, restaureerimis- ja ehitusteenuste osutamine ning puidutoodete ja käsitöösamete valmistamine.

Kooli võivad õppima asuda isikud, kellel on põhi- või keskharidus. Põhihariduseta saavad õppima asuda isikud 22 aasta vanuselt põhihariduse tasemele vastavate kompetentside olemasolul. Koolis toimub õpe päeva-, öhtu- ja kaugõppe vormis. Puudega inimestele tagatakse koolis õppimise võimalused Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud tingimustel ja korras. Haapsalu Kutsehariduskeskuse tegevus ja edasine areng toetub järgmistele põhimõtetele: 1) toimimine regionaalse kutsehariduskeskusena, et toetada teadlikult oma tegevussuundade kaudu Lääne-Eesti regiooni majanduslikku ja inimarengut; 2) tegutsemine õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut toetava, õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendava õpikäsituse rakendamise nimel oma koolis; 3) panustamine koostööle Lääne-Eesti regiooni teiste kutseõppeasutustega, et tagada ühiselt kutseõppe hea kvaliteet ja lõpetanute konkurentsivõime tööturul; 4) panustamine haridussüsteemisisesele koostööle üldhariduskoolide ja Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledžiga, et kindlustada õppuritele haridusvalikute optimaalsus ning seesmiselt tasakaalustatud haridussüsteem Läänemaal. 1. jaanuari 2014 seisuga on õpilaste arv 730; õppekohtade arv 710; erialade arv põhikooli alusel 7, keskhariduse alusel 12.

Koostöös TLÜ Haapsalu Kolledžiga on kavas Haapsalu kolledži juurde asutada loomeinkubaator, mis aitab käsitööd ja disaini õppinud vilistlastel alustada oma ettevõtlust.

Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž (TLÜ HK) (Lihula mnt 12) on Tallinna Ülikooli põhiüksus, mille põhiülesanne on õppetöö ning teadus- ja arendustegevus haridus-, loodus-, kunsti- ja sotsiaalteaduste ning tervise valdkonnas. Kolledži eesmärk on Lääne regiooni vajadustest lähtuvalt õppekavade arendamine ja avamine, Lääne regiooni arengut toetav uurimis- ja arendustegevus ning süsteemse täiend- ja ümberõppe korraldamine. Kolledžis saab omandada kõrghariduse neljal erialal: 1) rakendusinformaatika (tarkvaraarendus ja -disain); 2) liiklusohutus; 3) tervisejuht; 4) käsitöötehnoloogiad ja disain. 2013/2014. õppeaastal õppis kolledžis 246 tudengit. Samuti pakub kolledž nii eelnimetatud erialadel kui ka õpetajakoolituse valdkonnas ümberõppe- ja täiendkoolituskursusi.

2008 asutasid Tallinna Ülikool ja Läänemaa Omavalitsuste Liit TLÜ Haapsalu Kolledži juurde Läänemaa Elukeskkonna Tuleviku-uuringute Sihtasutuse (LETS). Sihtasutuse eesmärgid on omavalitsuste strateegilise juhtimissuutlikkuse arendamine uurimistegevuse ja koolitamise kaudu ning kolledži õppeprotsesside ja regionaalse arendustegevuse sidususe tugevdamine.

2010. a loodi koostöös Haapsalu linna ja SA Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsioonikeskusega kolledži juurde Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskus (TERE KK), mille peamine idee on tervisedenduse ja

taastusravi valdkonna arendus ning koostöö suurendamine piirkonna ettevõtetega, tagades valdkonnas teadmistemahukama ettevõtluse arendamise.

Koostöös Haapsalu Kutsehariduskeskusega on kavas Haapsalu kolledži juurde asutada loomeinkubaator, mis aitab käsitööd ja disaini õppinud vilistlastel alustada oma ettevõtlust.

Eraharidusasutus

Haapsalu Rahvaülikooli (HRÜ) (Lihula mnt 12) omanik on 21.04.2009 asutatud MTÜ Haapsalu Rahvaülikool. Rahvaülikool teeb tihedat koostööd TLÜ Haapsalu Kolledžiga, kelle ruumides toimub õppeöö, ning Põhjamaade rahvaülikoolidega. Haapsalu Rahvaülikool kuulub Eesti Rahvaülikoolide Liitu, mille kaudu on tagatud rahvaülikoolide omavaheline koostöö ja võrgustiku arendamine ning kuulumine Eesti Vabaharidusliitu. Rahvaülikooli põhieesmärgid on: Lääne regiooni vajadusest lähtuv heatasemelise täiskasvanute täiendushariduse pakkumine; õppimisvõimaluste laiendamine ja koostöö eri sidusrühmade vahel; organisatsiooni ja selle töötajate pidev areng. 2013. a oli kokku 65 mitmesugust kursust, milles osales 688 inimest.

Munitsipaalharidusasutused

Lasteaiad

Koolieelse lasteasutuse seaduse kohaselt on koolieelne lasteasutus koolieast noorematele lastele hoidu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus. Lasteaia tegevuse eesmärk on võimaldada koolieast noorematele lastele hoidu ja alushariduse omandamist ning kooliks ettevalmistamist. Alusharidus on teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisharjumiste kogum, mis loob eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis. Lasteasutuse õppe- ja kasvatuskorralduse aluseks on lasteasutuse õppekava, mis vastab koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

Haapsalus on 5 munitsipaallasteaeda, mis on laste arvult sarnased, kuid igaüks neist eristuv ja omanäoline. Haapsalu 5 lasteaia (Pääsupesa, Päikesejänku, Tareke, Tõruke, Vikerkaar) käib 10.09.2014 seisuga 496 last. 2014. a 10. septembri seisuga lasteaia järjekorda Haapsalus registreeritud lastele ei ole.

Lasteaias Tõruke (Wiedemanni 12) tegeletakse põhjalikult loodusharidus- ja folkloorisuunaga. Tõrukese lasteaia juurde kuulub peale tavarühmade ka üks sobitusrühm ja üks erivajadustega laste rühm. Erivajadustega laste rühm tegutseb 2013. aastast SA Haapsalu Hoolekandekeskuse ruumides. Rühmas 9 mitmes vanuses last. Seisuga 10.09.2014 käib lasteaias 104 last.

Lasteaia Vikerkaar (Lihula mnt 13) kõik rühmad töötavad Hea Alguse metoodika alusel. Lasteaed Vikerkaar on renoveerimisel nullenergiamaajaks. Ehitustööd lõpetatakse 2015. a alguses. Seisuga 10.09.2014 käib lasteaias 88 last.

Lasteaed Pääsupesa (Niine 3/5) kuulub 2001. aastast tervistedendavate lasteaedade võrgustikku. 2006. a suvel renoveeriti lasteaia hoone nii seest kui ka väljast. 2007. aasta suvel paranes lasteaia õueala seisukord. Probleemiks on veel õueala lagunenud asfalttee. Lasteaia suur soov on tühjalt seisev keldri laoruum ehitada ümber spordisaaliks. Seisuga 10.09.2014 käib lasteaias 104 last.

Lasteaed Päikesejänku (Endla 9) kuulub tervistedendavate lasteaedade (TEL) võrgustikku. Seisuga 10.09.2014 käib lasteaias 104 last.

Lasteaed Tareke (Põllu 6) avati 1986. aastal venekeelse lasteaiana. Aastal 2007 avati esimene eesti rühm. Alates 2010/2011. õppeaastast on Tarekeses 2 vene ja 4 eesti õppekeelega rühma. 2014. a sügisest venekeelseid rühmi ei ole. Venekeelsete lastega tegelevad edasi venekeelsed õpetajad. Lasteaia eripäraks on eri rahvuste ühistegevus. Tavarühmade kõrval on lasteaias üks sobitusrühm. Seisuga 10.09.2014 käib lasteaias 96 last.

Lasteaiad on renoveeritud, v.a Vikerkaar, mille renoveerimine nullenergiamaajaks lõpeb 2015. a alguses. Kõigi lasteaedade ühine probleem on õueala lagunenud asfaltteed ja amortiseeruvad atraktsioonid, mis on lastele ohtlikud ja vajavad kordategemist.

Kõikidest lasteaedadest on õpetajad läbinud Taani metoodikal põhineva projekti „Kiusamisest vaba lasteaed“ programmi koolituse. Projekti eestvedajaks Läänemaal on olnud lasteaed Vikerkaar ja selle lasteaia kõik rühmad on programmiga liitunud. Teistes linna lasteaedades on igast lasteaia 1-3 rühma projektiga liitunud.

Enamik lapsi õpib tavarühmades. Lasteaiarühmas, milles on üks või rohkem erivajadustega last, nimetatakse sobitusrühmaks. Sobitusrühmad on Tõrukese ja Tarekese lasteaias. Erivajadustega laste rühm on Tõrukese lasteaias, mis tegutseb 2013. aastast SA Haapsalu Hoolekandekeskuse ruumes. Rühmas on 9 mitmes vanuses erivajadusega last. Kohti on erivajadustega laste rühmas 12 lapsele. Rühmas pakutakse lisateenusena iga lapse isikliku rehabilitatsiooniplaani alusel füsioteraapiat, mida viivad läbi SA Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsioonikeskuse füsioterapeudid. Kõik lasteaiad pakuvad logopeedi ja psühholoogi teenust. Kõigis lasteaedades on 0,5 ametikohaga tööl meditsiiniõde. Igal lasteaial on oma köök koos oma personaliga.

Tarekese lasteaias on 2013/2014. aasta seisuga 2 venekeelset rühma. 2014. a sügisel läheb neist rühmadest kooli 10 last. Kuna enamik venekeelsete laste vanemaid soovib oma lapsele eestikeelset rühma, siis 2014. a sügisest venekeelseid rühmi ei ole. Venekeelsetele lastele pakutakse vene keele lisaõpet

eestikeelsetes rühmades. Kas ja kui paljud neist edaspidi venekeelse hariduse valivad, pole teada.

Lasteaedade ja üldhariduskoolide koostöö on viimastel aastatel jõudsalt kasvanud. 2012. a kevadel valmis koostööna koolivalmiduskaart, mis on abivahendiks algklassiõpetaja valmisolekuks arvestamisel lapse vajadustega. Pärast I klassi I veerandi lõppu toimuvad lasteaedade ja koolide vahelised tagasisidekoosolekud. Kirjeldatud tegevused ei ole riiklikult ette nähtud, vaid Haapsalu linna haridusasutuste enda initsiatiivil sündinud, et laste üleminek lasteaiast kooli oleks sujuv.

Töötajad munitsipaallasteaedades seisuga 01.04.2014

Lasteaed	Ametikoh ti
Tõruke	32,95
Vikerkaar	30,45
Pääsupesa	30,45
Päikesejän ku	30,45
Tareke	30,95

2013. aastani toetas Haridus- ja Teadusministeerium lasteaiaõpetajate koolitustegevust 3% lisamisega palgafondile. 2014. aastast on koolitusraha vähendatud 1 protsendile palgafondist. See summa suunatakse Lääne Maavalitsusse.

Tulevikusuunad

1. Haapsalu linn peab leidma linna eelarvevahenditest võimalused lasteaiaõpetajate jätkuvaks individuaalseks koolitamiseks.
2. Lasteaedade ja lastevanemate vahelise infovahetuse parandamiseks tuleb lasteaedadesse koolide eeskujul sisse seada internetipõhine infosüsteem e-lasteaed.
3. Vähendada lasteaiaõpetajate ja kooliõpetajate palga vahet.
4. Metoodikaga „Kiusamisest vaba lasteaed“ liitunud rühmade arvu suurenemine.
5. Lasteaedade õuealade rekonstrueerimine (teed, mängualad, atraktsioonid).

Koolid

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse kohaselt on põhikool üldhariduskool, mis loob võimalused põhihariduse omandamiseks ja koolikohustuse täitmiseks. Põhikoolis on õppekava täitmiseks arvestatud aeg üheksa aastat. Põhikooli kooliastmed on:

1) I kooliaste – 1.–3. klass; 2) II kooliaste – 4.–6. klass; 3) III kooliaste – 7.–9. klass.

Gümnaasium on põhikoolile järgnev üldhariduskool, mis loob võimalused üldkeskhariduse omandamiseks. Nominaalne õppeaeg gümnaasiumis on kolm aastat.

Õppimine üldhariduskoolides toimub vastavalt põhikooli riiklikus õppekavas, põhikooli lihtsustatud riiklikus õppekavas ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas esitatud standarditele, tingimustele ja eesmärkidele. Põhikooli riikliku õppekava, põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava ja gümnaasiumi riikliku õppekava kehtestab Vabariigi Valitsus.

Haapsalus on munitsipaalkoolideks 3 põhikooli ja üks täiskasvanute gümnaasium.

Haapsalu Linna Algkool (Ehte 14) loodi Haapsalu 9-klassilise kooli reorganiseerimise tulemusel 1990. a. Õpe toimub kahes hoones: koolihoones ja Haapsalu Noorte Huvikeskuse hoones (Wiedemanni 4). Huvikeskuse hoones asuvad arvutiklass, pikapäevarühm ja üks väikeklass. 1997. aastal alustas kool õpetamist Hea Alguse metoodika alusel. Kool kuulub ka tervistedendavate koolide võrgustikku. Kool on liitunud „Kiusamisest vaba kooli“ projektiga. 2013/2014. õ-a oli Läänemaal projekti „Kiusamisest vaba kool“ pilootkool. Kõik õpetajad on saanud täiendkoolituse erivajadusega laste õpetamiseks ja läbinud kujundava hindamise koolituse. Algkool on olnud Haapsalus kaasava hariduse teerajaja. Kaasav haridus tähendab erivajadusega lapse õppimist tavaklassis. Koolis on 17 klassikomplekti, sh 12 tavaklassi, 4 õpiraskustega klassi ja 1 väikeklass. 1 õpilane on ühele õpilasele suunatud õppel. Vajadusel ollakse valmis andma ka koduõpet.

Haapsalu Põhikool (Kuuse 1) alustas õppetööd 1. septembril 2013, mil senise 2 gümnaasiumi (Wiedemanni Gümnaasium ja Haapsalu Gümnaasium) baasil loodi Wiedemanni Gümnaasiumi hoones Läänemaa Ühisgümnaasium ja Haapsalu Gümnaasiumi hoonesse loodi Haapsalu Põhikool. Koolis on 27 klassikomplekti, sh 2 väikeklassi.

Haapsalu Nikolai Kooli (Lihula mnt 12) hoone rajati venekeelse keskkooli tarbeks. 1998. a asutati hoone ühes tiivas Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž. 1. jaanuarist 2003. a sai Haapsalu Vene Gümnaasiumi uueks nimeks Haapsalu Üldgümnaasium. 2008. a kujundati gümnaasium ümber põhikooliks ja see hakkas kandma nime Haapsalu Nikolai Kool. See on Läänemaa ainus venekeelset haridust andev kool. Alates esimesest klassist antakse osaliselt eestikeelset aineõpet. Koolis on 9 klassikomplekti, sh 1 liitklass. Õpilased lähevad kooli

peamiselt Haapsalu Tarekese lasteaiast. 1. septembril 2014 läks esimesse klassi 12 õpilast.

Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium (Kuuse 1) asub 1. septembrist 2013 Haapsalu Põhikooliga samas õppehoones. Kool on ühe asutusena tegutsev põhikool (8.-9. klass) põhihariduse omandamiseks ja gümnaasium (10.-12. klass) üldkeskhariduse omandamiseks. Kool töötab mittetatsionaarses vormis. Peamised õppevormid on loengud, rühma- ja individuaalkonsultatsioonid. 2013/2014. õ-a omandab koolis mittetatsionaarselt põhiharidust 6 õpilast ja mittetatsionaarselt gümnaasiumiharidust 71 õpilast. Koolis on 4 klassikomplekti, sh põhikooli osas liitklass.

Haapsalu munitsipaalkoolides õpib 10. septembri 2014 seisuga 976 õpilast.

2014. a 10. septembri seisuga õpib Haapsalu linna põhikoolides (1.-9. kl) 905 õpilast, kellest:

- 553 õpib Haapsalu Põhikoolis;
- 262 õpib Haapsalu Linna Algkoolis;
- 6 õpib Haapsalu Põhikooliga samas õppehoones asuvas Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasiumi põhikooli osas;
- 84 õpib Haapsalu Nikolai Koolis;
- sh 45 õpilast on haridusliku erivajadusega.

Haapsalu Linna Algkoolil ja Haapsalu Põhikoolil on oma köök koos personaliga. Haapsalu Nikolai Kooli ja Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasiumi toitlustab Haapsalu Põhikooli köök.

Töötajaid munitsipaalkoolides seisuga 01.04.2014:

Kool	Ametikohti (KOV-i rahastatud)	Õpetajate ametikohti (riigi rahastatud)
Haapsalu Linna Algkool	19,09	20,37
Haapsalu Põhikool	36,5	52,06
Haapsalu Nikolai Kool	18,2	16,4
Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium	2,3	4,562

Haridus- ja Teadusministeerium toetab õpetajate koolitust 2% lisamisega palgafondile.

70 Haapsalu põhikooliealist õpilast omandas 2014. a märtsi seisuga haridust väljaspool Haapsalut, Lääne-Nigula ja Ridala koolis. Haapsalu linna huvi on, et Haapsalu linna põhikoolides saaksid ja tahaksid õppida kõik Haapsalu põhikooliealsed lapsed. Selleks on vaja nüüdisaegseid tingimusi ja õpilaste vajadusi arvestavat õpikeskkonda.

Tulevikusuunad

Haapsalu linna hariduskorralduse lähtealusteks on Eesti haridusstrateegia 2012–2020 ning Eesti elukestva õppe strateegia 2014–2020, mille eesmärgipüstituses on kesksel kohal haridusparadigma tervikliku ümberhäälestamise vajadus institutsioonide konkurentsilt ainekeskse õpetuse tulemuslikkuse alusel isiksuse tervikliku arengu väärtustamise suunas.

I Eesti haridusstrateegias 2012–2020 formuleeritud Eesti hariduse viis väljakutset on:

1) liikumine arengu- ja koostöökeskse õpikäsitluse poole; 2) õpetaja positsiooni ja maine parendamine; 3) õppes osalemise kasv; 4) hariduse tugevam seostamine teadmusühiskonna ja innovaatilise majandusega; 5) digikultuuri kujunemine Eesti kultuuriruumi osaks.

Nende viie väljakutse puhul on strateegias välja pakutud meetmed, mis on vaja kasutusele võtta ka Haapsalu linna koolides.

Arengu- ja koostöökeskse õpikäsitluse poole liikumiseks Haapsalu koolides on vajalik:

- konstruktivistlike ja koostööpõhiste õpimudelite juurutamine;
- õpilaste sotsiaalsete kompetentside (suhtlus- ja läbirääkimisoskused, kriitiline mõtlemine, pingetaluvus, koostöövalmidus ja eestvedamine, eneseregulatsioonioskus, arutlus ja esinemisoskus) arendamine;
- õppijate isiksuslike erinevuste arvestamine, andekustüüpide väärtustamine ning suurem arvestamine õppes ja hindamisel.

Õppes osalemise kasv tähendab, et oluline on vähendada õpilaste väljalangemust, seetõttu on Haapsalu linna koolides vaja:

- veelgi enam rakendada kaasava hariduse põhimõtteid õppekorralduses. Kaasavat haridust peavad toetama hariduspoliitika, kooli ja kodu tihe koostöö, õpetajate täienduskoolitus, koolikultuur, tugistruktuurid, paindlik rahastamissüsteem ja õigusaktid;
 - laiendada vajadusel praegusi Haapsalu põhikoolides pakutavaid tugiteenuseid (sotsiaalpedagoog, psühholoog, logopeed, hariduslike erivajadustega õpilaste (HEV) koordinaator).
1. septembrist 2014 alustas Haapsalus tööd SA Innove poolt igasse maakonnakeskusesse loodud Rajaleidja keskus, mille kaudu pakutakse lõimituna järgmisi teenuseid: eripedagoogiline, logopeediline, sotsiaalpedagoogiline ja psühholoogiline nõustamine Rajaleidja keskus (II tasand) ning sellele lisaks eripedagoogiline ja psühholoogiline nõustamine alla 350 õpilasega kohalike omavalitsuse koolides (I tasand). Kuna Haapsalu linnas on kolm korda rohkem õpilasi, siis Rajaleidja keskus I tasandi teenuseid Haapsalule tasuta ei osuta.

Vajadusel saab Haapsalu linn aga osta Rajaleidja keskuses pakutavaid I tasandi teenuseid.

Haapsalu koolitusasutuste koostöös Rajaleidja keskusega on võimalik:

- viia süsteemsemalt ja tulemuslikumalt ellu karjääriõpet, sh kutsealast eelkoolitust linna üldhariduskoolides;
- kavandada ühiseid koostööprojekte õpilaste oskuste ja võimete arendamiseks ning koolist väljalangemise ennetamiseks.

Digikultuuri juurdumiseks Haapsalu koolides on vajalik:

- õpetajate ja õppijate digitaalse infokirjaoskuse muutmine õppeprotsessi tulemuslikkuse üheks põhikriteeriumiks;
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT), sh virtuaalõppekeskkondade kasutuselevõtt koolides, mis võimaldab asendada koolitöös trükitud õpivahendid elektroonilistega ning loob platvormi õppekava iseseisvaks individuaalseks läbimiseks;
- luua lisaks IT-toele koolidesse haridustehnoloogi ametikoht;
- tihe koostöö IKT-koolituste pakkujatega (Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž jt).

IKT valdkonna arendamiseks Eesti koolides on loodud mitmeid tugikeskusi (2012. a Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus (HITSA), 2013. a Tallinna Ülikooli Haridusinnovatsioonikeskus, 2014. a Tartu Ülikooli Haridusuuenduskeskus), mille kaudu toetatakse koolidesse IKT vahendite soetamist, õpetamist toetavate digitaalsete õppematerjalide väljatöötamist ning õpetajate täienduskoolitust. Haridustehnoloogiliste pädevuste omandamiseks ja IKT vahendite efektiivseks rakendamiseks õppetöös pakub koolitusvõimalusi ka Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž, mis on Haapsalu õpetajatele väga hea kodulähedane võimalus täienduskoolituses ning ümberõppe programmides osalemiseks.

II Eesti elukestva õppe strateegia 2012-2020 käsitab õppijatena kõiki – nii lapsi, noori kui ka täiskasvanuid. Peale haridusstrateegia väljakutsete on elukestva õppe strateegilised eesmärgid ka elukestva õppe võimaluste ja töömaailma vajaduste vastavusse viimine, elukestvaks õppeks võrdsete võimaluste loomine ning õppes osalemise kasv. Kutse- ja kõrghariduse tasemel pakutav erialaõpe ning tööturul olijatele ja nõrgema konkurentsivõimega inimestele pakutav täiend- ja ümberõpe loob võimalusi erialase kvalifikatsiooniga inimeste arvu kasvuks ja elanike haridustaseme tõusuks piirkonnas. Mitmes vanuses õppijate õpivalikuid suunatakse eelkõige süsteemse ja sihipärase teavitus- ja nõustamistegevuse kaudu, millesse on kaasatud kõik elukestvast õppest huvitatud osapooled: KOV, Töötukassa, koolitusasutused jt.

Eespool kirjeldatud prioriteetsete tegevussuundade teostumist toetab Haapsalu terviklik haridusmudel, mis sisaldab üld-, kutse-, kõrg-, huvi- ja täiskasvanute täiendusharidust ning millele saab igas vanuses õppijatele nende vajadustest ja võimetest lähtuva õppe pakumiseks rajada eri koostöövorme.

Nende väljakutsete puhul on strateegiates välja pakutud hulk meetmeid, mis on vaja kasutusele võtta ka Haapsalu linna hariduskorralduses ja linna koolides.

III Koolihoonete renoveerimine ja koolivõrgu optimeerimine

Praeguste sünniarvude põhjal on 2020. aastal Haapsalus põhikooliealisi lapsi 1038. Kui lisada Haapsalus sündinud lastele ümberkaudsete valdade laste sünniarv, võib eeldada, et lähema 20 aasta jooksul (aastani 2035) püsib Haapsalus kooliealiste laste arv stabiilne, u 1000 õpilast. Haapsalule on iseloomulik, et pidevalt väheneb vene õppekeelega Haapsalu Nikolai kooli õpilaste arv.

Kõik praegused Haapsalu põhikoolide hooned on amortiseerunud. Esmane ülesanne on põhikoolide hooned renoveerida nii, et need toetaks õpilaste vajadusi, vastaks nüüdisaja tehnilistele ja tehnoloogilistele võimalustele. 2014. a märtsi seisuga on Haapsalu linna eestikeelse õppega põhikoolides tungivalt renoveerimist vajavat pinda kokku 9660 m², mis teeb 10,8 m² ühe õpilase kohta. Nikolai koolis on iga õpilase kohta u 37 m² pinda.

Kuna Nikolai kooli õpilaste arv iga aastaga väheneb, on praegune hooneosa kooli tarbeks ebamõistlikult suur. Haridusministeerium ei pea võimalikuks nii suure hoone renoveerimist nii vähese arvuga õpilastele. Omavalitsus peab samuti arvestama, et ta peab olema suuteline tagama kõigi põhikoolide ülalpidamise ning koolikeskkonna vastavuse nüüdisaja tehnilistele ja tehnoloogilistele nõudmistele. Lahendus on Haapsalu Põhikooli hoonekompleksi renoveerimisel luua Haapsalu Põhikooli juurde venekeelse põhihariduse omandamiseks venekeelne osakond.

Koolivõrgu renoveerimise ja optimeerimise planeeritavad tegevused

- Haapsalu Linna Algkooli hoone renoveeritakse ning kool jätkab senise I ja II astme põhikoolina (1.-6. kl).
- Haapsalu Põhikooli hoone renoveeritakse ja kool jätkab senise I, II ja III astme põhikoolina (1.-9. kl).
- Haapsalu Nikolai Kool reorganiseeritakse Haapsalu Põhikooli vene õppekeelelega osakonnaks.
- Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium reorganiseeritakse: põhiharidust omandavad mittetatsionaarsed õpilased arvatakse Haapsalu Põhikooli õpilaste hulka ja neil võimaldatakse omandada põhiharidus vastavalt iga õpilasega individuaalsele kokkuleppele; alustatakse Haridus- ja Teadusministeeriumiga läbirääkimisi, võimaldamaks mittetatsionaarse gümnaasiumihariduse omandamist Läänemaa Ühisgümnaasiumi juures.

Renoveerimise ja optimeerimise planeeritav tulemus: Haapsalu linnas on 2 munitsipaalpõhikooli – Haapsalu Linna Algkool ja Haapsalu Põhikool –, mis on

renoveeritud, nüüdisaegse õpikeskkonnaga õppijate isiksuslikke erinevusi ning andekustüüpe arvestavad ja väärtustavad õppeasutused.

Tegevused

1. Munitsipaallasteaiad

- 1.1. Lasteaiahoonete nüüdisajastamine.
- 1.2. Lasteaedade õuealade rekonstrueerimine.
- 1.3. Mitmekesiste õppimistingimuste loomise (õueõpe, praktiline tegevus jms) toetamine.
- 1.4. Lasteaiajuhtide ja -õpetajate koolitamine.
- 1.5. E-lasteaia käivitamine.
- 1.6. Lasteaia- ja algklasside õpetajate omavahelise koostöö toetamine.
- 1.7. Erialaspetsialistide kaasamine lähtuvalt lasteaedade vajadustest.
- 1.8. Tervislikke eluviise, teadust, kultuuri ja sporti propageerivate projektide elluviimise toetamine.
- 1.9. Lasteaiajuhtide ja õpetajate tunnustamine.
- 1.10. Lasteaedade personalikoosseisude optimeerimine, mille tulemusena paranevad palgatingimused.
- 1.11. Lasteaiajuhtidele ja -õpetajatele supervisiooni võimaluste loomine tööstressi leevendamiseks.

2. Munitsipaalkoolid

2.1. Munitsipaalkoolivõrgu optimeerimine

- 2.1.1. Haapsalu Nikolai Kooli reorganiseerimine Haapsalu Põhikooli vene õppekeelega osakonnaks.
- 2.1.2. Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasiumi põhikooli osa liitmine Haapsalu Põhikooliga.
- 2.1.3. Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasiumi gümnaasiumi osa liitmine Läänemaa Gümnaasiumiga.

2.2. Koolihoonete renoveerimine

- 2.2.1. Haapsalu Linna Algkooli renoveerimine.

2.2.2. Haapsalu Põhikooli renoveerimine.

2.2.3. Kooliõuede ja -tegevusväljakute renoveerimine ja nüüdisajastamine.

2.3. Õpikeskkondade mitmekesistamine koos IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) kasutuselevõtuga ainetundides

2.3.1. Kooliklasside varustamine IKT-seadmete ja metoodikatega.

2.3.2. Koolide kindlustamine haridustehnoloogidega.

2.3.3. Koolijuhtide ja õpetajate IKT-koolituste võimaldamine.

2.3.4. Eri õpivõimaluste loomine (õueõpe, praktiline tegevus jms).

2.3.5. Üldhariduse ja huvihariduse koostöö suurendamine (õppekavade ühildamine).

2.3.6. Ülelinnaliste õpilasprojektide ja -ürituste organiseerimine ja elluviimine.

2.3.7. Haapsalu haridusruumi sisene eri tasandi haridusasutuste koostöö.

2.4. Tugisüsteemid õpilastele ja õpetajatele

2.4.1. Lasteaia ja algklasside õpetajate omavahelise koostöö toetamine.

2.4.2. Kaasava õpikeskkonna kujundamise toetamine.

2.4.3. Õppetööd toetavate erialaspetsialistide palkamine lähtuvalt koolide vajadustest.

2.4.6. Tugiõpilaste võrgustiku loomise toetamine.

2.4.7. Toimiva abi- ja asendusõpetajate süsteemi kindlustamine.

2.4.8. Õpetajatele ja koolijuhtidele supervisiooni võimaluste loomine tööstressi leevendamiseks.

2.4.9. Koolijuhtide ja õpetajate tunnustamine.

2.5. Koostöö

2.5.1. Karjääriõppe vormide mitmekesistamine ja elluviimine linna koolides ja lasteaedades.

2.5.2. Eelkutseõppe ja kutsealase eelkoolituse

korraldamine üldhariduskoolide õpilastele.

2.5.3. Praktiliste oskuste õpetamine erivajadusega õpilastele.

2.5.4. Õppeprogrammide ellukutsumine andekatele ja eri huvidega õpilastele Haapsalu kolledži ja Haapsalu Kutsehariduskeskuse juures.

2.5.5. Ühiste koostööprojektide algatamine õpilaste võimetekohaseks arendamiseks ja koolist väljalangemise ennetamiseks.

3. Elukestev õpe

3.1. Koostööprojektides osalemine linna eri liiki õppeasutuste ja strateegiliste partnerite vahel (ettevõtjad, Töötukassa, Rajaleidja jne) täiskasvanute täiendus- ja ümberõppe edendamisel.

Valdkond: huviharidus

Olukorra kirjeldus

Huvihariduse valdkonnas lähtutakse huvikooliseadusest, noorsootööseadusest ja teistest selle valdkonna Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu õigusaktidest.

Huvihariduse eesmärk on luua võimalusi isiksuse mitmekülgseks arenguks ja toetada noore kujunemist hästi toimetulevaks ühiskonnaliikmeks. Huviharidust reguleerib huvikoolide seadus. Huviharidusstandardi kehtestab haridus- ja teadusminister määrusega. Huviharidusstandard kehtestab huviharidust andva õppe ühtsed nõuded, määrates kindlaks õppe eesmärgid ja ülesanded, õppekorralduse alused, õppekavale esitatavad nõuded ning õppekava registreerimise.

Huviharidusasutused

Huvihariduse võimaldamiseks on Haapsalus järgmised munitsipaalasutused: Läänemaa Spordikool, Haapsalu Noorte Huvikeskus, Haapsalu Muusikakool, Haapsalu Kunstikool. Samuti tegutsevad huviringid ja -klubid Haapsalu Kultuurikeskuses ja munitsipaalkoolides. On ka mitmeid MTÜ-sid ja üks SA, kelle tegevust linn toetab. Haapsalu Kultuurikeskuse ja koolide juures tegutsevad mitmed huviringid ja noorte kultuurikollektiivid. Nt laulustuudio DO-RE-MI, tantsukool T-Stuudio. Eraldi tuleb esile tuua MTÜ Bõliina ja MTÜ Eesti-Vene Rahvakultuurikeskus Beringja, kes korraldavad noortele venekeelset huvitegevust.

Läänemaa Spordikoolis on võimalus tegutseda järgmistel spordialadel (sulgudes treenerite arv / õpilaste arv seisuga 01.04.2014): kergejõustik (2/66), laskmine (2/55), vehklemine (4/47), korvpall (2/16), ujumine 2/49), jalgpall (2/52), lauatennis (1/13).

Haapsalu linna toetusel tegutsevad ka: MTÜ Haapsalu Tennisekool (2 treenerit / 89 õpilast), MTÜ Haapsalu Purjespordikool (1 treener / 12 õpilast) ja mittetulundusühinguna registreeritud spordiklubid, kes korraldavad ka noortesporti tegevust. Läänemaa Spordikool, MTÜ Haapsalu Tennisekool ja enamik spordiklubisid kasutavad OÜ Haapsalu Spordibaaside spordibaase. Oma baas puudub MTÜ Haapsalu Purjespordikoolil. Purjespordikool kasutab baasina Veskiviigi erasadamat. Kavas on purjespordikooli baas luua Bürgermeistri holmi Suure viigi poolsele küljele, kuhu on planeeritud rajada väikelaevade sadam.

Haapsalu Noorte Huvikeskus (Wiedemanni 4) pakub noortele õppekava alusel huviharidust, korraldab avatud noorsootööd, info edastamist ja nõustamist. Haapsalu Noorte Huvikeskuses on kaks suunda: 1) huviharidus; 2) avatud

noorsootöö. Huvihariduse andmine huvikeskuses põhineb kinnitatud õppekavade alusel järgmistes valdkondades: sport; tehnika; loodus; muusika ja kunst; üldkultuur. Noorel on võimalus valida 10 õppekava alusel toimiva huviringi vahel.

Avatud noorsootöö toimib avatud noortekeskuse põhimõttel, mida on võimalik külastada kõikidel noortel. Avatud noortekeskuse tegevus lähtub avatud noorsootöö põhimõtetest, millega toetatakse noorte omaalgatusi ja arendatakse noorte koostööoskusi. 2011. aastast kuulub huvikeskuse alla ka aadressil Kastani 7 asuv Avatud Noortekeskus.

2011. a loodi Haapsalu linnavolikogu juurde Haapsalu noortevolikogu. Noortevolikogu eesmärk on kaitsta ja esindada noorte huvisid linnas, rääkida kaasa linna noorsootöö korralduslikes küsimustes, julgustada noorte kodanikualgatusi ning kaasata noori linnaelu korraldamist puudutavasse otsustusprotsessidesse. Noortevolikogus on 11 liiget. Volikokku saavad kandideerida Haapsalu linna territooriumil elavad või Haapsalu koolides õppivad noored vanuses 14–26 aastat. Noortevolikogu koosolekud ja istungid toimuvad enamasti Haapsalu Noorte Huvikeskuse ruumides.

Peale huviringide ja noorsootöö tegevuse viiakse ellu ka regulaarseid koostööprojekte. Huvikeskuses töötab 5. detsembri 2013 seisuga 18 töötajat, sh 9 pedagoogi ja 5 noorsootöötajat. Haapsalu Noorte Huvikeskuse 3-korruselise hoone ruumide arvestuslik pindala on 909,2 m². Hoonet on seestpoolt regulaarselt nüüdisajastatud, küll aga on amortiseerunud välisfassaad ja küttesüsteem.

Haapsalu Kunstikoolis (Karja 6) on kunstihariduse andmine astmeline: 1) eelkool – 6–8aastaste kunstiring (1–3 aastat), 9–11aastaste ettevalmistusklass; 2) põhikool – noorema astme I–II kursus (2 aastat), vanem aste, III–IV kursus (2 aastat). Alates 14 aastast saab õppida osalise õppeajaga, samuti korraldatakse täiskasvanute huvikoolitust. Koolis on 6 õpetajat ja 115 õpilast, sh 34 täiskasvanut. Koolil on galeriiruumid, kus korraldatakse aasta ringi näitusi.

Kool asub eramajas, kus linnal on korteriomand, mis on kunstikooli käsutuses. Õpperuumide pindala on kokku 214 m², mis teeb õpilase kohta 1,9 m². Koolil on väga suur ruuminappus, kuid kuna tegemist on erahoonega, siis praeguses kohas ruume laiendada ei saa. Ruumipuuduse leevendamiseks tuleb kogu kunstikool ümber kolida teise asukohta.

Haapsalu Muusikakoolis (Kastani 7) õpetatakse klaveri, süntesaatori, keelpilli, klassikalise kitarr, löökpilli, puhkpilli, akordioni ja pärimusmuusika eriala. Koolis tegutsevad kammerorkester, teatriklass ja rahvapilliorkester. Koolis on 29 õpetajat ja 177 õpilast. Kool asub sotsiaalmaja ühes tiivas. Muusikaõppes on oluline individuaalne ja rühmatöö, samuti ruumide helikindlus. Praegused ruumid ei ole kohased muusikaõppeks, samuti on ruumikitsikus. Klassiruumide arvestuses on iga lapse kohta 2,7 m². Vaja oleks suurendada individuaal- ja

rühmatöö võimalusi ning helikindlust. Kuna sotsiaalmajas muusikakooli laiendada pole võimalik, on vaja leida koolile muu asukoht.

SA Innovatsioonikeskus INNOKAS loodi eraalgatusel ja registreeriti 07.01.2014. Eesmärk on noorte ettevõtlikkuse arendamine, noortele mõeldud ettevõtlus- ja IT-tegevuse korraldamine, koordineerimine ja innovatsiooniliste tehnoloogiate kaudu edendada koostööd eri valdkondade vahel. Missioon on olla uuema tehnoloogia kasutuselevõtu ja praktiliste lahenduste rakendamise ja leidmise tugikeskus. SA innovatsioonikeskusel INNOKAS on eelduseks olla IKT-teemalise huvihariduse eestvedaja ja arendaja Haapsalus.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et Haapsalus on mitmekesised võimalused eri huvialade harrastamiseks. Siiani on kõige nõrgemad teadus-, loodus-, tehnika- ja IKT-teemaline huviharidus. Seda tingib juhendajate ja tehnilise baasi puudus. Põhikoolide nüüdisajastamisel tekib tehniline baas eelnimetatud valdkondade huvihariduse arendamiseks. Teadus-, loodus-, tehnika- ja IKT-teemalise huvihariduse arendamiseks on vaja teha ka koostööd Haapsalu Kutsehariduskeskuse ja TLÜ Haapsalu Kolledžiga.

Huvihariduse võimaluste ja selle raames toimuvate ürituste hulk on suur. Probleemiks on huvialase info killustatus, samuti huviharidusasutuste veebilehtede värske jooksva info puudulikkus või isegi veebilehe puudumine.

Probleemiks on ürituste koordineerimine ja nendest informeerimine. Sageli toimuvad üritused ühel ja samal ajal või puudub nende toimumise kohta ühest kindlast kohast kättesaadav info. Kõik noored kasutavad aktiivselt veebikeskkonda ja seda keskkonda tuleb infoedastuseks ja koordineerimiseks läbimõeldumalt kasutada.

Tegevused

1.	Huviharidus
1.1.	Haapsalu Muusikakoolile nüüdisaegsete tegevusvõimaluste loomine.
1.2.	Haapsalu Kunstikoolile nüüdisaegsete tegevusvõimaluste loomine.
1.3.	Haapsalu Noorte Huvikeskuse hoone renoveerimine ja nüüdisajastamine.
1.4.	Läänemaa Spordikooli tegevuse toetamine.
1.5.	MTÜ Haapsalu Tennisekool tegevuse toetamine.
1.6.	MTÜ Haapsalu Purjespordikool tegevuse toetamine.
1.7.	Purjespordikooli baasi rajamine planeeritavasse

Bürgermeisteri holmi väikelaevade sadamasse.

- 1.8. Huvihariduse mitmekesistamise toetamine.
- 1.9. Teadus-, loodus-, tehnika- ja IKT-teemalise huvihariduse toetamine.
- 1.10. Huvihariduse ja üldhariduse koostöö suurendamise (õppekavade ühildamine) toetamine.
- 1.11. Huviharidusalane koostöö Haapsalu Kutsehariduskeskuse ja TLÜ Haapsalu Kolledžiga.
- 1.12. Huviharidusürituste korraldamise toetamine.

2. Noorsootöö

- 2.1. Mitteformaalsete noorteliikumiste ja noorte omaalgatuslike projektide toetamine.
- 2.2. Töö- ja puhkelaagrite korraldamise toetamine.
- 2.3. Koolide ja huvikoolide kaasamine laste suvise vaba aja sisustamisele.
- 2.4. Praeguste mänguväljakute, palliplatside ja ekstreemspordiväljakute parendamine ja uute loomine.
- 2.5. Nüüdisaegsete aktiivtegevusvõimaluste laiendamine õuealadele.

3. Koordineerimis- ja teavitustöö

- 3.1. Huvi- ja noorsootegevuse ühtse teavitussüsteemi loomine.
 - 3.2. Koolivaheaegade tegevuse ülelinnaline planeerimine, koordineerimine.
-

Strateegiline eesmärk 6

Haapsalu on turvaline ja tervist edendav linn, kus on tagatud kvaliteetne tervishoiuteenus ja toetav hoolekandeteenuste võrgustik.

Valdkond: sotsiaalteenus

Olukorra kirjeldus

Sotsiaalhoolekandlise abi tagamise põhimõtted on abi osutamisel lähtumine inimese vajadustest ja seisundist; koostöö tegemine inimesega, tema soovide arvestamine ning kaasamine inimese elu puudutavate otsuste tegemisse; teenuse kohandamine konkreetse inimese vajadustele (individaalsed teenuste osutamise plaanid); abiandmise meetmete eelistamine, mis toetavad inimese iseseisvat toimetulekut, töötamist ja õppimist ning vähendavad abivajadust pikemas perspektiivis; institutsiooni paigutamisele kodus elamise toetamise võimaluste eelistamine; hoolekandlise abi pakkumine võimalikult inimese kodu lähedal niivõrd, kui see on võimalik.

Eakad. Haapsalu linna elanike arvust moodustavad eakad 24,2%. Eakate osakaal elanike üldarvust kasvab, mis omakorda loob vajaduse eakatele mõeldud lisateenuste ning koolitatud teenuse osutajate järele.

Töötud. 2013. aasta lõpu seisuga oli Eesti Töötukassas Haapsalu elanikest töötuna arvel 248, mis moodustab 3,9% tööealistest elanikest. Registreeritud töötutest enim on pikaajalisi töötuid (94), eesti keele mitteoskajaid (44) ja vanemaealisi kui 55+ (41). Puudega inimesi oli 2013. a arvel 27 ja noori 23. Enim on töötutest põhiharidusega kutsehariduseta (24%) ja üldkeskharidusega isikuid (22%). Töötutest 42,5 % on naised ja 57,5% mehi. Otsitakse valdavalt lihttööd, mis ei vaja varasemat väljaõpet. Suurem osa vakantsetest töökohtadest eeldab ametioskust või valmisolekut ja võimet ümber õppida või on hooajalised. Lihttööde puhul saab määravaks madal töötasu, mis ei motiveeri töötut tööle asumale. Pakutavad töökohad ei taga oodatud elatustaseme tõusu pärast tööle asumist. Töötuse vähendamiseks ning kliendi tööeluks ettevalmistamiseks koostöös töötukassaga tugiteenused, abi ja toe kombineerimine ning sihtrühmapõhine lähenemine.

Pered. Toimetulekutoetuse saajatest enim on ühe täiskasvanuga peresid 84% ja/või töötuga peresid 74%. Lastega peresid on 25% ja pensionäridega peresid 19,5%.

Toimetuleku statistika jaanuar – mai 2014:

	Toetuste summa	Perede arv	sh töötuga peresid	sh pensio- näridega peresid	sh lastega peresid	sh ühe täiskasvanuga peresid
Jaanuar	17969,5 0	106	80	19	27	89
Veebruar	19379,4 4	114	78	29	27	94
Märts	18446,1 3	111	87	20	28	90
Aprill	17037,4 2	100	75	17	26	85
Mai	14266,9 4	97	73	18	22	84

Puudega inimesed. Puuetega inimesi on Haapsalus 820, sh puudega lapsi 86.

Haapsalu linna töövõimetuspensionäride ja puudega inimeste statistika aastal 2013

Aasta	0-15			16-62			63+			Kokku	Töövõimetus- pensionäre
	keskmine	raskus	sügev	keskmine	raskus	sügev	keskmine	raskus	sügev		
2013	15	53	18	99	170	38	100	266	61	820	601

Lastehoolekanne ja lastekaitse. Vanemliku hoolitsuseta ja abivajavaid lapsi aastal 2013 oli 90. Neist esimest korda arvele võetuid 34. Täisealiseks saamise tõttu võeti arvelt maha 5 ja asendushooldusele paigutati 1 laps. Lapsendatud ja eestkostja juures elavaid lapsi oli 12. Kohtuvaidlusi lahendati 25 lapse puhul (vanematelt isikuhooldusõiguse äravõtmine või piiramine, esialgse õiguskaitse rakendamine, vaidluse lahendamine lapse hooldusõiguse üle). Kohaliku omavalitsuse osalusel menetletud kohtuväliseid menetlusi oli 45 (koolikohustuse mittetäitmine 16, alaealiste komisjoni mõjutusvahendi kohaldamine 31, muud probleemid 40). Lastekaitse peamised juhtumid: politsei poolt saadetud taotlused perekonna iseloomustuste väljastamiseks, koolikohustuse mittetäitmine, lapse hooldusõiguse küsimused, reageerimine anonüümsetele vihjetele abivajavate laste kohta, alaealiste õigusrikkujatega tegelemine, regulaarne tegelemine peredega, kes vajavad tuge ja nõustamist väljastpoolt, samuti nendele peredele tugiisikute leidmine ja pidev kolme poole koostöö (KOV, lastega pere ja tugiisik), toimetulekuraskustega lastega pere nõustamine ja abistamine.

Teenuste arendamise põhimõtted

- Teenuste arendamisel tuleb arvestada juurdepääsetavuse, taskukohasuse, isikukesksuse, kättesaadavuse, kõikehõlmavuse, järjepidevuse ja tulemusele orienteeritusega.
- Teenusevajajatel peab olema võimalus liikuda sujuvalt teenuselt teenusele.

- Teenuste välja- ja edasiarendamisel kaasata enam hoolekandes tegutsevaid vabaühendusi.
- Pikaajaliste töötute ja erivajadustega inimeste tööturule juurdepääsu tagamine koostöös Töötukassaga ja hoolekandeteenuste toel. Töötute ettevalmistamine, aktiveerimine tööturule sisenemiseks.
- Omavalitsustevaheline koostöö.
- Kvaliteetse teenuse pakkumine eeldab koolitatud töötajaid, valdkondadevahelist koostööd ja vajalikku töökeskkonda.

Sotsiaalhoolekande võrgustik

Haapsalu Linnavalitsuse sotsiaalosakond määrab ja maksab riiklikke ja kohalikke sotsiaaltoetusi, korraldab alaealiste ja täisealiste piiratud teovõimega isikute eestkostet, aitab kaasa sotsiaalsete ja meditsiiniliste erivajadustega isikute arengule ja ühiskonnas kohanemisele ning korraldab laste hoolekannet ja lastekaitset ning sotsiaalteenuste ja muu abi osutamist.

Haapsalu Linnavalitsuse sotsiaalkomisjon menetleb isikute avaldusi ja määrab riiklikke toimetulekutoetusi; linna eelarvest tasutavaid sotsiaaltoetusi, sotsiaalteenuseid, võimalust taotleda sotsiaalelamispinda; menetleb võimalusi hoolekandeprobleeme lahendada ja muid abivõimalusi.

Sotsiaalhoolekandeteenuseid osutavad Haapsalu linna hallatav asutus Haapsalu Sotsiaalmaja, SA Haapsalu Hoolekandekeskus, SA Läänemaa Haigla ja mittetulundusühingud Läänemaa Naiste Tugikeskus, Läänemaa Kriisiabikeskus, Sotsiaalhoole Ühing.

Haapsalu Sotsiaalmaja (Kastani 7) on Haapsalu linna hallatav asutus, mille tegevuse eesmärk on Haapsalu linna elanikele toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks sotsiaalteenuste osutamine. Sotsiaalmaja tegevuse ülesanded on sotsiaalnõustamine; eakatele ja puuetega isikutele sotsiaalteenuste, sh kodu- ja tugiteenuste osutamine ja erihoolekandeteenuste osutamine (igapäevaelu toetamine, toetatud töö); päevakeskuse töö korraldamine mitmesuguste toimingute ja tegevuste kaudu: eakatele ja puuetega inimestele võimaluste loomine suhtlemiseks ja huvialategevuseks, eakate ja puuetega inimeste kaasamine; ajutine majutamine ja toetamine kriisisituatsioonis või elukoha kaotanud täiskasvanutele; sotsiaaltransporditeenuse osutamine, toimetulekuraskustes inimeste toitlustamise korraldamine (supiköök), sh eakatele ja puuetega supiringiteenuse osutamine. Sotsiaalmaja teeb koostööd ühiskondlike rühmitustega, kelle põhikirjalised eesmärgid on suunatud riskirühmade toimetuleku parandamisele.

SA Haapsalu Hoolekandekeskus (Kastani 9) osutab asenduskoduteenust orbudele ja vanemliku hoolitsuseta jäänud lastele; ajutist asenduskoduteenust raske ja sügava puudega lastele; toetatud elamise ja ööpäevaringset erihooldusteenust

psüühikahäiretega täisealistele noortele; lapsehoiuteenust raske ja sügava puudega lastele; varjupaigateenust ohtu sattunud või ajutiselt vanemliku hoolitsuseta jäänud lastele; ajutist hoolekandeteenust.

Täiskasvanute Varjupaik (Tulbi põik 3) on hoolekandeaustus, mis annab ajutist peavarju ja osutab abi eluasemeta ja elatisvahenditeta isikutele. Teenust osutab hankelepingu alusel MTÜ Sotsiaalhoole Ühing.

Läänemaa Kriisiabikeskus (Kastani 7) tegeleb psühholoogilise, juriidilise jm kriisiabi nõustamisega, pakub teraapiaid ja koolitusi ning Läänemaa Usaldustelefoni teenust.

Eesti Punase Risti Läänemaa Selts (Jaama 8a-29) on osa ülemaailmsest abistamisliikumise organisatsioonist Rahvusvaheline Punane Rist ja Punase Poolkuu Liikumine, mis tegeleb vabatahtliku abistamisega eesmärgil kaitsta elu, tervist ja lugupidamist inimese vastu.

Samaaria Eesti Misjoni Haapsalu turvakodu (Aida 3) põhitegevus on aidata ühiskonnast tõrjutud inimesi tagasi tavapärase elu juurde. Peamised abisaajad on alkohoolikud, vanglast vabanenud ja kodutud. Pakutakse nendele inimestele eluaset, toitlustamist, riideid ja muud esmavajalikku ning vaimset tuge. Seejäre aidatakse vabaneda sõltuvusest, õpetatakse iseseisvat toimetulekut ja toetatakse pöördumist tavaellu.

MTÜ Läänemaa Psühhosotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus (Raudtee 13) osutab teenuseid Läänemaal ja Haapsalu linnas elavate vaimupuudega ja kroonilise psühhiaatrilise diagnoosiga inimestele ning nende perekonnaliikmetele. Keskus tegeleb psüühikahäiretega isikute ja nende pereliikmete nõustamise, toetamise ja koolitamisega, aga ka informatsiooni vahendamisega.

Haapsalu Naiste Varjupaik, mis avati 2014. a aprillis (aadress salastatud), pakub ajutist varjupaigateenust ning psühholoogilist ja juriidilist nõustamist vaimse ja füüsilise vägivalla all kannatavatele naistele ja lastele. Varjupaiga teenust osutab MTÜ Läänemaa Naiste Tugikeskus.

MTÜ Läänemaa Abikassa, mis asutati 2009. a, tegevuse eesmärk on abistada majanduslikesse raskustesse sattunud üksikisikuid ja perekondi puuduse või kitsikuse korral, samuti toetada isikuid või perekondi nende enesetäiendamisel isikliku või perekondliku toimetuleku suurendamiseks. Abikassa kogub püsiannetusi või ühekordseid annetusi füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt. Abiandmise otsustab nõukogu.

Vabaühendused. Sotsiaälvõrgustiku olulise osa moodustavad sotsiaalvaldkonnaga seotud vabaühendused, millest paljud kasutavad tegevuste elluviimiseks tasuta ruume Haapsalu Sotsiaalmajas. Haapsalu linn teeb pikaajaliselt koostööd Läänemaa Puuetega Inimeste Koja, Läänemaa Invaühingu, Läänemaa Invaspordiklubi, Läänemaa Vaegkuuljate, Läänemaa Kurtide, Läänemaa

Nägemisvaegurite, Läänemaa Puuetega Laste Vanemate, Läänemaa Lasterikaste Perede Liidu ja Läänemaa Pensionäride Ühinguga.

Kogudused. Haapsalus on 9 eri konfessiooni kogudust: Eesti Evangeelse Luteri Kiriku Haapsalu Püha Johannese kogudus (Kooli 6); Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku Haapsalu Maria-Magdaleena kogudus (Linda 2); Eesti Metodisti Kiriku Haapsalu metodisti kogudus (Endla 6); Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Haapsalu baptistikogudus (Metsa 24); Seitsmenda Päeva Adventistide Koguduse AKEL Haapsalu kogudus (Endla 4); Eesti Evangeelsete ja Vabakoguduste Liidu Haapsalu kogudus (Raudtee 12); Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Haapsalu Püha Neeva Aleksandri kogudus (Surnuaia 16); Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Haapsalu kogudus (Raudtee 12); Jehoova tunnistajad (Metsa 34).

Enamiku koguduste tegevuseks on muu hulgas hingehoid ja diakooniatöö. Diakooniatööd teevad koguduste vabatahtlikud. Koguduste tehtav hingeabi- ja diakooniatöö, sotsiaälvõrgustikud, vabatahtlike võrgustikud jm vabatahtlik sotsiaaltegevus on suur ressurss, mida tuleb rohkem integreerida Haapsalu linna sotsiaälvõrgustikku. Haapsalu linna ja koguduste koostöö sotsiaalvaldkonnas on seni olnud nõrk.

Toetused

Sotsiaaltoetused, mis makstakse kohaliku omavalitsuse kaudu, jagunevad kaheks: sissetulekust sõltumatud ja sissetulekust sõltuvad toetused.

Sissetulekust sõltumatud sotsiaaltoetused, mida maksab Haapsalu linn:

- lapse sünnitoetus;
- esimest korda kooli mineva lapse toetus (nn ranitsatoetus);
- toetus raske või sügava puudega lastele ja nende peredele osutatud sotsiaal- ning tervishoiuteenuste eest tasumiseks;
- matusetoetus.

2013. a maksti sünnitoetust 83 lapsele, esimest korda kooli mineva lapse toetust 104 lapsele, tasuta bussisõidu teenust sai kasutada 2368 pensionäri.

Sissetulekust sõltuvad sotsiaaltoetused võib jagada igakuulisteks ja ühekordseteks toetusteks.

Igakuised toetused:

- toimetulekutoetus (riiklik);
- vajaduspõhine peretoetus (riiklik);

- hooldajatoetus keskmise, raske või sügava puudega lapse vanemale (riiklik).

Ühekordsed toetused:

- toetused peredele, eakatele ja puudega inimestele.

2013. a rahuldas Haapsalu Linnavalitsuse sotsiaalkomisjon 490 ühekordse toetuse taotlust. Toetusi määrati linna vähekindlustatud peredele soodusravimite ja prillide ostmiseks, haigla ravipäevade maksumuse kompenseerimiseks, kütte, toidu ja riiete muretsemiseks, abi- ja hooldusvahendite muretsemiseks, leinalaagrite kulude katmiseks, kooli- ja lasteaiatoidu kulude hüvitamiseks, transpordikulude hüvitamiseks jne.

Teenused

Linn osutab hooldus-, eluaseme- või rehabilitatsiooniteenuseid. Sotsiaalteenused võivad olla sissetulekust sõltuvalt tasulised või tasuta. Sotsiaalteenuste võimaldamisel võetakse aluseks isiku toimetulekuvõime ning sellest tulenevalt kõrvalabi vajaduse ulatus.

- 1) nõustamisteenused: sotsiaalnõustamine; psühholoogiline nõustamine; õigusabialane nõustamine; võlanõustamine; kogemusnõustamine; perenõustamine;
- 2) eluasemeteenused: sotsiaalkorteri üürimine; varjupaigateenus; eluaseme kohandamine vastavalt puudele;
- 3) kodu- ja hooldusteenused;
- 4) erihoolekandeteenused: igapäevaelu toetamine; toetatud töö; toetatud elamine;
- 5) sotsiaaltransporditeenus;
- 6) isikliku abistaja teenus;
- 7) tugiisikuteenus.

Lastekaitse ja laste hoolekande teenused

Laste ja lastega perede toetamiseks on linnavalitsuses tööl lastekaitse ja -hoolekande valdkonna töötajad ja linna haridusasutustes asjaomased tugispetsialistid koolipsühholoogid, koolisotsiaaltöötajad. Parima lahenduse leidmiseks lapse probleemidele tehakse juhtumipõhist võrgustikutööd lapse ja pere sotsiaal- ja ametnikevõrgustikuga. Lapsele ja perele võimaldatakse psühholoogi, võlanõustaja, juriidilise nõustaja, varjupaiga teenust jm esmaseid kriisilahendusmeetmeid.

Kriisipere puhul on vajalik süsteemne pikaajaline kompleksne tugiprogramm, mis hõlmaks vajadusel lastepsühholoogi, lastepsühhiaatri, pereteraapia, peretugiisiku jm pikaajalisi tugiteenuseid. Praegu on vajalike teenuste kättesaadavus piiratud või puudulik.

Varjupaigategenus

Varjupaigategenuse eesmärk on tagada kõige esmasem abi ja turvaline keskkond neile, kes vajavad kaitset, mõistmist, tuge ning asjatundlikku nõuannet, olles kogenud füüsilist, vaimset, seksuaalset või majanduslikku vägivalda, hülgamist või hooletusse jätmist.

Teenuse sihtrühm:

- Laps, kellel ei ole võimalik mingil põhjusel kodus olla, lapse elukoht ja vanemad on väljaselgitamisel; laps on eraldatud perekonnast ja kodust ning toimuvad lapse asendushoolduse ettevalmistused; laps vajab abi hooletusse jätmise tõttu.
- Naistevastase ning perevägivalla ohvrid.

Asenduskoduteenus lastele ja peredele

Asenduskodu eesmärk on rahuldada lapse põhivajadusi, luua talle turvaline ja arenguks soodne elukeskkond ning valmistada laps ette võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanuna. Asenduskodus võib elada laps, kelle vanemad ei ole võimelised tema eest hoolt kandma, sest vanemad on surnud, tagaotsitavaks kuulutatud või teadmata kadunud; vanematele on nende piiratud teovõime tõttu määratud eestkostja; vanema isikuhooldusõigus on piiratud või täiesti ära võetud; vanemad on eelvangistuses või kannavad karistust vanglas. Samuti on asenduskoduteenusele õigustatud laps, kelle asjus on kohtulahend lapse vanematest eraldamise kohta. Laps võib asenduskodus elada kuni 18aastaseks saamiseni või kuni lõpetab päevases õppevormis õpingud, mida on alustanud enne 18aastaseks saamist.

Haapsalu linnas olevad turvakodu- ja asenduskoduteenuse võimalused

- Turvakoduteenust peredele ja lastele pakub Haapsalu Sotsiaalmaja (Kastani 7).
- Ajutist varjupaigategenust vaimse ja füüsilise vägivalla all kannatavatele naistele ja peredele pakub Haapsalu Naiste Varjupaik (aadress salastatud).
- Turvakodu- ja asenduskoduteenust kuni 18aastastele pakub SA Haapsalu Hoolekandekeskus (Kastani 9).
- Asenduskodu teenust ostetakse sisse vajadusel ka mujalt.

Tugiisikuteenus

- puudega lapsele;
- toimetulekuraskustes peredele.

Tugiisikuteenuse rakendusvaldkonnad: eestkoste seadmise korraldamine; lapse perekonnas hooldamine; lapsesse puutuvate vaidluste lahendamine; lapse nõustamine; perekeskne aitamistöö; suhtluse korraldamine lahus elavate

vanematega; teismeliste rasedate ja emade nõustamine; vanemliku hoolitsuseta laste huvide kaitsmine; koolikohustuse mittetäitmine ja alaealiste õigusrikkumised.

Probleem puuetega inimeste ja/või sotsiaalselt hädas olevate inimeste (laste) nõustamisel on vene keelt kõnelevate teenusepakkujate vähesus. Majanduslikes raskustes oleval perel on keeruline taotleda teenust kodukohast kaugemal (nt Tallinnas või Pärnus).

Probleemiks on ka väikeklasside ja muude lapse erivajadust toetavate õppe- ja kasvatusvormide vähesus. Tulemuslikuma lastekaitse saavutamiseks on vajadus sekkuda ennetavalt ja tõenduspõhiselt. Lastehoolekandes on vajalik suurem tähelepanu kaasamisele ja koostööle ning usaldusliku suhte loomisele ja dialoogile eri võrgustiku liikmete vahel.

Laste ja perede toimetuleku edendamiseks on vajalik lapse heaolu terviklik hindamine, mis on aluseks efektiivsele sekkumisele, muutuste planeerimisele ja toetamisele ja toetub lapse arengu vajadustele, vanemlikele võimetele/oskustele ning perekondlikele ja keskkondlikele teguritele.

Parema laste heaolu tagamiseks on vajalik vanemluse toetamine, ennetavad tegevused laste ja vanemate sotsiaalse ja emotsionaalse pädevuse tõstmiseks, perekeskonna säilimist toetavad tugiteenused, lastekaitse töö tõhustamine, lapsehoiu ja puudega laste hoiu ja tugiteenuste arendamine vanemate hoolduskoormuse ning tööturul osalemise vähendamiseks. Perest eraldatud lapsele võimalikult perekonnalaadse eluviisi võimaldamine, hooldusperede toetamine.

Teenused puudega inimestele

Puue on puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduses sõnastatud järgmiselt: puue on inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koostoimes erinevate suhtumuslike ja keskkondlike takistustega tõkestab ühiskonnaelus osalemist teistega võrdsetel alustel. Puuetega inimeste sotsiaalhoolekandes ja sotsiaalkindlustuses on oluline roll täita nii riigil kui ka kohalikel omavalitsustel. Puudega täiskasvanud isikuid on Haapsalu linnas seisuga 01.01.2014 kokku 656, sh puudega lapsi 64.

Haapsalu linn võimaldab puudega inimestele:

- lapsehoiuteenust raske või sügava puudega lapsele;
- hooldajatoetust puudega lapse hooldajale;
- puudega lastele tasuta ujumist Haapsalu Veekeskuses;
- isikliku abistaja teenust;
- koduteenust;

- korterite ja trepikodade ümberkohandamist vastavalt vajadusele;
- invatransporti tööpäevadel;
- tasuta ühistransporti Haapsalus;
- supi kojuviimise teenust ja toiduabi;
- puudega inimeste huvitegevust Haapsalu Sotsiaalmajas;
- tegevustoetust puudega inimeste vabaühendustele ja nende tegutsemisvõimalusi Haapsalu Sotsiaalmajas;
- igapäevaelu toetamist;
- toetatud tööd.

Haapsalus on keskmisest paremad võimalused puudega laste kasvatamiseks, sest siin tegutseb Haapsalu Tõruse lasteaia erivajadustega laste rühm, üldhariduskool Haapsalu Viigi kool hariduslike ja füüsiliste erivajadusega õpilastele, SA Haapsalu Hoolekandekeskus, mis pakub hoiuteenust raske ja sügava puudega lastele. Rehabilitatsiooniplaani kohaselt on võimalik tiptasemel rehabilitatsiooniteenust saada SA Haapsalu Neuroloogilises Rehabilitatsioonikeskuses.

Puuetega inimeste hooldamisega tegelevad isiku lähedased, s.o omastehooldajad, või kasutatakse koduteenuseid (piiratud maht) ja riigi rahastatavaid erihoolekandeteenuseid. Puuduvad andmed, kui palju on tööga hõivamata isikuid seoses hoolduskoormusega. Täiskasvanud puudega inimese omaste hooldajatel puudub võimalus hoolduspuhkuseks.

Puuetega inimeste iseseisvat toimetulekut ja ühiskonna elus osalemist takistavad elukeskkonnast tulenevad tõkked (raskesti juurdepääsetavad hooned, takistused liikumisel, kohandamata õpi-, kodu- või töökeskkond), toetavate teenuste nappus, sh invatransport ja eluasemeteenused, suhtumused, info kättesaadavus.

Puudub kogukonnas elamise teenus, vajadusest vähem osutatakse toetatud töö teenust. Vajalik iseseisvust ja/või lähedaste hoolduskoormust vähendavate teenuste edasiarendamine.

Teenused eakatele

Eesmärk on eakate tegus vananemine ja iseseisva toimetuleku toetamine. Haapsalus on eakaid vanuses 63 ja vanemaid 2614 (seisuga 01.04.2014).

Haapsalu linn võimaldab eakatele:

- tasuta ühissõidukit;
- supiköögi teenust ja vajadusel supi kojutoomise teenust;
- koduhooldust;
- sotsiaaltransporti tööpäevadel;

- huvitegevust sotsiaalmajas;
- üldhooldekoduteenust.

Üldhooldekodu teenus eakatele

Sugulaste puudumisel toetab Haapsalu elanike hooldekodu teenuse eest tasumist linnavalitsus. 2013. a toetati 22 hooldekodu teenust vajanud isikut. Hooldekoduteenust ostetakse järgmistelt hooldekoduteenuse pakkujatelt: Oru Hooldekodu, Risti Hooldekodu, SA Hiiu Maakonna Hooldekeskus, Halinga Turvakodu MTÜ. 2012. a valmis De la Gardie mõisahoones SA Läänemaa Haigla hooldekodu. Hooldekodus on 8 ühekohalist ja 13 kahekohalist tuba. Koostöös Läänemaa Haigla, perearstide ja koduõdedega on tagatud kiire ja käepärane meditsiiniabi. Edaspidi on suund osta teenust sisse eelkõige SA Läänemaa Haigla hooldekodust, juhul kui seal on vabu kohti.

Üha enam Tallinna koonduv eriarstiabi jm asjaajamisvajadused on omasteta elavaile eakatele järjest suurem probleem. Sõit on kallid ja Tallinnas vajalikku sihtkohta jõuda sageli ületamatult keeruline. Seetõttu on eakatele väga oluline ambulatoorse eriarstiabi kättesaadavuse tagamine Haapsalus.

Eakate ja nende hooldajate elu muudaks Haapsalu linnas tunduvalt kergemaks ka liikumisvõimaluste üldine parandamine linnakeskkonnas: korrastatud kõnniteed, kõnniteedelt sõiduteele sujuvad liikumisvõimalused, õige kaldenurgaga kaldteed jt tingimused paremaks liikumiseks.

Vajalik on hooldus- ja tugiteenuste edasiarendamine, mis aitavad eakal toime tulla harjumuspärasel kodukeskkonnas ja vähendavad omaste hoolduskoormust: laiendada koduteenuste, päevahoiu ja intervallhoolduse kättesaadavust; eakate aktiveerimine ja toimetuleku toetamine; virtuaalteenuste rakendamine eakate igapäevaelu toimetuleku tagamiseks; kodukeskkonna kohandamine.

Teenuseid osutavad asutused

Haapsalu Sotsiaalmajas osutatakse praeguse seisuga järgmisi teenuseid (sulgudes teenuse kasutajate arv 31.12.2013. a seisuga):

- eakate ja puuetega inimestele supi kojuviimise teenus (67 teenuse kasutajat);
- invatransport tööpäevadel (50 teenuse kasutajat);
- toitlustamine (nn supiköök) (240 teenuse kasutajat);
- turvakoduteenus täiskasvanutele ja peredele (50 teenuse kasutajat);
- koduhooldus eakatele ja puuetega inimestele (121 teenuse kasutajat);
- eakate ja puuetega inimeste huvitegevus (päevakeskus) (220 teenuse kasutajat);

- igapäevaelu toetamine (tugiisiku teenus) (10 teenuse kasutajat);
- toetatud töö (tugiisiku teenus) (2 teenuse kasutajat).

Samuti pakutakse sotsiaalmaja ruumes sisse ostetud teenusena järgmisi teenuseid (sulgudes teenuste kasutajate arv 31.12.2013. a seisuga):

- võlanõustamine, teenust osutab FIE Sirje Rehkalt (100 teenuse kasutajat);
- esmatasandi juriidiline nõustamine eesti ja vene keeles, teenust osutab MTÜ Läänemaa Kriisiabikeskus (198 teenuse kasutajat);
- esmatasandi psühholoogiline nõustamine, teenust osutab MTÜ Läänemaa Kriisiabikeskus (404 teenuse kasutajat);
- laste ja noorte psühholoogiline nõustamine, teenust osutab MTÜ Läänemaa Laste- ja Noorte Nõustamiskeskus (759 teenuse kasutajat).

Haapsalu Sotsiaalmaja baasil teenuste hulka suurendatakse vastavalt tekkivale vajadusele ja võimalustele. Hoonet on järjepidevalt nüüdisajastatud, kuid erivajadustega inimestele tegutsemiseks paremate tingimuste loomiseks ja teenuste valiku laiendamiseks on vaja nüüdisajastamisprotsessi jätkata. Hädavajadus on võimalikult kiiresti välja vahetada amortiseerunud lift.

Probleemiks on invatranspordi pakkumine töövälisel ajal. Tuleb leida võimalusi puuetega inimestele invatranspordi kasutamise võimaluse tagamiseks ka töövälisel ajal.

Järjest teravam probleem on liikumisvõimetute või vähese liikumisvõimega inimeste transportimine kodunt invasõidukini, sest palju puudega ja üha enam eakaid inimesi elab korrusmajade ülemistel korrustel. Sotsiaaltöötajatel puudub abitööjõud inimeste tassimiseks ülakehast alla ja tagasi üles.

SA Haapsalu Hoolekandekeskuses (Kastani 9) osutatakse järgmisi teenuseid (kliendipõhiselt seisuga 31.12.2013):

- vanema avalduse alusel osutati asenduskoduteenust 3 raske ja sügava puudega lapsele;
- ööpäevaringsel erihooldusteenusel oli 13 psüühikahäiretega täisealist noort;
- toetatud elamise teenusel oli 5 täisealist psüühikahäirega noort;
- lapsehoiuteenust osutati raske ja sügava puudega 4 lapsele;
- varjupaigateenust osutati hoolitsuseta jäänud 4 lapsele;
- ajutist hoolekandeteenust osutati 2 noorele;
- Viigi kooli toimetuleku- ja hooldusklassid;
- Tõrakese lasteaia erivajadustega laste rühm.

SA Haapsalu Hoolekandekeskus asutati 2012. a, keskuse vastehitatud hooned avati 4. juunil 2013. Seega on keskuses kõik nüüdisaja tingimused ja võimalused keskuse arenguks. Kavas on arendada erihoolekandeteenuseid täiskasvanutele ja suurendada teenusekohtade arvu.

Haapsalu Naiste Varjupaik avati 2014. a aprillis (aadress salastatud) ja pakub ajutist varjupaigateenust vaimse ja füüsilise vägivalla all kannatavaile naistele ja peredele. Varjupaiga teenust osutab MTÜ Läänemaa Naiste Tugikeskus.

Eluasemeteenus

Eluasemeteenused on:

1. Eluruumi kohandamine inimesele, kellel on raskusi eluruumis liikumise või endaga toimetulekuga. Kohandada võib isikule kuuluvat korterit, omavalitsusele kuuluvat korterit või moodustada omaette üksusi, kus saab osutada ka muid sotsiaalteenuseid.
2. Sotsiaaleluase. Eluaseme võimaldamine isikutele või peredele, kes ei ole võimelised ise seda endale tagama. Üürile andja on kohalik omavalitsus.
3. Varjupaigateenus. Pakutakse ööbimiskohta isikutele, kes tulenevalt toimetuleku oskuste puudumisest või madalast toimetulekuvõimest ei ole suutelised endale iseseisvalt inimväärselt ja turvalist ööbimiskohta tagama.

Eluasemeteenuste osutamine on piiratud. Sotsiaalkorterite vajadust suurendab elanike madal elatustase, mis ei võimalda soetada eluaset. Korterite üüriturg on väike, kallis ja ebastabiilne.

Seisuga 16.01.2014 on Haapsalu linnal 16 sotsiaalkorteri. Jõudumööda sotsiaalkortereid remonditakse ja renoveeritakse ning kohandatakse liikumispuudega inimesele sobivaks. Seisuga 16.01.2014 on sotsiaalkorteri järjekorras 13 leibkonda. Sotsiaalkortereid, eelkõige toetatud elu teenust vajavatele inimestele, on kavas rajada sotsiaalmaja tiibhoonesse, kui seal praegu tegutsev Haapsalu Muusikakool endale uued ruumid saab.

Ajutist ja pikaajalist varjupaigateenust täiskasvanutele osutab täiskasvanute varjupaik (Tulbi põik 3). Täiskasvanute varjupaigas oli seisuga 31.12.2013 kliente 38. Peale varjupaigateenuse võimaldatakse isikule ka kaks korda päevas sooja toitu, pakutakse sotsiaalse rehabilitatsiooni teenust, abistatakse dokumentide vormistamisel ja muul vajalikul asjaajamisel, võimaldatakse riideabi, pesupesemist jm hädavajalikku abi. Varjupaigateenust osutab hankelepingu alusel MTÜ Sotsiaalhoole Ühing (7. maini 2014 kandis nime MTÜ Haapsalu Töötajate Ühing). MTÜ Sotsiaalhoole Ühing on EL struktuuritoetuste vahenditest teostanud projekte, mille raames on viidud ellu tööpraktikat, tugiisiku, võlanõustamise ja juriidilise nõustamise teenust. Varjupaigas elavatel inimestel on vajadus stabiilse tugiisiku ja õendusteenuse järele. Samuti vajab varjupaiga hoone remonti ja tehnilist nüüdisajastamist. Sotsiaalhoole Ühingu on plaanis

rajada erivajadustega isikutele üürimaja, kus on võimalik iseseisev toimetulek tugiteenuste toel.

Tegevused

1. Eluasemeteenus

1.1. Korterite kohandamine puuetega inimeste vajadusi arvestavalt.

1.2. Sotsiaalkorterite võimaldamine.

1.3. Riskirühmadele eluasemevõimaluste loomise toetamine.

1.4. Varjupaigateenuse tagamine.

1.5. Haapsalu Sotsiaalmaja A-tiiva (praegu Haapsalu Muusikakooli valduses) ümberehitamine sotsiaalkorteriteks, mis võimaldavad pakkuda kohandatud kortereid, toetatud elamise ja kogukonnas elamise teenust.

2. Tugiteenused lastele ja peredele

2.1. Pere toimetulekut toetavate teenuste ja tugistruktuuride arendamine (tugiisik, pereabiline, eneseabi rühmad, vanemlusprogrammid jt).

2.2. Puudega lastele isikliku abistaja võimaldamine.

2.3. Erivajadusega lastele alushariduse kättesaadavuse tagamine.

2.4. Sekkumisprogrammide rakendamine riskikäitumise leevendamiseks koostöös üldharidusasutustega.

2.5 Lapsehoiu teenuse arendamine.

3. Kogukonnas elamise teenus

3.1. SA Haapsalu Hoolekandekeskuse baasil kogukonnas elamise teenuse väljaarendamise toetamine.

3.2. SA Haapsalu Hoolekandekeskuse noortekodu hoone ruumiprogrammi ja taristu arendamise toetamine.

3.3. SA Haapsalu Hoolekandekeskuse peremajade küttesüsteemi ökonoomseks ümberehitamise toetamine.

4. Teenused eakatele ja puudega inimestele

4.1. Jätkata ja arendada eakate ja puudega inimeste toimetulekut toetavaid teenuseid.

4.2 Tööturul osalemist toetavate sotsiaalteenuste arendamine.

4.3. Omastehooldajate tööturule naasmist toetavate sotsiaalteenuste arendamine (koduteenus, hooldusteenus, isiklik abistaja, tugiisikuteenus jm).

5. Teenused töötutele

5.1. Töötutele suunatud ümberõppe- ja rehabilitatsiooniprogrammide elluviimise toetamine.

6. Sotsiaalteenuste pakkumine

Sotsiaaltranspordi teenuse kättesaadavuse parendamine.

6.1. Haapsalu Sotsiaalmaja rekonstrueerimise jätkamine, võimaldamaks kvaliteetsemaid kasutamistingimusi ja teenuste laiendamist.

6.2. Haapsalu Sotsiaalmaja tegevuse toetamine.

6.3. Sotsiaalhoolekande koostöö Haapsalu kogudustega.

6.4. Sotsiaalvaldkonnaga seotud vabaühenduste toetamine.

6.5. Sotsiaalhoolekandeinfo regulaarne kajastamine linna veebilehel ja teistes informatsioonikanalites.

6.6. Sotsiaaltöö valdkondade spetsialistide kovisioon ja supervisioon.

Valdkond: tervishoid

Olukorra kirjeldus

Haapsalu linn on kuulunud aastaid Eesti Tervislike Linnade Võrgustikku ning püüdnud panustada linlaste tervise edendamisse. Aastal 2010 valmis linnale terviseprofiil, mille koostamise käigus analüüsiti linlaste tervist ja tervisekäitumist, sotsiaalset sidusust ja toimetulekut, elu- ja töökeskkonna tervist mõjutavaid tegureid ning elanikkonna informeeritust. Eraldi toodi esile laste ja noorte tervisega ning tervisekäitumisega seotud probleemid ja õpikeskkonna tervislikkuse. Linlaste ja linna tervise analüüsi tulemusena jõuti järeldusele, et Haapsalu linna elanikkonda iseloomustab kehv tervisliku toitumuse harjumus, kalduvus ebatervislike eluviiside poole (alkohol, suits, liiklusrikkumised) ning füüsilise aktiivsuse mitte tõhus rakendamine. Suurel osal elanikkonnast puudub püsiv harjumus tegeleda aktiivsete tegevustega. Samuti on enamus elanikkonnast passiivne ega löö aktiivselt kaasa kogukonna ühistegemistes või kohalikus kultuurielus, kuigi selle jaoks on loodud linnas küllaltki palju võimalusi. Terviseprofiilist selgus, et eelkõige on Haapsalu linnas vaja ressursse suunata inimeste tervisekäitumise teadlikkuse tõstmiseks ning info paremaks kättesaadavaks tegemiseks.

Esmatasandi arstiabi pakub Haapsalus erapraksisena 7 perearstinimistut, 4 hambaravikabinetti, üks silmaarst. Ülejäänud esmatasandi tervishoiuteenust korraldab SA Läänemaa Haigla. Et tagada Haapsalu linnas ravikindlustuseta sotsiaalabi vajavatele isikutele üldarstiabi osutamine, sõlmitakse igal aastal perearstidega lepingud, mille alusel tasutakse linna eelarvest kindlustamata isikute ravikulud. 2013. a osutati 10-le ravikindlustuseta sotsiaalabi vajavale isikule üldarstiabi.

Haapsalus pakub perearstiteenust 7 perearstinimistut, neist 3 tööruumid asuvad 2013. aastast SA Läänemaa Haigla hoones. Perearstinimistud on väga suured. Et perearstide koormust vähendada, on vaja luua juurde veel üks perearstinimistu. SA Läänemaa Haigla on valmis lisanduvale perearstinimistule leidma haiglahoones tööks sobivad ruumid.

Tervishoiuteenus

SA Läänemaa Haigla

SA Läänemaa Haigla on Haapsalu linna poolt loodud sihtasutus. Haigla juhatus on üheliikmeline. Haigla nõukogu on 5-liikmeline. Nõukogu liikmed määrab Haapsalu linnavolikogu. Läänemaa Haigla on üldhaigla, mille koosseisu kuulub

ambulatoorne eriarstiabi koos kiirabi ja erakorralise meditsiini osakonnaga. On ka statsionaarne intensiiv- ja aktiivraviosakond ning õendus-hoolduskeskus. Haigla teenindab 27 000 elanikuga piirkonda ning annab tööd ligi 200 töötajale. Haigla tagab teeninduspiirkonnas ööpäevaringse erakorralise abi. Perearstidele kindlustatakse mitmesuguste eriarstide konsultatsioonide võimalus ning vajadusel statsionaarne eriarstiabi. 2013. a oli statsionaarselt ravitud haigeid 2787, voodipäeva hõive 78,3%; teostati operatsioone 4630, sh statsionaarselt 1295, päevastatsionaaris 727, ambulatoorselt 2608; ambulatoorsete külastuste arv 38011, sh EMO (erakorralise meditsiini osakonnas) 7992; kiirabi kutseid 4719.

Suund on ambulatoorse ravi eelistamisele, mis on odavam ja patsientidele psühhoemotsionaalselt sobivam. Seetõttu on aasta-aastalt vähenenud haiglas ravitud patsientide arv. Vähenenud on ka statsionaaris teostatud operatsioonide arv, samal ajal on suurenenud päevastatsionaaris ning ambulatoorselt tehtud operatsioonide arv.

SA Läänemaa Haigla tegevusvaldkonnad

- Erakorralise meditsiini osakond (EMO) haigla esimesel korrusel, kus tegeldakse erakorraliste terviseseisundite (ägedad haigestumised, traumad, mürgistused jne) esmase diagnoosimise ja raviga. Erakorralise meditsiini osakonnas on 8 voodikohta. Osakonnas on nüüdisaegne jälgimisaparatuur ning vajadusel diagnostika- ja laboratoorsete uuringute võimalused. EMO teeb koostööd kiirabiga.
- Kiirabiteenust osutavad 2014. aasta algusest Läänemaa Haigla juures kaks Põhja-Eesti Regionaalhaiglale (PERH) kuuluvat kiirabibrigaadi, kellele rendib PERH Läänemaa Haiglalt ruume. 2013. aastal tegi Läänemaa Haigla kiirabi 4719 kutset. (Lõuna-Läänemaa teenindab ka Pärnu Haiglale kuuluv kiirabibrigaad (paiknemisega Lihulas).)
- SA Läänemaa Haiglas tehakse kõiki nüüdisaegsele üldhaiglale iseloomulikke uuringuid, sealhulgas radioloogilisi, endoskoopilisi, funktsionaaldiagnostilisi, kardioloogilisi jpt uuringuid. Kõikide uuringute piltidagnostika arhiveeritakse Eesti Tervishoiu Pildipangas ning on kättesaadav raviarstidele ja -asutustele vabariigi ulatuses.
- Aktiivravi osakonnas on kokku 50 voodikohta.
- Õendus-hoolduskeskuse hooldusravi osakonnas on 43 voodikohta. Läänemaa Haigla on praktikabaasiks Tallinna ja Tartu tervishoiukõrgkoolidele.
- Koduõendusteenust osutatakse praegu valdavalt Haapsalu linnas ja Ridala vallas. Teenust osutab 5 osalise koormusega koduõde. Koduõendusteenus on teenus, mida on kavas laiendada, et statsionaarse ravi asemel kergemate juhtude korral võimaldada ravimist kodus.
- Haiglahoones asub hemodialüüsi kabinet, kus erafirma pakub teenust neerupuudulikkuse all kannatavatele patsientidele.
- Renoveeritud De la Gardie lossis avati 20.12.2012. a 34 kohaga hooldekodu, mis pakub üldhooldekodu teenust koos majutuse,

toitlustamise, järelevalve, vajadusel õendusteenuse, päevakeskuse teenuse ja tehniliste abivahenditega. 2013. a lõpus oli hooldekodus 23 elanikku, kellest 19 oli Läänemaalt ja 4 Harjumaalt.

- Haigla morgi juurde rajati 2013. a nüüdisaegne leinamaja, mis on antud rendile tavanditeenust pakkuvale erafirmale.
- 2013. a ehitati perearstikeskuse jaoks vajalikud ruumid, kus esialgu tegutseb 3 perearsti.

SA Läänemaa Haigla tulevikusuunad

1) Maakondlik tervisekeskus

Riiklik tervishoiupoliitika soosib kohalikes tõmbekeskustes tervisekeskuste moodustamist ja tervishoiuteenuste osutajate nendesse esmatasandi tervisekeskustesse koondamist. Läänemaa Haigla ei ole enam ammu mitte ainult statsionaarne haigla, vaid oma tegevusega juba liigub haigla kujundamisel laiapõhjaliseks tervisekeskuseks. Peale juba osutatavate teenuste on kavas pakkuda ka tugiteenuseid, nõustamisteenuseid, taastusraviteenuseid, invalaenutust, tuua keskuse ruumidesse veel perearste, samuti hambaraviarste, luua apteek jm terviseteenusevõimalusi. Taastusravi teenuse pakkumise vajadus on kasvanud seetõttu, et SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus teenindab kogu Eestit ja muutub järjest rahvusvahelisemaks taastusraviasutuseks, mistõttu on järjekorrad väga pikad. Esmast taastusravi suudab pakkuda Läänemaa Haigla ise. Praegu pakub haigla mitmesuguseid füsioteraapiateenuseid ja neid on kavas laiendada.

Läänemaa tervisekeskuse väljaarendamisel on vaja praeguse hoonekompleksi ruumiprogramm muuta funktsionaalsemaks, samuti vajadusel rajada juurdeehitis hoone idakülge.

2) Võrgustunud üldhaigla

Meditšiinis toimib erialaspetsialistide tööturul rahvusvaheline konkurents, kus Eestist suudavad konkureerida ainult kõrgema kategooria haiglad. Meditsiinitehnoloogia ja meditsiiniline kompetents muutub järjest spetsiifilisemaks ja järjest kallimaks ning koondub kõrgema kategooria regionaal- ja keskhaiglatesse. Maakonnas väheneb elanike arv järjest, täiskohaga erialaarste Haapsallu tööle saada on väga raske, 2/3 erialaarste Läänemaa Haiglas on „laenatud“, st käib lepinguliselt teatud päevadel Haapsalus tööl.

Et Haapsalu ja Läänemaa elanikud saaksid kvaliteetset tervishoiuteenust edaspidigi, on ainuvõimalik lahendus tihe koostöö Tallinnas asuva SA Põhja-Eesti Regionaalhaiglaga (PERH): Läänemaa Haigla moodustab PERHi ehk n-ö ankurhaigla koosseisus iseseisva struktuuriüksuse, PERH tagab Läänemaa Haigla jaoks erialaspetsialistid ambulatoorses ja statsionaarses ravis, õenduse võimekuse arendamise, diagnostikateenused ja spetsiifilised tugikompetentsid.

Tegevused

1. Tervishoiuteenuste osutamine

1. Esmatasandi arstiabi kättesaadavuse parandamisele
1. kaasa aitamine.

1. Koostöös SA Läänemaa Haiglaga veel ühe
2. perearstipraksise loomine.

1. SA Läänemaa Haigla baasil maakondliku
3. tervisekeskuse loomine.

1. Haiglahoone funktsionaalsuse ja tehnoloogilise baasi
4. parandamine vastavalt maakondliku tervisekeskuse ja võrgustunud üldhaigla vajadustele.

1. Koostöös Põhja-Eesti Regionaalhaiglaga aidata kaasa
5. erialaspetsialistide tööle asumisele Läänemaa Haiglasse.

1. Erialspetsialistidele külaliskorterite loomine
6. haiglahoone baasil.

1. Koduõendusteenuse arendamise ja selle võimalustest
7. teavitamise toetamine.

1. Koduõendusteenuse laiendamine põetust vajavaile
8. eakatele ja puuetega inimestele.

1. Perede toetamine eakate pereliikmete hooldusravi
9. eest tasumisel.

2. Tervisedenduslik tegevus

2. Tervist edendavate koolide ja lasteaedade toetamine.
- 1.

2. Linlaste tervisekäitumise mõjutamiseks tervislikku
2. eluviisi propageeriva teabe levitamine linna kodulehel ja erinevates portaalides.

2. Tervisekäitumist mõjutavate kampaaniate ja ürituste
3. korraldamine ning projektide algatamine koostöös TLÜ Haapsalu Kolledži ja MTÜ-dega.

2. Tervislikku liikumist edendavate ürituste algatamine
4. ja eri sihtgruppidele läbiviimine koostöös linna spordiklubidega.

Tegevuskava 2015-2024

KOV tegevus-tähis	Tegevus	Vastutaja	Elluviimise aeg	Kogumaksumus	KOV eraldised 2015	KOV eraldised 2016	KOV eraldised 2017	KOV eraldised 2018	Märkused, partnerid
01	1. eesmärk. Haapsalu on Lääne maakonna keskus ja maakondlik tõmbekeskus, mida valitsetakse jätkusuutlikult majandades ning viiakse eesmärgipäraselt ellu arengudokumentides planeeritud tegevusi.								
	Seire mõõdikud: eelarve tasakaal; elluviidavad arendused; infomaterjalid; kodulehe külastatavus, seaduses ettenähtud ülesannete täitmine.								
01111 01112	Valitsemine	HLV	Läbiv		951 000	968 000	1 018 000	1024 000	
01600	Osalemine liitudes	HLV	Läbiv		31 000	31 000	32 000	32 000	Läänemaa Omavalitsuste Liit ja Eesti Linnade Liit.
03600	Abipolitsei toetamine	HLV	Läbiv		2 100	2 100	2 100	2 100	Politsei- ja piirivalveamet
	Valitsussektori võla teenindamine,	HLV	Läbiv		85 000	78 000	71 000	65 000	

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

	intresside tasumine								
05	2. eesmärk. Haapsalu on atraktiivsete aktiivses kasutuses olevate ranna- ja rohealadega mereäärne kuurortlinn.								
	Seire mõõdikud: hooldatud teed, pargid, rohealad ja metsad; rakendatud on korraldatud jäätmevedu; toimivad ÜVK ja sajuveesüsteemid; arendusprojektid.								
0540 0	Veekeskonna kaitse	HLV			0	0	0	0	Toetusfondid. Partnerid: Läänemaa Omavalitsuste Liit jt
0540 0	Supelrandade ja supluskohtade igapäevase korrashoiu tagamine	HLV	Läbiv		16 000	16 000	16 000	16 000	
0452 0	Bürgermeisteri holmi sadamaala taristu arendamine	HLV			0	0	0	0	Toetusfondid
0452 0	Faarvaatrite süvendamine	HLV			0	0	0	0	Toetusfondid

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

0540 0	Supelrandade ja supluskohtade arendamine	HLV			0	0	0	0	Ettevõtluse Arendamise SA
0540 0	Rohealade, parkide ja puhkealade igapäevane korrashoid	HLV keskkonna -osakond	Läbiv		169 000	174 000	179 000	179 000	
0540 0	Parkide ja puhkealade arendamine	HLV keskkonna -osakond			0	0	0	0	
0540 0	Maakondliku esindusväljaku rajamine	HLV	2015- 2018		0	0	0	0	Partnerid: Lääne MV, Arhitektide Liit, EAS, Sisemin. (EV 100 arhitektuuri- projekti "Hea avalik ruum on Eesti riigi rikkus" raames
0422 0	Metsade majandamine	HLV			1 000	1 000	1 000	1 000	
	3. eesmärk. Haapsalu on miljööväärtuslik linn nüüdisaegse ökonoomse taristuga, mis tagab kvaliteetse elu- ja ettevõtluskeskkonna.								
	Seire mõõdikud: elanike tagasiside; linna munitsipaalelamufond, -äripinnad, -maa on hooldatud; munitsipaaltaristu								

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

	ökonoomne ja töökorras; arendusprojektid; ettevõtluskäibe kasv.								
0451 0	Sõidu- ja kõnniteede ning parklate aastaringne korrashoid	HLV	Läbiv		629 000	630 000	632 000	632 000	
0451 0	Tallinna mnt - Jaama tn rekonstrueerimine	HLV			0	0	0	0	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
0451 0	Tänavate, kõnniteede ja parklate rekonstrueerimine	HLV			0	0	0	0	Toetusfondid
0451 0	Kergliiklusteede rajamine	HLV			0	0	0	0	Toetusfondid
0640 0	Tänavavalgustuse hooldus	HLV	Läbiv		230 000	230 000	230 000	230 000	Partner: Haapsalu Linnamajanduse AS
0640 0	Tänavavalgustuse rekonstrueerimine	HLV keskkonna - osakond	2013-2015		0	0	0	0	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: toetuse summa

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

									2 970 000. Linna osalus. 330000
0640 0	Tänavavalgustuse arendamine	HLV			0	0	0	0	Partner: Haapsalu Linnamajanduse AS
0520 0	Heitveekäitlus	HLV keskkonna - osakond	Läbiv		19 000	21 000	23 000	25 000	Partner: Haapsalu Veevõrk AS
0510 0	Jäätmekäitlus	HLV keskkonna - osakond	Läbiv		28 000	28 000	28 000	28 000	Partner: Ridala vald
0660 5	Elamu- ja kommunaalmajanduse tegevused ja arendamine	HLV	Läbiv		112 000	115 000	119 000	119 000	Partner: Haapsalu Linnamajanduse AS.
0820 7	Muinsuskaitsete rajatiste ja monumentide korrashoid	HLV ehitus- osakond	Läbiv		5 000	5 000	5 000	5 000	Partner: Muinsuskaitseamet
0820 7	Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskus	HLV	2013-2014		0	0	0	0	Koostööpartnerid: TLÜ Haapsalu Kolledž, TERE KK,

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

	kuse TERE KK edasiarendamise toetamine								eraettevõtted
06200	Turukompleksi rekonstrueerimine	HLV ehitus-osakond			0	0	0	0	Partner: Haapsalu Linnamajanduse AS
04120	Ettevõtlust arendavate koostööprojektide toetamine	HLV	Läbiv		0	0	0	0	Partner: Läänemaa Arenduskeskus, Lääne Maavalitsus, Ridala vald
04740	Üldmajanduslike arendusprojektide ettevalmistamine ja territoriaalne planeerimine	HLV ehitus-osakond	Läbiv		4 500	5 000	5 500	5 500	
	4. eesmärk. Haapsalu on ajaloolise kuurortlinnana Lääne-Eesti turismi tõmbekeskus, millele on iseloomulikud aastaringsed mitmekülgsed kultuurisündmused ja sportimisvõimalused.								
	Seire mõõdikud: Haapsalut külastavate turistide arvu kasv; toimuvad üritused (sündmused); korrastatud kultuuri- ja vaba aja veetmise asutused, huviringide arv ja nendes osalemine; kultuurikeskuse, spordibaaside ja -rajatiste kasutamine; raamatukogude ja muuseumide-galeriide külastajate arv; näituste arv; kogude täiendamine.								

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

0473 0	Läänemaa Turism MTÜ tegevuse toetamine	HLV kultuuri- osakond	Läbiv		18 000	18 000	18 000	18 000	
0473 0	Haapsalut tutvustavad turismialased turundustegevused	HLV kultuuri- osakond	Läbiv		7 000	7 000	7 000	7 000	Partnerid: muud ühendused/ asutused
0820 9	Eraalgatusliku kultuuritegevuse toetamine	HLV kultuuri- osakond	Läbiv		13 000	13 000	13 000	13 000	Partnerid: muud ühendused/ asutused.
0820 2	Haapsalu Kultuurikeskuse tegevus	HLV, Kultuuri- keskus	Läbiv		401 000	409 000	420 000	430 000	Taotletakse lisatoetusi ka eri fondidest.
0820 3	Muuseumitegevus	SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid	Läbiv		151 000	155 000	160 000	165 000	Taotletakse lisatoetusi ka eri fondidest.
0820 3	Muuseumide arendusprojektid	SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid			0	0	0	0	Taotlused EL tõukefondidest

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

		d							
0820 1	Raamatukogu- teenus	Läänemaa Keskraama tukogu	Läbiv		294 000	300 000	308 000	316 000	
0820 8	Puulaevasadam a teemakeskuse arendamise toetamine	MTÜ Puulaevas elts Vikan			0	0	0	0	Taotlused EL tõukefondidest
0820 8	Kultuurisündmu ste korraldamine ja korraldamise toetamine	HLV kultuuri- osakond, Kultuuri- keskus	Läbiv		90 000	94 000	98 000	103 000	Koostööpartneri d: ürituste korraldajad
0810 2	Sporditegevuse d	HLV kultuuri- osakond	Läbiv		640 000	644 000	677 000	683 000	Asutused ja ühendused taotlevad lisatoetusi ka eri fondidest. Partnerid: OÜ Haapsalu Linna Spordibaasid, Spordikool.
0810 2	Universaalhalli juurdeehitus	HLV			0	0	0	0	Partner: OÜ Haapsalu Linna Spordibaasid

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

0810 2	Paralepa tervise-, spordi- ja matkakeskuse väljaarendamin e	HLV			0	0	0	0	Partner: OÜ Haapsalu Linna Spordibaasid
0810 2	Tuksi spordibaasi väljaarendamis e jätkamine	HLV			0	0	0	0	Partner: OÜ Haapsalu Linna Spordibaasid
	5. eesmärk. Haapsalu on laste- ja noortekeskne linn, kus on nüüdisaegne ja kaasav õpikeskkond ning arvukad võimalused üldharidust toetavate huvialade harrastamiseks.								
	Seire mõõdikud: alushariduse omandanud lapsed jätkavad haridusteed Haapsalus; kooli lõpetanud jätkavad õpinguid üldharidussüsteemis või kutseõppeasutustes; rahuloluküsitluste positiivsed tulemused; materiaal-tehnilise baasi nüüdisaegsus; professionaalsed õpetajad ja tugispetsialistid.								
0911 0	Alusharidus	HLV haridus- osakond	Läbiv		1 615 000	1 648 000	1 695 000	1 743 000	
0921 2	Üldharidus- Põhikoolid	HLV haridus- osakond	Läbiv		2 288 000	2 307 000	2 332 000	2 357 000	
0922 0	Gümnaasiumi- haridus (sh täiskasvanute)	HLV haridus- osakond	Läbiv		168 000	169 000	171 000	173 000	
0960	Õpilaste	HLV haridus-	Läbiv		1	1	1	1 000	

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

0	transport	osakond			000	000	000		
0960 1	Kooliõpilaste toitlustamine	HLV haridus- osakond	Läbiv		229 000	231 160	234 000	237 000	
0960 9 0980 0	Hariduse abiteenused, hariduse haldus	HLV haridus- osakond	Läbiv		21 000	22 000	23 000	23 000	
0921 2	Haapsalu Põhikooli rekonstrueerimi ne	HLV			0	0	0	0	Riiklikest vahenditest
0921 2	Haapsalu Linna Algkooli rekonstrueerimi ne	HLV			0	0	0	0	Riiklikest vahenditest
0921 2	IKT-alased arendused koolides	HLV			0	0	0	0	Riiklikest vahenditest
0810 5 0810 6	Noorte huvitegevused: Muusikakool, Kunstikool, Haapsalu Noorte	HLV haridus- osakond, huvikoolid	Läbiv		554 000	565 000	581 000	598 000	Asutused ja ühendused taotlevad lisatoetusi ka eri fondidest.

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

	Huvikeskus								
0810 7 0810 9	Noorsootöö	HLV haridus- osakond, huvikoolid			28 000	28 000	29 000	29 000	Asutused ja ühendused taotlevad lisatoetusi ka mitmesugustes fondidest.
0810 6	Noorte huvitegevuse jaoks vajaliku taristu arendamine	HLV			0	0	0	0	Toetusfondide vahenditest
03, 07, 10	6. eesmärk. Haapsalu on turvaline ja tervist edendav linn, kus on tagatud kvaliteetne terviseteeenus ja mille sotsiaälvõrgustik ning toetusmeetmed tagavad sotsiaalselt tundlikele ühiskonnagruppidele inimväärse elu ja toetavad iseseisvat toimetulekut.								
	Seire mõõdikud: sihtrühmade tagasiside; koostöö sidusvaldkondadega; ravikindlustusega hõlmamata isikutele esmatasandi arstiabi, sh eriarstiabi kättesaadavuse tagamine; tervisedenduslikud tegevused; turvalisuse statistika; seaduses ette nähtud teenuste ja toetuste kättesaadavus.								
0740 0	Tervisedendusli kud tegevused	HLV sotsiaal- ja tervishoiu- osakond	Läbiv		2 000	2 000	2 000	2 000	
0740 0	Kindlustamata isikute	HLV sotsiaal- ja tervishoiu-	Läbiv		1 000	1 000	1 000	1 000	Partnerid on Haapsalu linna

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

	raviteenused	osakond							perearstid.
07300	Üldhaigla teenused	HLV sotsiaal- ja tervishoiu-osakond	Läbiv		10 000	10 000	10 000	10 000	Partner SA Läänemaa Haigla
10121	Puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	HLV Sotsiaal- ja tervishoiu-osakond	Läbiv		74 800	76 000	77 000	78 000	Partnerid: MTÜ-d, SA-d, Haapsalu Sotsiaalmaja
10201	Eakate sotsiaalne kaitse	HLV Sotsiaal- ja tervishoiu-osakond	Läbiv		137 000	142 000	146 000	151 000	Partnerid: hooldekodud, Läänemaa Pensionäride Ühendus
10400	Laste ja noorte sotsiaalhoolekande asutused	HLV Sotsiaal- ja tervishoiu-osakond, haridusosa kond	Läbiv		25 000	10 000	10 000	10 000	Partner: Haapsalu Hoolekandekeskus SA
10402	Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse	HLV Sotsiaal- ja tervishoiu-osakond	Läbiv		182 000	187 000	193 000	200 000	Partnerid: MTÜ-d, Haapsalu Sotsiaalmaja

Haapsalu linna arengukava 2015-2024

10500	Töötute sotsiaalne kaitse	HLV Sotsiaal- ja tervishoiu-osakond	Läbiv		3 500	3 500	3 500	3 500	Partnerid: muud eraalgatuslikud ühendused
10700	Riskirühmade sotsiaalhoolekande asutused	HLV Sotsiaal- ja tervishoiu-osakond, Haapsalu Sotsiaalma ja	Läbiv		292 000	300 000	307 000	312 000	Partnerid: vabaühendused
10701	Riiklik toimetulekutoetus	HLV Sotsiaal- ja tervishoiu-osakond	Läbiv		185 000	185 000	185 000	185 000	Riigi eraldatud rahalised vahendid
10702	Muu sotsiaalsete riskirühmade kaitse	HLV Sotsiaal- ja tervishoiu-osakond	Läbiv		3 000	3 000	3 000	3 000	Partnerid: muud eraalgatuslikud ühendused
10900	Muu sotsiaalne kaitse, sh sotsiaalse kaitse haldamine	HLV Sotsiaal- ja tervishoiu-osakond	Läbiv		1 000	1 000	1 000	1 000	Omaosalused sotsiaalprojektides